

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

İŞÇİNİN SESİ

Demokrasi savaşını yükselt!
Yıl:11, Sayı:266, 3 Eylül 1984

12 Eylül faşist darbesinin dördüncü yılında rejimin çözülüşü hızlanıyor.

Durduramayacaklar halkın coşkun akan selini

Yaklaştı, yaklaşıyor derken sonunda korkuyla beklendikleri eylül ayı gelip çattı. Burjuva çevreler açıkça "sıcak, çetin günlerin eşikte durduğu"ndan söz ediyorlar. "Sıcak, çetin günlerin eşikte durduğu"nun en açık belirtilerinden biri, kuşkusuz, burjuvazi arasındaki çelişkilerin artık alev alev yanmaya başlamış olmasıdır.

İlaç işverenleri arasındaki kavga, ilaç fabrikalarına düzenlenen yıldırım baskınlar, gümrükler operasyonu, emniyet müdürlerinin değiştirilmesi, şimdi de Yargıtay'da başlayan rüşvet davası alevlenen kavganın su yüzüne çıkan yalnızca birkaç örneğidir.

Burjuvazi üst katlarda başgösteren bu kapışmanın toplumun alt katlarını etkilemesinden zaten barut fıçısına dönmüş yığınların sokağa dökülmesinden ciddi bir şekilde endişe ediyor. Bu yüzden egemen sınıf arasındaki çıkar çatışmasını "iyilerin", bir türlü dokunulamayan "kötülere", "egemen güçlere"(!) karşı bayrak açması olarak gösterme-ye çalışıyor.

Kavga gerçekten kıran kırana sürüyor ama "toplumsal ortamın gereklerini yerine getirmek" söz konusu olduğunda düşman kardeşler hemen elele verip uzlaşıveriyorlar. Kavganın da, uzlaşmanın da nedeni, Türkiye kapitalizminin masallardaki gibi, kırk yıl yürüyüp, dönüp dolaşıp gene çözümsüzlük noktasına varmasıdır.

Burjuvazi bugünlerde yana yakıla alternatif arıyor. ANAP'taki, hükümetteki kapışma ayyuka çıkmışken Özal, büyük bir pişkinlikle yine "alternatifimiz yok" dedi. Türkiye'deki burjuva siyasetçilerine bakacak olursak gerçekten de yok! HP'nin yürüttüğü muhalefet bugünlerde "Araplara yalı satmanın İstiklal Marşı'yla çeliştiği" fikri düzeylerinde seyrediyor. SODEP lideri İnönü ise, en hoşgörülü liberallerin bile sabrını taşıracak bir vurdumduymazlıkla Özal'a hak verdiğini, "Özal'ın gerçekten alternatifi bulunmadığını" açıkladı! (*Günaydın*, 28 Ağustos 1984) Liberal çevreler bugünlerde bir "SODEP'e muhalefet yaptırma kampanyası" açarlarsa hiç şaşmamak gerek!

Gerçekten de birbirleriyle uzlaşmak ne kadar burjuvazinin çıkarları gereğiyse, bir "muhalefet" oluşturabilmek, yığınlardaki öfkeyi bu muhalefet aracılığıyla burjuva kanallara akıtabilmek de o kadar burjuvazinin çıkarları gereğidir.

Son günlerde liberal burjuvaların "muhalefeti ilerletme" çabalarının altında yatan neden ikincisidir. Mehmet Barlas, baştan sona SODEP'e öğüt verme niteliği taşıyan bir yazısını şöyle bitiriyor: "Türkiye'nin iyi bir muhalefet liderine ve partisine *fazlasıyla* ihtiyacı vardır." (*Milliyet*, 27 Ağustos 1984) (abç)

HP Genel Sekreteri Gürkan ise bu ihtiyacın nedenini çok veciz dile getiriyor: "Bizden beklenen, halktaki sahipsizlik duygusunun giderilmesidir." (*Milliyet*, 27 Ağustos 1984) Gürkan'ın sözleri hem icazetli muhalefet olduklarının açık itirafıdır hem de neden muhalefet diye piyasaya sürüldüklerini güzel anlatmaktadır.

Burjuva basını "muhalefet" partilerinin yerine getirmekten kaçındığı muhalefet görevini bir süredir üstlenmiş durumdadır. *Günaydın* sık sık halkın yaşam durumunun feciliğini dile getiren manşetler atıyor. *Hürriyet*, "4 kişilik bir aile yalnızca kuru fasulye, pilav yese asgari ücretin 2.5 katını mutfak masrafı olarak harcamak zorunda" gibi haberlere yer veriyor. Burjuva basın bir yandan halkın duygularına tercüman oluyormuş gibi bir görünüm yaratarak burjuvazinin "fakir-fukara"nın çıkarlarını savunabileceği fikrini aşılamaya çalışıyor. Bir yandan da tehlike çanlarının çaldığını haber veriyor.

Milliyet'in 26 Ağustos tarihli sayısında yayınlanan Dünya Bankası raporuyla ilgili bir haber burjuvazinin "Eylül korkuları"nda hiç de haksız olmadığını gösterdi. Dünya Bankası'nın yaptığı hesaplara göre, kişi başına yıllık gelir 1976 rakamlarının da altına düşmüş ve 940 dolar olmuştur. Bu rakam 1980 yılında 1544 dolardı. Dünya Bankası Başkan Yardımcısı Sturk'un yaptığı yorum da ilginçtir. Sturk, kişi başına gelirin 5 yıl içinde yüzde 40'ın üstünde bir düşüş göstermesini "başdöndürücü bir hız" olarak niteliyor. Ve bu hızda bir düşüşün yalnızca ekonominin sağlıksızlığını göstermekle kalmadığını, toplumu siyasal ve sosyal açıdan da tahrip edici boyutlarda olduğunu söylüyor.

Gerçekten de bugün toplumdan yükselen homurtular, koca koca yapıları yerlebir edecek büyük depremlerden önce duyulan uğultuları andırmaktadır. İşçi sınıfı, emekçiler artık "Türkiye'nin bekası", "ekonominin kurtarılması" türünden, temcit pilavı gibi önlerine sürülüp duran sözlerin, kendilerinin daha çok, daha çok sömürülmesi ezilmesi anlamına geldiğini geri işçiler bile kavramıştır. Bugünlerde ardarda bağlanan toplu sözleşmelerin sağladığı "haklar" işçi sınıfında isyan ateşini körüklüyor.

Örneğin "greve bir gün kala" imzalanan MESS sözleşmesi, işçileri çalıştıkları işyerinin "verebilme gücüne"(!) bağlı olarak iki guruba ayırmıştır. Büyük işyerlerinde çalışan birinci gurup işçilere 1. yıl için yüzde 60, 2. yıl için yüzde 35'lik bir "zam" yapılmıştır. Yapılanın gerçek anlamda "zam"la hiçbir ilişiği yoktur. Birinci gurup işçilere yapılan 1. yıl zammı şu andaki *resmi* enflasyon rakamına eşittir. Metal işkolu Türkiye'de ücretlerin diğer alanlara oranla daha yüksek olduğu işkollarından biridir. Üstelik MESS sözleşmesinin diğer sözleşmeleri de etkileme gibi bir özelliği vardır. 50 bin metal işçisini kapsayan bu sözleşmenin etkileri Türkiye çapında olacak, gerçek ücretler 1964'ün de gerisine düşmeyi sürdürecektir. İşçi sınıfı için, emekçi yığınlar için artık bıçak, daha önce de söylediğimiz gibi, kemiğe dayanmış değil kemiği kesmeye başlamıştır.

Faşist cuntanın iktidara el koyuşunun 4. yıldönümünü lanetlemeye hazırlandığımız bugünlerde çözülme hızlanıyor. Bugünler dolu dizgin bir komünist çalışma için sonsuz olanaklar sunan günlerdir. Haydi, pırıl pırıl ideolojimiz, illegal ve özgür örgütümüz, komünist yaratıcılığımızla işçi emekçi yığınlar arasına!

Fatma Yılmaz

Yayılma amaçlarını devrimle boğacağız

Bu yolun sonu Kerkük'e gider

Türk ordusu, geçtiğimiz günlerde İran ve Irak'a girdi. Bölge halkına, Kürt hareketlerine, devrimcilere karşı terör kustu.

Uluslararası ajansların ve burjuva gazetelerin bildirdiği kadarıyla, bazı Kürt guruplarının 15-16 Ağustos gecesi Eruh ve Şemdinli'de karakol basmalarını bahane eden Türk ordusu, Türkiye sınırları içinde kalan bölge halkına en aşağılık uygulamaları yapmakla kalmadı, İran ve Irak'ın da 50 kilometre kadar içine girdi. Burjuva basın bunun adını "huzur operasyonu"(!) koydu.

Genelkurmay Başkanı Necdet Ürüğ'un yönetiminde, helikopterlerin, hava indirme timlerinin, özel eğitim görmüş komando birliklerinin kullanıldığı bu geniş çaplı saldırıyı haber veren 25 ağustos tarihli *Tercüman* "Türk ordusunun Irak ve İran'daki büyük operasyonu" manşetini attı. Ayrıca Türkiye burjuvazisinin askersel yayılmacılık yönündeki hazırlığın "izin" almaya bile raklarına taştığını saklamadı.

Hürriyet 28 ağustos tarihinde, 4000'i aşkın komandonun yer aldığı bu büyük askersel operasyonun gerekçesini, Irak hükümet güçlerinin, Kuzey Irak'taki *tampon bölgede* İran savaşı nedeniyle denetim sağlayamaması şeklinde sundu. Mehmet Barlas ise bu tür saldırıların Türkiye burjuvazisi için hayat-memat meselesi olduğunu bir kez daha vurguladı. "Eşkiyaya, kırsal kesimde de, kentte de nefes almak imkanının sağlanmadığı bir ortamın *devamlılığı*, Türkiye'nin *varlık ve bütünlük meselesidir*" dedi. (*Milliyet*, 28 Ağustos 1984) (abç)

Burjuva basın saldırıyı uluslararası planda haklı gösterebilmek için "İran ve Irak anlayış gösterdi" derken, Irak'ın Ankara Büyükelçiliği maslahatgüzarı, Türkiye'nin kendilerinden izin alıp almadığı şeklindeki bir soruya "evet de diyemem hayır da" gibi "sancılı" bir yanıt verdi. (*Günaydın*, 27 Ağustos 1984) burjuva basının yazdığından bile çıkarılabilmektedir. Birincisi, Irak ordusu Kuzey Irak'ta denetim sağlayamıyor. İkinci olarak, burada bir "tampon bölge" var. Üçüncüsü, bu saldırıların sürekliliği, Türkiye burjuvazisi için "varlık ve bütünlük" meselesidir.

Kısaca, Türk ordusunun Ortadoğu'da ekonomik yayılma, emperyalistleşme çabasını askersel yayılmayla tamamlamaya yönelik bu yeni saldırısı, sorunun artık dar bir çerçevede ele alınamayacak kadar kendini açık ettiğini gösteriyor.

TKP Üst Bürosu, geçen yıl Türk ordu birliklerinin Irak'a girmesi üzerine yayınladığı bildiride şöyle diyordu:

"Planın bir amacı, Kürt halkını, Kürt hareketlerini ezmektir.

(...)

"Planın bir amacı da, Türkiye burjuvazisinin Musul-Kerkük'e yönelik emperyalist emelleri doğrultusunda adım atmaktır..." (*İşçinin*

Evet, Türkiye burjuvazisi emperyalistleşme çabasında Kerkük'ün yolunu nasıl açacağının askersel manevralarını yapıyor, orduyu savaş için "ısındırıyor".

Türkiye finans-kapitali içerde sıkışıyor, bunalıyor. Bunalıma kalıcı çözüm getiremezken, faşizmin çözülme süreci ile birlikte siyasal açıdan eli zayıflıyor. Halktaki öfke ve kin ise değişik eylemler yoluyla tabandan yükseliyor ve burjuvazi üstündeki basınç artıyor.

İçeride sıkışan finans-kapital, dışarıda da aradığı pazarlardan "tatmin olamamakta", ya da bulduklarını kısa zamanda başkasına kaptırabilmektedir. Ve en önemlisi, emperyalist İngiliz burjuvazisinin o ünlü sözü Türkiye burjuvazisinin sürekli hatırındadır. "İç savaşı önlemek istiyorsan emperyalist olacaksın."

İran-Irak savaşında uzunca bir süredir "Prusya" rolü oynayan ve böylece savaşa "olumsuzundan" katılan Türkiye, açıktır manın askersel manevralarını yapıyor. Bölgenin jandarmalığına soyundu, peşrev çekiyor.

Türkiye devleti bugün, barışın can düşmanı, tehlikeli bir savaş odağıdır. Ülkeyi yönetemeyen, kendi halkına ve bölge halklarına baskı ve terörün dışında başka bir almaşık sunamayan, emperyalistleşmek için kendini çatlatan Türkiye burjuvazisi, *"leş kargalığı"* düzeyine yükseltilmiş iflas"ını *savaş* yoluyla "başarı"ya(!) dönüştürmek istiyor. İşçi sınıfının, emekçi halkın bilincini ulusçu, "yurtsever", şovenist sisle bulandırmaya uğraşıyor.

Yağma yok! Türkiye burjuvazisinin hevesini kursağına tıkmak gerekiyor. İşçi sınıfımız bu görevi yerine getirecektir. Türk, Kürt bütün örgütler için proletarya enternasyonalizminin, devrimci dayanışmanın en etkin ölçütü de, *Türkiye'de burjuva erkini devrimle yıkmaktır*. Yaşamın gösterdiği budur.

İŞÇİNİN SESİ
Türkiye'den 4 kitap gönderilerek abone olunabilir. ■ Yazışma adresi: PO Box 407 London, E16 2EA ■ Baskı: Morning Litho Printers Ltd (TU) ■ Gönderilen yazıları yayınlayıp yayınlamama ve tersine bir istek belirtilmedikçe düzeltme, ya da kısaltma hakkı yayın kurulunundur. Hiçbir yazı geri gönderilmez.

TİP'ten ve resmilerden haberler

Yoldaşlar,
Bizim burada herkes duydu ki, menşevikler içinde cuntaya "faşist değildir" diyenler var. Hatta, bir bölgede "faşist değildir" diyenler "faşisttir" diyen merkezci ekibi askıya aldılar.

Bir başka ilginç olay da TİP'lilerle resmilerin birleşme çabalarındaki gelişmeler. Dışa karşı birlikte görünüyorlar ama içte birbirlerini yiyorlar. TİP'lilerin en büyük sıkıntısı mühüre ortak olamamak!

Geçenlerde DKP'nin bir gecesi vardı. TİP'liler bu gecede masa açmak için başvurmuşlar. Olumsuz yanıt gelince öyle öfkelendiler ki, o öfkeyle gelip bize ortak dernek kurma önerisi yaptılar!

Dahası, DKP'nin basın şenliğinde DKP Genel Sekreteri Herbert Mies, hep Behice Boran'la dolaşmış, resmilere pek yüz vermemiş. Resmiler bunu çok dert edindiler. Yahu adamlar nelerle uğraşıyorlar. Kafası protokol köşe kapmacalarıyla dolu olan adamların aklına hiç devrim gelir mi?

Bir de size son günlerde okuduğum kitabın bende uyandırdığı duyguları, düşünceleri anlatmak istiyorum. Kitap Krupskaya'nın *Lenin'den Anılar*'ı. Krupskaya Lenin'i yakından tanıyan biri olarak onu çok çok doğal anlatıyor. Ne bileyim, Lenin nihayet bir insanmış. Kafamda her türlü idealizasyonu yıktığımı sandığım halde, bu kitabı okuyuncaya dek, Lenin benim gözümde adeta *aziz* gibi bir varlıkmış. Onun büyük siyasal kişiliği, dehası malum da, insan yanını hiç düşünmemişim. Oysa Lenin de, her insan gibi, sinirlenen, hata yapan, kendine kızan, canı sıkıldı mı başını alıp dağlara filan giden bir insanmış.

Yoldaşlar, Lenin'i bizim gibi bir insan güven geliyor. O dünyayı yerinden oynatan, büyük Oktobr Devrimi'nin başında da nihayet bizim gibi insanlar vardı. Onlar gibi, Marksçı-Leninci ideolojiyi başa almaları, onu ödünsüz savunmaları, doğru siyasetleri, örgütçülükleri ama aynı zamanda da gene tıpkı onlar gibi sımsıcak insan kişilikleriyle *İşçinin Sesi* kadroları Türkiye devrimini yapmaya aday kadrolardır.

Sevra, Münih

Siyasetler arası ilişkiler gergin

Yoldaşlar,
Cenevre'de 11 Ağustos günü İsviçre Emek Partisi binasında Kurtuluş faşizm üstüne bir seminer verdi. Seminere Halkın Kurtuluşu, Partizan, *Devrimci İşçi*, THKO, DHB, *Birlik Yolu*, Dev-Sol, Kawa, KKDK, PKK ve resmiler katıldı. Semineri Kurtuluş'tan bir devrimci verdi.

Seminerci üç saat süren konuşmasında önce faşizmin tanımını yaptı. Bu tanımdan sonra, Türkiye'de finans kapitalin olmayışını, Türkiye'nin yapısının bizim 4. Program Taslağı'mızda denildiği gibi olmadığını söyleyerek anlattı ve "12 Eylül cuntasına faşisttir denemez" dedi. İtalya'dan örnekler verdi, Mussolini'nin iktidarı yığınların desteğini alarak, aşağıdan yukarı ele geçirdiğini söyledi. Mussolini'nin programı o dönemde sosyalistlerin programının aynısıydı, dedi.

Daha sonra "Tanklarla gelen devrimle gitmelidir" belgimizi eleştirdi, faşizm devrimle gitmeyebilir, dedi. Cuntanın ömrünün kısa olduğunu belirterek faşizme karşı burjuva demokrasisini tercih ettiklerini, komünistlerin sosyal demokratlarla orta burjuvaziyle demokratik devrimde ittifak kurabileceklerini, sosyal demokratlara sosyal faşist demenin hatalı olduğunu söyledi. Türkiye'deki faşist hareketin kökeninin İttihat Terakki'de olduğunu anlattı.

Sonra katılanlara söz verdiler. İlk sözü biz aldık. Seminer sırasında fikirlerimizin çarpık konulduğunu, ayrıca anlatılanları birçok yönüyle onaylamadığımızı belirtip faşizm üzerine görüşlerimizi anlattık.

Daha sonra iki kişi arasında kavga çıktı. seminer ertelendi.

Yoldaşlar, bugünlerde siyasetler arası ilişkiler çok gergin. Kişisel kavgalar bile siyasetler arası kavgalara dönüşebiliyor. Kurtuluş seminerin yineleneceğini söyledi. Yoldaşça selamlar.

A.G., Cenevre

Savaşımı genel afla sınırlamak istiyorlar

Türkiye'nin somut koşullarına baktığımızda, faşizm altında geçen dört yılda, işçi sınıfının, halkın en ufak ekonomik-demokratik hakları yok olmuştur. İşçi sınıfı bu dört yılda, içten içe bir hazırlık içine girmiştir. Günümüzdeyse faşizme karşı biriken tepki, öfke ve deneyim küçük küçük eylemlere yansıyor. Faşizm tehlikeyi çoktan gördü. Titremeye başladı.

Faşizm halkın desteğini alamadı. Tepkiler çoğalmaya başlıyor. Burjuvazi kendi arasında bile anlaşamıyor. Bunun bir nedeni iktidarın uyguladığı ekonomik programa asıl nedeni halk yığınlarında biriken devrimci potansiyeldir. Çok tehlikeli bir eğilim başladı. Çıkarları sarsılan burjuva katmanlar iktidara karşı cılız bir muhalefet sürdürüyor hem de yığınların öfkesinin önünü kesmek için kendilerini her kılığa sokuyorlar. Daha da sokacaklardır.

Komünistlerin görevi ne olmalıdır? Hem burjuvazi arasındaki bu çelişkilerden yararlanmak hem de proletaryanın, emekçi halkın yaptıkları eylemleri geliştirip beslemek, ideolojik-siyasal mücadeleyle bu eylemleri devrime dönüştürmektir.

Bugün kendilerine devrimci diyen birçok sol gurup bu ortamı görmüyor. Faşizme karşı ileri sürdükleri tek somut istem genel af istemidir. Yani işçi sınıfının biriktirdiği devrimci enerjiye gösterdikleri tek hedef genel af istemidir. Devrimci gelişme yönünü görmüyorlar. Faşizmi kalıcı, mutlak bir yapı olarak değerlendiriyorlar. Son dönemlerde ne yapacaklarını bilemeyen bazı guruplar ise faşizme karşı "ya intihar ya genel af" belgileri atmaya başladılar. Biz de genel aftan yanayız ama savaşımı genel af belgisiyle sınırlamıyor, çürüyen kapitalizmin devlet mekanizmasını devrimle paramparça etmek için istemlerin ancak devrimci savaşımla alınacağını bilirler.

Suphi Erdalcan, Cenevre

Özal'ın suyu ısınıyor

Kapitalizm ekonomik-toplumsal bunalımları çözülemiyor. Türkiye'den gelen haberler kıpırdanmaların başladığını gösteriyor. İstanbul Açıkhava Tiyatrosu'nda yapılan işçi toplantısı, kadınlarımızın Arı Bisküvi Fabrikası önünde yaptıkları protesto eylemi, yine kadınlarımızın tencerelerle yaptıkları yürüyüş ve protestolar, üniversitelerdeki kaynamalar, 1256 imzalı aydınlar bildirisi ve yankıları tepkilerin boyutlarını gösteren birkaç örnektir.

Bu arada işsizler ordusu giderek büyüyor. 24 Temmuz tarihli *Hürriyet*'te yayınlanan haberlere göre, Nazilli Basma Fabrikasına alınacak 260 kişi için 10.000 kişi başvurmuş. Burjuvazi bu işyerlerine giriş için işçilere şöyle koşullar koymuş: 26 yaşından gün almamış olmak, 1.65 boyunda olmak, askerlikle ilişkisi olmamak!

Bir de utanmadan, kendi ağızlarıyla, şart koymasaydık başvuranların sayısı 10.000'in çok üstünde olurdu, diyorlar. O kadar çok korkuyorlar ki karşılarında 260 işçi yerine 10.000 işçi görünce miting var sanmışlar. Karşılarında 10.000 işçi yerine 100.000 işçi görseler ne olacaktı?

Türkiye'den gelenlerin anlattıklarına göre, insanlar Özal'a küfürler yağdırıyormuş. Kimileri de Özal'a oy verdim diye kendini suçluyormuş. Yaşlılar da çok yakınıyormuş.

Yoldaşlar, ülkemizde hareketlenmeler hızlanıyor. Görevlerimiz de artıyor. Yığınlarla bağlarımızı arttırmak, daha çok insanı devrim savaşına kazanmak ve çalışmalarımızı hızlandırmak için canla başla işe koyulalım.

D.A., Hamburg

Futbol takımı kurduk

Yoldaşlar,
Mannheim Devrim İMG'den yoldaşça selamlarımızı iletir, çalışmalarınızda başarılar dileriz.

Bizler Devrim İMG olarak toplantılarımızı düzenli yapıyor ve toplantılarımızda karar aldığımız çalışmalarımızı düzenli olarak yürütüyoruz. İMG'mizde önümüze koyduğumuz hedeflerden biri de çevremizde bulunan Türkiyeli gençleri biraraya getiren ve kaynaştıran bir futbol takımı kurmaktı. Başarılı bir hazırlık çalışmasından sonra takımımızı kurduk. Antremanlarımızı her geçen gün artan bir sayıyla sürdürüyoruz. Bu konuda pek çok deneyim sahibi olduk ve hatalarımızdan dersler çıkarmasını öğrendik.

İlk antremana iki kişi ile katıldık. Ancak bu bizi yıldırmadı. Yoldaşlarla konuşarak amacımıza ulaşmamız için kararlı ve sabırlı olmamız gerektiği kanısına vardık. Eğer gerçekten futbol takımını kurmak istiyorsak bu çalışmayı disiplinli bir şekilde sürdürmemiz gerekir. Bugün iki kişi olabilir ancak yarın beş daha ileride on ve daha fazlası olabilir...

Tüm bu fikirler kafamızda netleşince çalışmalarımızı aksatmadan devam ettirdik ve sonunda başarılı olduk. İkinci antremanımıza ilk günkünün 7 misli arkadaşla katıldık. Ayrıca Almanlarla bir dostluk maçı yaptık.

Çalışmalarımızı azimle ve kararlılıkla sürdüreceğiz ve ileride turnuvalara katılmak istiyoruz. Ayrıca biri de bizlere futbol forması hediye edeceğini söyledi. Futbol takımımızın çalışmalarını ve umarız galibiyet haberlerini sizlere sık sık ileteceğiz. Amacımız çevremizdeki gençliğe uzanabilmek ve onlarla kaynaşmaktır. Bu yolda hiçbir çalışmamız boşa gitmeyecektir.

Devrim İMG, Mannheim

Sınıf kavgasının neferleri Newport'taki madenci çocuklarına

Bir kamyon geçti önümden yoldaşım,
bir kamyon geçti, tıka basa çocuk dolu.
Hani şu bizim,
Çukurova'da pamuk işçilerini götüren,
sardalya gibi tıkış tıkış insan dolu,
ter dolu
emek dolu kamyonlar gibiydi.

Bir ses geldi önümden ardımdan, yoldaşım.
Çocuk sesi diyemem,
çocukların *çığlığıydı* bu:
"Maggieee, out!
Maggie Maggie *Maggie*. Out out *out!*

İnce boyunlu, saçları rüzgarda dalga dalga
mavi gözlü buğday başakları,
hınç dolu, nefret, kin dolu çocuklardı
gördüğüm.

Analarının babalarının
sınıfın kinini haykıran,
yüzleri gözleri kömür tozuna bulanmış,
ses olmuş, çığlık olmuş,
sınıf savaşımında çocuklar.

Oyun oynar gibiydiler kamyonun kasasında,
gelecekteki gerçek yaşamlarının hazırlığıydı
bu oyun.
Tıpkı babaları gibi,
tıpkı greve çıkmış maden işçileri gibi
bir avuçtular ama
Yalnız, yapayalnız değildiler.
Koca bir çocuklar alemini
işçi sınıfının çocuklarını
temsil ediyordular,
sınıfın gerçek çıkarlarıydı
seslerinde billurlaşan.
Sınıf kavgasının neferi çocuklar.

Çocuklar geçti önümden yoldaşım,
gözümün önünde dizi dizi çocuk,
Köprüaltında geceleyen,
On yaşında torna ustası
On üç yaşında sakat,
On beş yaşında komünist çocuklar, gençler.
Sınıf kavgasının neferleri,
Umudumuz geleceğimiz, herşeyimiz
Sınıfın çocukları,
Gençlerimiz.
Evet, biz gençliğin partisiyiz
Ve gelecek
elbette gençliğindir,
sınıf kavgasının delikanlı neferlerinin,
mavi gözlü, kömür gözlü
her renkten, her yerden
dünya işçilerinin.

Mercan Köklü

Karayip devrimcileri Havana'da toplandı

Haziran ayında Küba'nın başkenti Havana'da, "Karayip Bölgesi Anti-Emperyalist Örgütlerin İlk Danışma Toplantısı" yapılmıştı. Toplantının üzerinden epey zaman geçti ama konunun önemi açısından yine de değinmekte yarar vardır.

Küba'nın başkanlığını yaptığı toplantıya 40 dolayında delege katıldı. Karayipler bölgesinin çeşitli ilerici örgütleri böylelikle biraraya geldiler ve Grenada'da Bishop'ün öldürülmesiyle gelişen olayların değerlendirmesini yapmayı sürdürdüler.

Bölgedeki örgütlerin savundukları farklı ilke ve stratejiler, Küba Komünist Partisi'nin bir "birleşik cephe" yaratılması yönündeki çabalarının başarılı olmasına engel oldu. Ancak, delegeler Karayipler'deki ilerici örgütlerin eylemlerinin eşgüdümünü sağlamak ve bölgedeki yaygın Amerikan etkinliğini kırmak üzere bir "Anti-Emperyalist Danışma Örgütü" kurulması yönündeki bir öneriyi kabul ettiler. Toplantıda ayrıca, örgütler arasında kültürel ve sportif etkinliklerin arttırılması, bir bölgesel gazetenin yayınlanması vb. görevlerin yerine getirilmesi için bir komite oluşturuldu.

"Anti-Emperyalist Örgütlerin İlk Danışma Toplantısı"yla ilgili iki ilginç nokta var. Bunlardan birincisi, toplantı yönetiminin Sovyetler Birliği ile ilgili herhangi bir referansta bulunmamasıdır. İkinci ilginç nokta da SBKP ile iyi ilişkiler içinde olduğu bilinen Jamaika İşçi Partisi'nin toplantıya, Sovyetler'in ısrarı üzerine kabul edilmiş olmasıdır.

İlerici örgütlerin, devrimci durum içinde yaşayan, sıcak savaşlara, iç savaşlara sahne olan Karayipler bölgesinde emperyalizme karşı savaşımda eşgüdüm sağlanması yönünde somut adım atmaları bölgedeki devrimci savaşı iyi yönde etkileyecektir. Üstelik böyle bir birliktelik, dünya emperyalizmine karşı savaşan güçlerin, komünist partileri öncülüğünde *ortak tutum* almalarının, proletarya enternasyonalizminin canalıcı önemini de gösterecektir.

Orta ve Latin Amerika'da sınıf savaşımı kimi yerde derinden derine yürürken, faşist diktatörlükler emperyalizmin zayıf halkası ülkelerinin sorunlarını çözemeden çözülmeye zorlanıyor. İç savaşlar bölge kapitalizmini ve emperyalizmin egemenliğini çatırdatıyor.
gedeki rejimlerin çözülmesini engelleyebilmek ve "arka bahçe"deki etkinliğinin azalmasının önüne geçebilmek için elinden geleni ardına koymuyor. El Salvador'daki gerici rejime "demokrasi" (!) adına yardım ederken, yine aynı "demokrasi" için Nikaragua'nın devrimci yönetimini devirme amacıyla *contra*'lara yardımcı oluyor. Devrimcilerin kendi aralarındaki iç çatışmaları — Grenada örneğinde olduğu gibi — bahane ederek Karayipler'e dehşet salmaya çabalıyor.

Emperyalizmin bu azgın saldırıları karşısında, dünyayı devrime götürücü bir strateji izlenmesi gerekiyor. Ancak zayıf halkaları devrimlerle emperyalist sistemden koparmak, dünya devrimine yeni utkular kazandırmak için önerilen böyle bir stratejiyi, ortak tutumu, uluslararası planda Amerikan emperyalizmini biraz daha "sıkıştırmayı" hedefleyen, "taktik" sertliklerden ayırmak gereklidir.

Dünya işçi sınıfının gereksinimi, zayıf halkaları yangına götürecek, emperyalizme ağır darbeler vuracak, dünya devrimini ilerletecek ve böylelikle devrimci merkez Sovyetler Birliği başta olmak üzere sosyalist sistemi daha da rahatlatacak genel, ilkeli, devrimci tutum alınmasıdır.

Böyle bir tutum, hem Küba gibi, yangınların ortasında yalnızlık içine düşme tehlikesindeki ülkelerin elini ferahlatacak, hem dünya komünist hareketinin doğru bir "ortak birleştirici ilke" çevresinde yeniden kenetlenmesini getirecek ve hem de yanlış tutumlar nedeniyle bölük pörçük hale gelmiş devrimci hareketleri toparlayıcı olabilecektir.

Küba Komünist Partisi'nin bu yönde sonuçları olabilecek bir toplantıya öncülük etmesi ancak alkışlanacak bir tutumdur.

Hasan Komser

Küba ABD'nin arka bahçesinde cıvıl cıvıl kızıllığıyla parlıyor

İsrail seçimlerinin gösterdikleri

İsrail'de 23 Temmuz'da yapılan seçimlerde hiçbir parti tek başına iktidar olamadı. Ülkedeki iki büyük partiden biri olan ve dört yıldır iktidarda bulunan Likud Partisi 41 koltuk kazanırken ana muhalefet partisi olan İşçi Partisi parlamentoda 45 koltuk kazandı.

İsrail'deki seçim sistemine göre, iktidar olabilmek için 120 kişilik parlamento üyeliğinin en az 61'ini almak gerekiyor. Oylar tek tek adaylara değil, partilere veriliyor. Oyların genel toplamının örneğin yüzde birini alan bir parti otomatik olarak bir parlamento üyeliği kazanıyor. Daha sonra bu oylar, parlamentoya girmeye hak kazanan partiler arasında oransal olarak dağıtılarak hangi partinin kaç koltuk kazandığı saptanıyor.

Bazı Batılı burjuva gazetelerinin yorumları bu sistemin "mükemmel bir demokrasi fakat zayıf bir iktidar formülasyonu", "demokratik gidişi güvence altına alırken siyasal felce yol açan bir biçim" olduğu yönünde. Bu sisteme göre, bir partinin tek başına iktidar olması bir hayli zor. Bu anlamda seçimler aslında iki büyük partiden hangisinin diğer küçük partilerle koalisyonu oluşturma görevini üstleneceğini belirliyor.

Seçimlerin nasıl bir temelde, yürütülen hangi siyasetler bütünü ortamında yapıldığı verisinden koparıldığı zaman, tek başına seçim sisteminin demokratik olup olmadığı fazla birşey anlatmıyor. İsrail'in ne denli demokrasiden yana olduğu, onun seçim sisteminden çok, tüm dünya barışına, özellikle Ortadoğu halklarına karşı hem içerde, hem de dışarıda yürüttüğü azgın, gerici ve anti-demokratik saldırıları ve siyasetiyle daha açık bir şekilde ortadadır.

Örneğin parlamentoda toplam 6 üyelik kazanan Arap ve Filistin kökenli iki partiyi (Demokratik Cephe ve Barış için İlericiler Listesi) gösterecek ne denli demokratik olduğunu kanıtlamaya çalışan İsrail burjuvazisi, geçmişte Araplara ve Filistinlilere karşı terör eylemlerine öncülük ettiği bilinen ırkçı ve fanatık Haham Kahane'nin parlamentoya girmesinden de çok "rahatsız" olmuş görünüyor.

Önce Devlet Başkanı Herzoq, Kahane ile görüşmeyi reddetti. Arkasından da parlamentoda "ırkçılığa karşı yasa tasarısı" önerildi. Bütün bunlar olduktan sonra da burjuvazi Arap ve Filistinlilere dönerek "Kahane gibi ırkçıların destek kazanması sizin aşırılıklarınızdan kaynaklanıyor" dedi. Yani "siz uslu durun, biz de elimizden geleni yaparız" demeye getirdi. İsrail burjuvazisi hem ülke içindeki 700 bin, hem de işgali altında bulunan bölgelerdeki 1,5 milyon Filistinliye karşı gerçekten de "elinden geleni" yapıyor. Son olarak işgal altındaki Güney Lübnan'ın Nebatiye bölgesini kendi beslediği terör komandolarından oluşan 2 bin kişilik Güney Lübnan Ordusu'na devretme hazırlığı içindedir. Bunun adına da "sonunda işgal bölgesinden çekilmeyi getirecek girişimler zincirinin bir halkası" denildi.

Yeri gelmişken bir noktayı daha belirtmekte fayda var. Şu anda hükümeti kurmakla görevlendirilen Perez'in İşçi Partisi'nin seçimler öncesi en yoğun propagandalarından biri, işgal bölgelerinden çekilmekti. Hatta Likud'la kurmaya çalıştığı ulusal birlik hükümeti için Şamir'le yaptığı görüşmeler sırasında "en iyi anlaştığımız alan ekonomik ve siyasal konulardır, anlaşamadığımız konular ise Batı Şeria ve diğer işgal toprakları konusunda ne yapacağımızdır" demişti. Evet, aralarında bazı görüş farkları olduğu, Perez'in daha çok "ödün" vermeye hazır olduğu doğrudur ama onun planlarına göre bile İsrail askeri güçlerinin işgal bölgelerinden tam olarak çekilmesi söz konusu değildir. Onun planları ABD Devlet Başkanı Reagan'ın Ürdün'e bağlı küçük bir devlet oluşturma planıyla uyum içindedir. Yani Batı Şeria'nın yarısına yakınını kapsayan bir bölgede, Filistinlilerin yerleşme hakkının olacağı bağımlı bir devlet. Zaten İşçi Partisi'nin tek başına iktidar olmayışı konusunda resmi olmayan açıklamalar yapan ABD'li politikacılar tam da bu noktada üzüntülerini ve kaygularını dile getirdiler.

İsrail'deki bu son seçimlerin gösterdiği çok önemli bir nokta daha var ki, burjuva yazarlar bunu yine seçim sistemiyle bağlıyorlar. Başta da söz ettiğimiz gibi, Batılı burjuva basını, bu seçim sisteminin zayıf bir iktidar formülasyonu, siyasal felce yol açan bir sistem olduğundan yakınıyor. Evet, bugün İsrail'de bir iktidar krizi ve felce uğramaya doğru giden bir ekonomik-toplumsal yaşam vardır ve belki de seçim sisteminin kendisi bu duruma "yardımcı" oluyordur. Ama bu toplumsal krizin esas nedenini buna bağlamak çok ilkel bir aldatmaca olur. Ülkedeki somut ekonomik veriler, son yıllarda giderek derinleşmekte olan krizin nedenlerini çok güzel açıklıyor.

Bugün İsrail'de enflasyon resmi rakamlara göre yüzde 400'ün üzerindedir. Aynı şekilde döviz rezervleri de hızlı bir şekilde eriyor. Örneğin geçtiğimiz temmuz ayında döviz rezervi 268 milyon sterlinlik bir düşüş daha gösterdi. Yaşam standartları da giderek kötüleşiyor. Burjuvazi bu toplumsal-ekonomik krizin devrimci bir krize dönüşmemesi için şimdilik geçici önlemlerle idare ediyor. Örneğin enflasyonun sonuçlarını hafifletmek için maaşlar sürekli yeniden ayarlanıyor, ama bu ayarlama da halkın yaşam standardındaki düşmeyi engelleyemiyor. Burjuvazi döviz rezervlerinin erimesini ve nakit para sıkıntısını da kısa vadeli dış kredilerle kapatmaya çalışıyor. Halkın tepkisini Arap düşmanlığına, ulusçuluğa doğru yönlendirme uğraşını sürdürürken, doğal olarak yayılmacı ve azgın politikası dışta daha da yoğunlaşıyor.

İsrail'de böyle bir ortamda yapılan seçimlerde İşçi Partisi muhalefet olmaktan hükümet kurma görevine tırmandı. Ancak parlamentodaki üye sayısı, 1981 seçimlerinde kazanmış olduğu 47'den, 1984'te 45'e düştü. Likud'un koltuk sayısı ise 48'den 41'e indi. Yani hem sağdaki ana parti Likud'un, hem de solda durmaya çalışan ana parti İşçi Partisi'nin oylarında düşüş oldu. Bugüne değin iktidarda bulunan Likud'un oylarındaki düşüş açıktır ki ekonomik krizin yoğunlaşmasına açık katkısından kaynaklanıyor. Ancak daha önemlisi, böyle bir ortamda muhalefeti sürdüren İşçi Partisi'nin oylarındaki düşüştür ki, bu da onun halkın gözünde almaşık olmaktan uzak olduğunu gösteriyor.

İsrail'de bugün bu krizi devrimci krize dönüştürmeye öncülük edebilecek bir partinin olmayışı, toplumdaki genel sola kayışın yalnızca bir veri düzeyinde kalmasına yol açıyor. Ancak bunalım ve bunalımın nesnel ortamı, bu durumda bunalımın devrimci bir krize dönüşme olasılığı da ortada duruyor.

Sonuç olarak, gelişme ne yöne olursa olsun, bu gelişme Ortadoğu için canalıcı öneme sahip olacaktır.

Zahide D...

Türkiye Komünist Partisi Eşgüdüm Komitesi

GELİYORUZ GELECEĞİZ YAKINDIR

Bugün erke gelişinin dördüncü yılında faşizm çözülüyor.

Kapitalizmin Türkiye'yi yüzyüze getirdiği tarihsel açmazların hiçbirini çıplak diktatörlüğün ve terörün kaldıraçları da çözmeye yetmedi.

Türkiye işçi sınıfı ve emekçi halkının güneşli günleri yakın bir gelecekte görebilmesinin şansı giderek belirginleşiyor. Bu şansı gerçek yapmak her zamankinden daha çok komünist partisine ve devrimcilerin savaşkanlığına, halkla kaynaşma yeteneğine bağlanıyor.

Faşist cuntanın 12 Eylül 1980'de oluşturduğu iktidar bloku her yanından çatladı. Tüm burjuva kesimler faşist cuntanın dört yıldır bulamadığı kitle desteğini, yığınlarda faşizme karşı birikmiş öfkeye sözcülük ederek kendileri için bulabilme telaşı içindeler. İktidar blokunun çatlaklarından kendi ekonomik siyasal amaçlarını işçi sınıfı ve emekçi halkın desteği ile sızdırmak istiyorlar. Burjuvazinin kendi dar sınıf çıkarları doğrultusundaki bu çabalarını gerçek bir toplumsal muhalefet, gerçek bir demokrasi savaşımı gibi göstermek isteyen oportünistler de hareketlendi. Onların işçi sınıfına önerdiği savaşım yolu büyük balığın arkasından yüzerek, pisliğini yiyerek büyümeyi düşleyen küçük balığın düşünden daha ileri değildir.

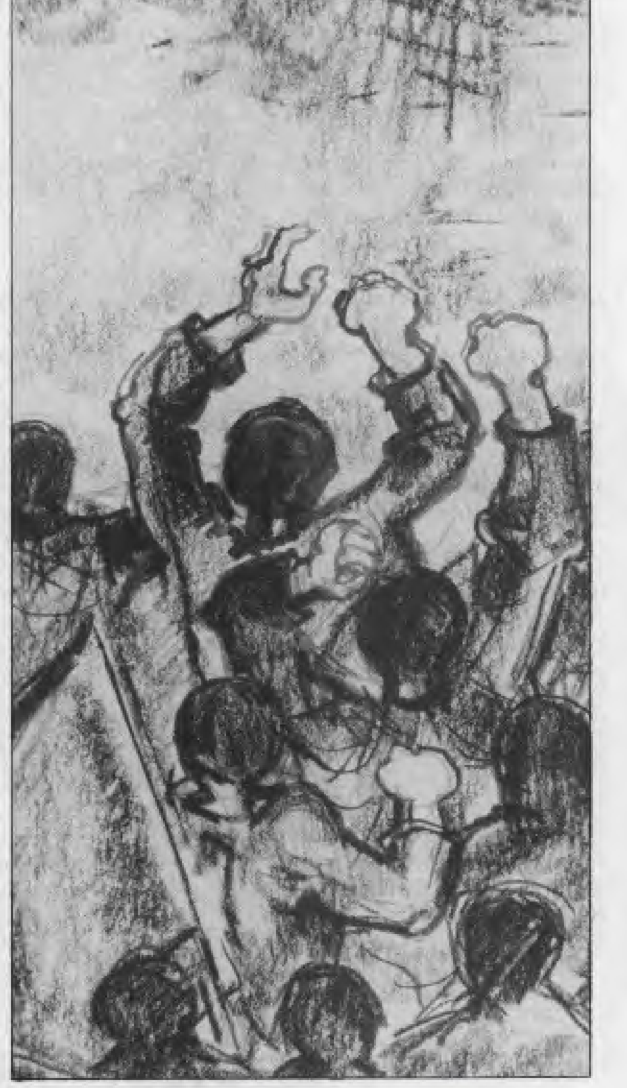
Devrimci proletarya bu gelişmelere daha başka bir gözle bakıyor. Her burjuva kesimin, kendi amacına ulaşmak için attığı her adımın emekçi halkı siyasal arenaya daha fazla çekmekte olduğunu görüyor. "Burjuvazinin kendisinin proletaryaya savaşacağı silahları sağlayacağını" bilerek hazırlanıyor.

Bugün faşist cuntanın da, tüm burjuva kesimlerin de kâbusu, emekçi halkın kendi gerçek sözcülerinin önderliği altında siyasal arenaya dalmasıdır. Bu nedenle çözülme sürecinde faşizm, komünistlere azgınca saldırıyor. Bu kabusu gerçek yapmak günün görevidir ve bu görevi yerine getirmemiz için yığınlara ulaşmaktan başka yol yoktur.

Faşizmin çözülme süreci, başladığından bu yana hızla reformist oportünistlerle devrimcileri ayrıştırıyor. Bu sağlıklı bir gelişmedir. Türkiye devriminin zaferi için vazgeçilmez olan, işbirlikçi tekelci burjuvazi karşısında tüm devrimci güçlerin birliğinin tohumları bu ayrışma içinde büyüyor. Büyüyen tohumları, devrimin siyasal ordusunun ağacına dönüştürmek tüm devrimci örgütlerin boyun borcudur.

Haydi kavgaya!

TKP-*İşçinin Sesi*
Eşgüdüm Komitesi Üst Bürosu

ÖZVERİ TAARRUZUNA HAZIRIZ

Özveri taarruzumuza Türkiye önemli günlerin eşiğine gelirken giriyoruz. Faşizmin çözülme süreci ilerlerken işçi, emekçi yığınların öfkesi patlamaya hazırlanıyor. Devrimci durum ve devrim korkusu burjuvaziyi sardı. Biz devrimi yapmak için yola çıktık. Devrim ordusunun kalıcı kadroları olabilmek zorlu sınavlardan geçmeyi gerektiriyor. Taarruz bu sınavlardan biridir. Sekizinci Özveri Taarruzu sınavımızı da başarıyla vereceğiz.

Sekizinci Taarruz yakında başlayacak. Onceki yılların deneyleri gösterdi ki, taarruzun başarısını yükseltmek için önceden hazırlanmak gerekiyor. Hollanda'da Özveri Taarruzu hazırlıklarına çok önceden başladık. Aramıza yeni katılan yoldaşlarımız var. Bu yılki taarruz onlâr için ilk taarruz olacak. Bu nedenle hazırlık toplantılarımızda taarruzun anlamını, ne gibi çalışmalar yapmak gerektiğini tartışıp, somut olarak yapacağımız işleri planlıyoruz. Elbette yeni yoldaşlarımıza taarruz en iyi eylemin kendisi anlatacak.

Özveri taarruzları her yıl yeni anlamlar kazandı. Bu yılki taarruzda bizleri, ülkemizde tomurcuklanan, çiçek açmaya hazırlanan devrimci kabarışı kucaklamaya yönelik, yeni görevler bekliyor.

Özveri taarruzunun anlamı, bazı kişilerin sandığı gibi yalnızca para toplamak değildir. Toplanan para elbetteki çok önemlidir. Ama toplanan bu para asıl olarak kişilerin ve örgütün kendini aşma savaşımını somutlaştırıyor.

Özveri taarruzu devrimci bir okuldur. Tepeden tırnağa örgütlü, tek bir yürek, tek bir yumruk olarak burjuvaziye karşı yürüttüğümüz önemli bir eylemimizdir.

Bir kez kişisel düzeyde, burjuvaziyi kendi benliğimizde yenilgiye uğratıyoruz. Kişiliğimizi burjuva düzeninin pisliklerinden, bilincimizi burjuva ideolojisinin kırıntılarından arındırıyoruz. Komünist kişiliği geliştirme yolunda, kollektif çabanın meyvalarını kendimizde topluyoruz. Birçok sol hareketin hızla eridiği bir dönemde, *İşçinin Sesi*'nin gelişmesi, kadro yetiştirmesi kendiliğinden olmuyor. Devrim ordusunun kalıcı kadroları olabilmek için zorlu sınavlardan geçmek gerekiyor. Özveri taarruzu bu sınavlardan biridir. Taarruzlar, sallantılı, unsurlar, aramıza tesadüfen katılanlardan arınmamız için de önemli bir araç oluyor.

Sonra özveri taarruzları komünistlere halkın devrimci özverisi ile kucaklaşabilme olanağı sağlıyor. Oportünistlerin devrim korkusu, yığınların devrimci özverisinden korkmak biçiminde de kendini açığa vuruyor. Bize gelen eleştirilerden biri, yaz taarruzuyla yığınları korkutup kaçıracağımız noktasında oluyor. Biz devrim yapmak için yola çıktık. Yığınların bu uğurda bilinçli özverisini kazanamayan bir parti devrimi başaramaz. Bugüne kadarki deneylerimiz gösterdi ki, özveri taarruzuyla yığınları kaçırmadık tam tersine onlarla daha sıkı bağlar kurduk, güvenlerini kazandık. Bu güveni daha da arttıracağız. Özveri taarruzu, işçi sınıfı ve emekçi yığınların ileri unsurlarını partiye çekmede de önemli bir rol oynuyor.

Sekizinci taarruza Türkiye önemli günlerin eşiğine gelirken giriyoruz. Faşizmin çözülme süreci ilerlerken, işçi emekçi yığınların öfkesi patlamaya hazırlanıyor. Devrimci durum ve devrim korkusu burjuvaziyi sardı. Burjuvazi yeni alternatifler yaratma çabasındadır. Cemile Çakmak yoldaşımızın dediği gibi, burjuvazi artık iktidar olma ile çelişki içindedir. Türkiye'deki burjuva diktatörlüğünün tek kalıcı alternatifi işçi sınıfının devrimci diktatörlüğüdür. Ülkemizdeki yeni durum bize yeni görevler yüklüyor. En başta hızla örgütlenmek, örgütü pekiştirmek, yığınları kucaklayarak, onların savaşımını devrime akıtmak görevi acilleşiyor.

Özveri taarruzuna bu bilinçle hazırlanıyoruz. Her yılkinden daha yoğun çalışıp daha ileri hedeflere yönelmeliyiz. Özveri taarruzunda her zamankinden daha fazla yığınlar arasına dalıp onları partiye kazanmalıyız.

Selma Soydemir, Hollanda

Eğitim sisteminin demokratikleştirilmesi için verilen savaşım, gerçek anlamda demokratik bir düzen için verilen savaşımdan ayrılmaz.

YÖK'ün içyüzü

Yüksek öğretimin bugünkü durumu, YÖK Yasası ve uygulaması burjuvazinin içine düşmüş olduğu çözümü olmayan açmazı bütün çıplaklığıyla yansıtıyor. Finans kapitalin yüksek öğretimi kendi emperyalistleşmesinde bir kaldıraç olarak kullanma çabaları, namlunun gölgesinde bile istediği sonucu vermiyor, veremez de.

Kasım Zorlu

Eğitim, çağımızda sınıflı toplumların bünyesindeki çelişkilerin odaklaştığı noktalardan biridir. Önce ileri kapitalist ülkelerde genel olarak eğitim ve özellikle yüksek eğitimin durumuna kısaca bir bakalım.

İleri kapitalist ülkelerde eğitim

Her yönüyle bir işbölümü temelinde yükselen kapitalizm ilerledikçe emek ile sermaye arasındaki çelişkiyle birlikte, her alanda var olan çelişkiler de giderek derinleşmektedir. Bu derinleşen çelişkiler ve çözümü zorlaşan kısır döngüler eğitim sorununda da açıkça yansıyor.

Eğitim, burjuvazi için tedavisi olmayan bir baş ağrısı. Hem dönem dönem emperyalist tekeller arası rekabette, hem de özellikle sosyalist sisteme karşı savaşımda, gelişen teknolojiye, bilime ayak uydurmak ve daha ilerletmek vazgeçilmez bir koşul. Ekonomiyi bilimsel teknolojik devrim doğrultusunda yeniden düzenlemek, üretici güçleri hızla ilerletmek ama bunu üretim ilişkilerinin genel çerçevesini bozmadan yapmak. İşte ileri kapitalist ülkelerin açmazı.

Emperyalist kapitalizm bir yandan üretim sürecini sayısız parçalara bölüp emek verimliliğini arttırmaya çalışırken, öte yandan bilimsel teknolojik devrimin zorlamasıyla işçi sınıfının genel bilgi ve kültür düzeyini yükseltmek zorunda kalıyor. Teknoloji baş döndürücü bir hızla değişiyor, gelişiyor. Özellikle elektronik sanayinde bir ürün daha pazarda kendini kabul ettirmeden eskiyor, yerini daha iyisi, daha gelişmişi alıyor. Uzmanlaşmış kadrolar niteliksel olarak yetersiz kalıyor, eskiyor. Üretimde daha esnek, adaptasyon yeteneği daha yüksek emeğe gereksinim doğuyor. İleri kapitalist ülkeler eğitim sisteminin evrimi bu zorlamanın bir sonucudur.

Örneğin, İngiltere'de 1940'larda ortaya atılan ve 1960'larda somutlaşmaya başlayan bir eğilim var. "Teknik eğitim" adı altında başlayan ve bugünkü yüksek öğretim kolejlerinin ve politekniklerinin temelini oluşturan bu eğilim, soyut bilgi aktarımını uygulamalı bilgi aktarımına dönüştürmeyi amaçlıyordu. Bu yönde ilk somut adımlar hükümet eliyle 1960'larda atıldı. Birçok yüksek öğretim koleji ve politeknik kuruldu. "Eğitimde alternatif yol" propagandasıyla öne sürülen ve "işçi sınıfına öğretimde fırsat eşitliği sağlamak amacıyla kurulduğu" ileri sürülen bu politeknik ve kolejler, kısa zamanda değişik düzeylerde teknik bilgiyle donatılmış çok sayıda eleman yetiştirmeye başladı. Üniversite öğrenimine alternatif olarak beliren bu eğitim yolu, üretimde teknolojinin ilerlemesiyle ortaya çıkan, orta derecede teknik bilgiye sahip, uyum gücü geliştirilmiş elemanlar boşluğunu doldurmayı amaçlıyordu. Aynı zamanda bu yolla üniversitelerin üzerinden teknisyen yetiştirme yükü alınmış, böylelikle üniversitelerin bilim üretiminde güvenilir bir elit yetiştirme işlevinin önü daha da açılmış oluyordu.

Bu yeni sistemle birlikte, burjuvazi, işçi sınıfına yüksek öğretimin yolunu açma propagandası yapmaktan da geri kalmadı demiştik. Evet, ilk anlarda işçi sınıfı da bu yeni sistemden bir dereceye kadar yararlandı. Fakat bu hiçbir zaman burjuvazinin iddia ettiği ölçülerde olmadı. Aynı zamanda bu "alternatif" kanalın en üst düzeyi olan politeknikler de giderek hem işlevleri, hem de sınıf kompozisyonları açısından üniversitelerden farksız hale geldiler. Böylece "işçi sınıfına açılan yol" politeknikleré gelince tıkanıyor ve sonuçta işçi sınıfı göreceli olarak daha bir üst düzeyde fakat bilimsel teknolojik devrimin dayattığı minimum düzeyde eğitiliyor.

Burjuvazi zorunlu kalmadığı sürece işçi sınıfını hiçbir zaman eğitmek istemez. Hele Türkiye gibi yükselen kültür düzeyinin doğurduğu beklentilerin hiç değilse bir kısmını doyurabilecek süper karları olmayan ülkelerde hiç istemez. Çünkü işçi sınıfının eğitilmesi, burjuvazinin gerçek yüzünü görmesini kolaylaştırır. Lenin burjuvazinin bu konudaki korkusunu 1895'te yazdığı "Bakanlarımız Ne Düşünüyor" adlı yazısında şöyle dile getiriyor:

> "Bakan işçileri barut, bilgi ve eğitimi ise kıvılcım olarak görüyor.
> "Bakan şunu çok iyi biliyor ki eğer kıvılcım barutun içine düşerse patlama ilk ve en başta hükümete karşı olacaktır." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.2, s.89)

Evet burjuvazi işçi sınıfının eğitilmesinden çok korkuyor. Bu yüzden bir yandan üretimde verimliliği arttırmak, kâr oranını ve kâr kitlesini büyütmek için, minimum düzeyde de olsa bilgiyi işçi sınıfına aktarmak zorunda kalıyor, öte yandan ise işçi sınıfının "tehlikeli" bilinçle donatılmasını önlemek için öğretim kurumlarını kendi ideolojisinin doğrudan aracı haline getirmeye çalışıyor. Ama işçi sınıfının ufku, kültür düzeyi genişledikçe, burjuvazinin kendi ideolojisini kaba yöntemlerle yayma girişimlerinin geri tepme olasılığı da artıyor. Buna karşı burjuvazi eğitimin "siyaset üstü" olduğu

> ***"Bakan işçileri barut, bilgi ve eğitimi ise kıvılcım olarak görüyor. Bakan şunu çok iyi biliyor ki eğer kıvılcım barutun içine düşerse patlama ilk ve en başta hükümete karşı olacaktır."***
> **(Lenin, Toplu Yapıtlar, *İngilizce basım, c.2, s.89)***

yalanını yayıyor. Lenin bu konuda şöyle diyor:

> "...Burjuva devlet ne kadar kültürlü ise o kadar ustalıkla okulların siyaset üstü olduğu, tüm topluma hizmet ettiği yalanını yayabilmiştir.
> "Gerçekte okullar tam anlamıyla burjuva sınıf egemenliğinin bir aracı haline getirilmişlerdi. Okullar baştan aşağı burjuva kast ruhuyla doldurulmuştu. Amaçları kapitalistlere sadık hizmetkarlar ve yetenekli işçiler yetiştirmekti. (...) Biz eğitim alanındaki çalışmalarımızın burjuvaziyi alaşağı etme savaşımının bir parçası olduğunu söylüyoruz. Şunu açıkça beyan edelim ki, yaşamdan ve siyasetten soyutlanmış bir eğitim yalandan ve ikiyüzlülükten başka birşey değildir." (Lenin, c.28, s.87)

Türkiye'de eğitim

Burjuva devlet aygıtı ve onun eklentisi çeşitli kurumlar bir bütün olarak burjuva egemenliğinin araçlarıdırlar. Ama bu kurumların her biri, tek tek yöneten sınıfın çıkarlarına anında cevap veremezler. Kapitalist üretim biçiminin çelişkili yapısı, bürokratik mekanizmaların geri çekici rolü bu çeşitli kurumların, değişen ölçüde, geciken biçimlerde gereksinimlere yanıt vermeşini getiriyor.

Özellikle Türkiye gibi geçiş kuşağı ülkelerinde bu daha da geçerli. Burjuvazinin, gereksinimi olduğu halde, birçok alanda sağlam ve kalıcı bir altyapı döşemeye ne zamanı ne gücü yetiyor. Bir baraj orada kuruyor, bir boğaz köprüsü burada yaptırıyor, bir iki üniversite açıyor. Gereksinimi o da farkında, ama gelgelelim nefes alacak fazlaca bir alanı yok, uzun vadeli hesaplar yapabilecek durumda değil.

İşte eğitim sorunu. Eğitim sorunu 1950'lerden bu yana giderek daha yakıcı bir sorun halini alıyor. Öğretim kurumları endüstrileşmenin istemlerine yeterince yanıt veremiyor. İlk öğretimden yüksek öğretime kadar tüm eğitim sistemi endüstrileşmenin gerisinde kalıyor. Her düzeyde, gereken bilimsel, teknik, yönetimsel elemanları sağlıyamıyor. Türkiye burjuvazisi bu ihtiyacı doyurabilmek için köklü dönüşümler gerektiğinin bilincindedir.

Türkiye kapitalizmi dışarıya açılabilmek, emperyalistleşebilmek için, buna büyük ağabeyleri fiilen izin verse bile, dünya pazarında hakim olan yüksek standartları tutturmak zorundadır. Bu da yalnız makine almak, fabrika kurmakla olmuyor. Onların yanısıra onları kullanabilecek daha kaliteli, daha esnek kadrolar gerek. Fabrika kurabilecek, geliştirebilecek bilgili elemanlara ihtiyaç var. Öte yandan emperyalistleşmek isteyen finans kapital, dışa bağımlılığın getirdiği kısıtlamalardan sıyrılmak için bilimsel, teknolojik bilgi üretimini de gerçekleştirebilmek zorundadır.

Bilimsel, teknolojik bilgi üretimi kuşkusuz özerk ve demokratik bir üniversite kavramından ayrılamaz. Türkiye'de, işlerin sarpa sarmadığı bir dönemde, 60'lı yılların başında bu çok sınırlı da olsa denendi. Ancak derinleşen bunalım üniversitelileri devrimci savaşıma çektikçe, Türkiye burjuvazisi üniversitelere özerklik sağlayabilecek manevra alanının olmadığını gördü. 1967'lerde özerk üniversitelere başlayan saldırı, inişli çıkışlı da olsa sürdü ve faşist cuntanın dayattığı YÖK'le doruğuna erişti.

Şimdi YÖK Yasasıyla finans kapitalin neleri amaçladığına ve bunları ne şekilde gerçekleştirmeyi planladığına bakalım.

YÖK'ün işlevi ve yöntemi

YÖK Yasasının 12. maddesi yüksek öğretim kurumlarının görevlerini belirtiyor. Örneğin bu maddenin b. şıkkı şöyle diyor:

> "Kendi ihtisas gücü ve maddi kaynaklarını rasyonel, verimli ve ekonomik şekilde kullanarak, milli eğitim politikası ve kalkınma planları ilke ve hedefleri ile Yüksek Öğretim Kurulu tarafından yapılan plan ve programlar doğrultusunda, ülkenin ihtiyacı olan dallarda ve sayıda insan gücü yetiştirmek."

Burada amaçlanan çok açık belirtiliyor. Teknik eleman ve uzman yetiştirmeyi, üretimdeki yeni işbölümü temelinde yeniden örgütlemek. Eğitimi üretime daha somut hizmet eder hale getirmek.

Yine 12. maddenin d. şıkkında ise şöyle deniyor:

> "Örgün, yaygın, sürekli ve açık eğitim yoluyla toplumun özellikle sanayileşme ve tarımda modernleşme alanlarında eğitilmesini sağlamak."

'Genel Hükümler' başlıklı ikinci bölümün 4. maddesinin b. ve c. şıklarında ise finans kapitalin emperyalistleşme istemi şu milliyetçilikle "süslenmiş" cümlelerle açıklanıyor:

> "b. Türk Devletinin ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün olarak refahı ve mutluluğunu arttırmak amacıyla; ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmasına katkıda bulunacak ve hızlandıracak programlar

uygulamak, çağdaş uygarlığın yapıcı, yaratıcı ve seçkin bir ortağı haline gelmesini sağlamak.

"c. Yüksek öğretim kurumları olarak yüksek düzeyde bilimsel çalışma ve araştırma yapmak, ulusal alanda gelişme ve kalkınmaya destek olmak, yurt içi ve yurt dışı kurumlarla işbirliği yapmak suretiyle bilim dünyasının seçkin bir üyesi haline gelmek, evrensel ve çağdaş gelişmeye katkıda bulunmak."

Bizim oportünistler, menşevikler hâlâ Türkiye'nin kapitalist gelişme aşamasını saptamaya uğraşsınlar. Finans kapital yüksek öğretimde emperyalist klübün "seçkin" bir üyesi olmanın planlarını yapıyor!

Peki, YÖK Yasası bu amaç ve hedefleri ne şekilde gerçekleştirmek istiyor?

En başta bunu kesin bir merkezileşme çerçevesinde yapmak istiyor. Yüksek öğretim kurumlarının işleyişini, çalışmalarının yönetimini, denetimini tek elde topluyor, yüksek öğretimde devlete sınırsız otorite veriyor. Ve bunu da finans kapitalin güvenilir elemanlarından oluşturulmuş Yüksek Öğretim Kurulu eliyle yapıyor.

Yasanın 7. maddesi Yüksek Öğretim Kurulu'nun görevlerini belirtiyor:

"a. Yükseköğretim kurumlarının bu kanunda belirlenen amaç, hedef ve ilkeler doğrultusunda kurulması, geliştirilmesi, eğitim-öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi ve yükseköğretim alanlarının ihtiyaç duyduğu öğretim elemanlarının yurt içinde ve yurt dışında yetiştirilmesi için, kısa ve uzun vadeli planlar hazırlamak, üniversitelere tahsis edilen kaynakların bu plan ve programlar çerçevesinde etkili bir biçimde kullanılmasını gözetim ve denetim altında bulundurmak."

Aynı madde, devamında yeni üniversiteler ve bölümler kurulması veya mevcut olanın kapatılmasından, öğrenci sayısı ve niteliğine, bilim dallarının, araştırma faaliyetlerinin, uygulama alanlarının niteliğinden tüm harcamaların tespitine kadar herşeyde Kurul'a tam yetki veriyor. Görüldüğü gibi çürük tahtaya basmıyor. Hiç açık kapı bırakılmamış. Herşey bu Kurul'un elinde merkezileşmiş.

Yalnızca Yüksek Öğretim Kurulu'nun bu yasayla belirlenen sınırsız otoritesine bakmakla da konu tam açıklık kazanmıyor. İşin asıl püf noktası Yüksek Öğretim Kurulu'nun ne olduğunda.

Yüksek Öğretim Kurulu bilimsel çalımanın özerkliği ilkesi temelinde oluşmuş üniversiteler arası bir koordinasyon komitesi değildir. Yüksek Öğretim Kurulu 25 üyesinden 17'sinin doğrudan devlet başkanı, çeşitli bakanlıklar ve Genelkurmay Başkanlığı tarafından, geri kalan 8'inin ise göstermelik olarak "üniversiteler arası kurul"ca seçildiği tepeden inme bir kuruldur. Hem de devlet başkanı tarafından bizzat seçilen üyelerin dışında 17 üyenin üyeliklerinin kesinleşmesi yine kayıtsız, şartsız devlet başkanının onayına tabidir. (YÖK Yasası, madde 6, b. şıkkı)

Sağlıklı bilgi üretimi, gönüllü ve bağımsız düşünebilmeyi, çalışabilmeyi gerektirir. İleri kapitalist ülkelerde burjuvazi manevra olanakları elverdiği ölçüde, üniversitelere sınırlı da olsa, eğitimde özerklik, demokratik işleyişler tanıyor.

Özerklik, devrimci durum kabusunu faşizmle bastırmış Türkiye burjuvazisinin uykusunu kaçırır. Gerekse de özerkliğin kırıntısını bile vermeye cesareti yoktur.

Ayrıca günümüz dünyasında etkin araştırmanın, özellikle, bu alanda alt yapısı zayıf ülkelerde büyük mali kaynaklar istemesi, ve bu yatırımların kısa dönemde kâr getirmemesi, Türkiye'de araştırmayı kısır, kapitalizmin günlük ihtiyaçlarına yönelik duruma getiriyor. Üniversitelerde araştırmaya ayrılan fonlar ve olanaklar giderek azalmaktadır. Bunun en son örneği 30 Mart 1983'te yürürlüğe giren 2809 sayılı yasanın çeşitli üniversitelerde yaptığı değişikliklerdir. Bu yasayla, üniversitelerin çeşitli fakülte ve bölümlerinde yapılan değişiklikler içinde en çok göze çarpan, birçok üniversitelerde lisanüstü öğretim, mezuniyet sonrası öğretim gibi bölümlerin kaldırılmasıdır.

Özerklik ve araştırma sorunları, finans kapitalin üstüne oturduğu çürük ve çarpık nesnel temelin eğitimde yansımalarıdır.

Barışçıl, burjuva demokratik yöntemlerle ülkeyi yönetme olanağı olmayan Türkiye finans kapitali nerede kuş uçsa bilmek istiyor. İşçi sınıfının, halkın hoşnutsuzluğundan korkuyor, kendi gücüne güvenmiyor. Ona yüksek öğretimde bütün dizginleri elinde tutmak, hangi bilim dalında, neyin, ne zaman ve nasıl getiren (...) vatandaşlar olarak yetiştirmek."

Aynı maddenin bir başka şıkkında da şöyle deniyor:

"Yükseköğretim, kurumlarında eğitim-öğretim süresince, ATATÜRK ilkeleri ve inkilap tarihi, ... zorunlu derslerdir."

Siyasal olarak, çizilmiş çerçevenin dışına çıkmayı önleyici tedbirler ise "soruşturma, yetkiler ve cezalar" başlıklı 54. maddede şöyle konuyor:

"a Yükseköğretim kurumları içinde veya *dışında* yükseköğretim öğrenciliği sıfatına, onur ve şerefine aykırı harekette bulunan, öğrenme ve öğretme hürriyetini, doğrudan doğruya veya *dolaylı* olarak kısıtlayan, kurumların *sükun, huzur* ve çalışma düzenini bozan, boykot, işgal ve engelleme gibi eylemlere katılan, bunları *teşvik* ve *tahrik* eden, yükseköğretim mensuplarının şeref ve haysiyetine veya şahıslarına tecavüz eden veya *saygı dışı* davranışlarda bulunan ve anarşik veya *ideolojik* olaylara katılan veya bu olayları tahrik ve teşvik eden öğrencilere; eylem başka bir suçu oluşturursa bile ayrıca uyarma, kınama, bir haftadan bir aya kadar veya bir veya iki yarı yıl için kurumdan uzaklaşma veya yükseköğretim kurumlarından çıkarma cezaları verilir.

(...)

"e. ... cezalar öğrencilerin dosyasına ve sicillerine işlenir.

Öğretim Kurulu tarafından hazırlanan yönetmelik esaslarına göre tutulur. Her türlü atama, yükselme, akademik ünvanların kazanılması ve diğer özlük işlemlerinde bu siciller esas alınır."

"Benim çizdiğim sınırlar dışında hiçbir ideoloji ve düşünceye izin vermem" diye utanmadan açıkça ilan eden finans kapital, hem bu beyin yıkama mekanizmasını daha güvenilir temele oturtmak, hem de üniversitelerin yeniden devrimci odaklar haline gelmesini engellemek ve devrimci çıkışlara olanak vermemek için öğretim üyesi, öğrenci her türlü faşist kadroları da üniversitelere yerleştiriyor.

Burjuvazinin eğitimde izleyegeldiği ve YÖK Yasası ve uygulamasıyla halkımızın gözünde daha da açığa çıkan strateji ve taktiklerine daha çok şey eklenebilir. Ancak biz bu bölümü TKP 4. Program Taslağı'ndan bir bölümle bitirmek istiyoruz:

"Gerici iktidarın öğrenci gençliğe karşı izlediği siyasetin amaçları şunlardır:

"Gerici burjuva ideolojisini propaganda edecek seçme kadro yetiştirmek; teknik, yönetimsel vb. bilgilerle donanmış siyasallaşmamış kadro yetiştirmek; öğretilen bilginin içeriğini ve pratikte kullanım alanını, emperyalistleşmekte olan finans kapitalin istemlerine uydurmak.

beklemek de gerçekçi bir tutum olmaz. Çünkü bu kuruluş, öyle ya da böyle Anayasa'da yer almış bulunuyor. Anayasa'nın yakın bir gelecekte değişmesi ise bugünkü konjonktürde olası görülmüyor.

"O halde bugün için yapılacak nedir? Yapılabilecek ve yapılması gereken şey, yürürlükteki Yüksek Öğretim Yasasını ele alarak bunu yeni baştan düzenlemektir. Bu düzenlemeyle herşeyden önce YÖK'ün yetkileri sınırlandırılmalıdır. Çünkü YÖK, yasadaki boşluklardan ve açıklıktan yoksun hükümlerden yararlanarak keyfi uygulamalarla yetki sınırlarını genişletmiş ve Anayasa'nın amacını aşan birtakım yetkileri kendi kendine tanımış bulunuyor.

"Ayrıca şunu da belirtelim ki, genellikle sanıldığının tersine, yasal düzenlemeyle YÖK'ün yapısı ve kuruluş şekli de değiştirilebilir. ... Anayasa'da 'kuruluş teşkilatı, görev, yetki ve sorumluluğu ve çalışma esasları kanunla düzenlenir' denildiğine göre, bütün bu esaslı değişiklikleri Anayasa'nın bir virgülünü bile değiştirmeksizin yapmak pekala mümkündür." *(Nokta*, yıl:2, sayı:2, s.24)

Burjuva kamptan çıkan bu çatlak seslere daha çokları eklenebilir ve gayet doğaldır. Rejim çözüldükçe, toplumda sisteme, faşizme karşı biriken hapsedilmiş öfke yol bulup yüzeye çıktıkça burjuvazi içindeki sallantılar, panik de artıyor.

"...Burjuva devlet ne kadar kültürlü ise o kadar ustalıkla okulların siyaset üstü olduğu, tüm topluma hizmet ettiği yalanını yayabilmiştir.
"Gerçekte okullar tam anlamıyla burjuva sınıf egemenliğinin bir aracı haline getirilmişlerdi.
Okullar baştan aşağı burjuva kast ruhuyla doldurulmuştu.
Amaçları kapitalistlere sadık hizmetkarlar ve yetenekli işçiler yetiştirmekti.
(...) Biz eğitim alanındaki çalışmalarımızın burjuvaziyi alaşağı etme savaşımının bir parçası olduğunu söylüyoruz.
Şunu açıkça beyan edelim ki, yaşamdan ve siyasetten soyutlanmış bir eğitim yalandan ve ikiyüzlülükten başka birşey değildir." (Lenin, c.28, s.87)

yapılacağını empoze etmek de yetmiyor. Yasaya yüksek öğretimi siyasallaşmış elemanlardan temizlemeye kılıf olacak maddeler koyuyor. Bunu da demokrasi, liberalizm masalıyla değil kaba yöntemlerle yapabiliyor. Eğitim siyaset üstüdür deme kıvraklığı göstermeye bile nefesi yetmiyor. Elbette her burjuva erk kırbaç yerine afyonu tercih eder. Fakat Türkiye burjuvazisi sadece bir çeşit siyasallaşmaya, en gerici, en şöven ideoloji ile siyasallaşmaya izin vereceğini, hem de bununla da kalmayıp okumak isteyen herkesi bu ideolojiyi savunmaya mecbur edeceğini YÖK yasasının maddeleri arasında açıkça ilan ediyor! Yüksek öğretimin amaçları başlıklı 4. maddede şöyle deniyor:

"a. Öğrencilerini

1. Atatürk inkılapları ve ilkeleri doğrultusunda ATATÜRK milliyetçiliğine bağlı,

2. Türk milletinin milli, ahlaki, insani, manevi, ve kültürel değerlerini taşıyan, Türk olmanın şeref ve mutluluğunu duyan,

3. Toplum yararını kişisel çıkarının üstünde tutan, aile, ülke ve millet sevgisiyle dolu,

4. Türkiye Cumhuriyet Devletine karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline

(...)

"g. Yükseköğretim kurumundan çıkarma kararı bütün yükseköğretim kurumlarına, Yükseköğretim Kurulu, emniyet makamları ve ilgili askerlik şubelerine bildirilir. Yükseköğretim kurumundan çıkarma cezası verilen öğrenciler bir daha herhangi başka bir yükseköğretim kurumuna alınamazlar."

Madde 59:

"Yükseköğretim kurumlarındaki öğretim elemanları ile her düzeydeki öğrenciler siyasi partilere ve bunların her türlü yan kuruluşlarına üye olamazlar ve bir parti hesabına siyasi faaliyet gösteremezler. Kamu yararına olan dernekler dışında herhangi bir derneğe üye olma rektörün yazılı iznine bağlıdır."

Madde 60:

"a. Öğretim elemanı iken herhangi bir siyasi parti veya bunların çeşitli yan kuruluşlarının üyesi olmamak kaydıyla, ayrılanlar, yüksek öğretim kurumlarına dönebilirler."

Madde 63:

"Yükseköğretim kurum ve kuruluşları ile üst kuruluşlarda görev alan öğretim elemanlarının, memur ve diğer personel ile öğrencilerin sicilleri genel hükümlere ve Yüksek

"Burjuvazi bunların yanısıra yüksek öğrenim kurumlarını oluştururken öğrencilerin toplu bir güce erişmesini önlemek; kampus uygulaması yoluyla öğrencilerle bölge halkı arasında doğabilecek etkileşimi önlemek; olası öğrenci eylemlerini yerleşim merkezi uzağında daha kolay bastırmak; farklı bilgi düzeyinde öğrenci yetiştiren üniversiteler oluşturarak, üretimin hiyerarşik yapısına uygun düşen diplomalar hiyerarşisi kurmak amaçlarını da gözetiyor."

Bir varmış bir YÖK'müş

YÖK Yasası yürürlüğe girdiğinden beri dillere destan oldu. Bu konudaki tartışmalar ağırlıklı olarak "eleştirisel" bir nitelik taşıyor. Tartışmalara katılan bazı öğretim üyesi, profesör, yazarlar, "talihsiz YÖK'e" işlerlik kazandırmak, orasını burasını yamayıp onu "Anayasayı delmeden" daha hoşgörülür bir hale getirmek için adeta birbirleriyle yarışıyorlar. Örneğin Kamu hukukçularından Prof. Munci Kapani şöyle diyor:

"Hemen şunu söyleyeyim ki, kanımca YÖK öyle hafif kozmetikle, orasına burasına yapılacak rötuşlarla düzelecek gibi değildir. Öte yandan kısa vadede, hemen bugünden yarına YÖK'ün yok olmasını

Sonuç

12 Eylül 1980'de halkımızın başına çöreklenen faşizm bunalımı en saldırgan, en zorba metodlarla tersinden çözmeyi denedi. İlerici, demokrat, devrimci güçleri belli bir dönem için bastırmayı başaran faşizm bunalımı çözemedi ve Türkiye'de bunalımın kalıcı olduğunu bir kez daha kanıtlamış oldu.

Yüksek öğretimin bugünkü durumu, YÖK Yasası ve uygulaması burjuvazinin içine düşmüş olduğu çözümü olmayan açmazı bütün çıplaklığıyla yansıtıyor. Finans kapitalin yüksek öğretimi kendi emperyalistleşmesinde bir kaldıraç olarak kullanma çabaları, namlunun gölgesinde bile istediği sonucu vermiyor, veremez de.

Öte yandan işçi sınıfımız, halkımız açısından, gerçek anlamda toplumsal gelişmenin gerekleri yönünde eğitim, kapitalizmin sınırları içinde düşünülemez.

Türkiye burjuvazisinin yaşamın hiçbir alanında demokrasinin d'sini bile vermeye nefesi yoktur. Eğitim sisteminin demokratikleştirilmesi için verilen savaşım, gerçek anlamda demokratik bir düzen için verilen savaşımdan ayrılmaz. İleri demokratik halk devrimine bağlanmayan hiçbir "demokratik" savaşım bu yıkılası düzenin sınırlarını aşamaz, gerçek anlamda demokratik bir savaşım olamaz.

"Öğrenci gençliğin demokratik-akademik haklar savaşımı işçi sınıfımızın demokrasi savaşımına kopmaz biçimde bağlıdır. Gençlik hareketi ancak işçi sınıfının devrimci öncülüğü altında gerçekten önemli ve anlamlı bir güçtür.

"Gençliğin savaşımını işçi sınıfının savaşımına bağımlı kılmak, ancak komünist partisinin önderliğinde olanaklıdır." *(TKP 4. Program Taslağı)*

İŞÇİNİN SESİ

Bütün ülkelerin proleterleri birleşin!
Karkerên hemû welatan yekbın!

ÇEK-AL

Demokrasi savaşını yükselt!
Yıl:11, Sayı:266, 3 Eylül 1984

Ordu sorunu üzerine

Komünistlerin birinci görevi, burjuva ordusunun gerici yapısını anlamak, açığa çıkarmaktır. Bu propaganda ordunun hem ülke içinde işçi sınıfının savaşımına karşı oynadığı rol, hem de ülke dışında burjuva yayılmacılığının aracı olarak oynadığı rol göz önünde tutularak yapılmalıdır. Bunun ötesinde komünistlerin temel bir görevi de orduyu ve devleti çözülmeye, parçalanmaya götürecek olan koşulların oluşmasına yardımcı olmaktır. İşçi sınıfının ve halkın savaşımının ülke çapında ayaklanma düzeyine çıkarılmasıyla ordunun bölünmesi ve parçalanması olanaklı olur.

Bu yazı H. Erdal, Ayla Antepli, Hatice Dağlı, Nizam Sucu ve Ozan Öncü yoldaşlardan oluşan çalışma gurubunca hazırlanmıştır.

I

Ordu sorununun neresindeyiz?

Ordu anlayışı ve orduya karşı tutum konusu her zaman oportünist "resmi" TKP ile TKP-*İşçinin Sesi* arasındaki temel ayrılık noktalarından birisi oldu.

R. Yürükoğlu yoldaşımız konuya yanaşımlar arasındaki köklü farkı "Açık yanıt vermek zorundasınız" yazısında aydınlatmıştı. Bağımsız bir ideoloji ve daha sonra parti olarak *İşçinin Sesi*'nin temel kuruluş bildirgelerinden biri olan bu yazıda Yürükoğlu yoldaşımız şu iki soruyu sormuştu:

"Türkiye ordusu ileri demokratik halk devrimi dışında 'halkın ordusu' durumuna getirilebilir mi?

"Kapitalist devlette ordu-militarizm ayrımları yapıp tüm 'kötülükler'i militarizme yüklemek doğru bir tutum mudur? Kapitalist devlette ordu ile militarizm ayrılır mı? Biri birinin örgütlenişi, biri birinin düşüncesel varlığı değil midir?"

Birkaç ay sonra aynı görüş ayrılıkları, Yürükoğlu yoldaşın *Üçüncü Program ve Görevlerimiz* kitabında daha geniş olarak ele alındı. Kitabın sorunu özlü biçimde koyan ilgili bölümünden uzunca bir alıntı yapalım. Yürükoğlu yoldaş TKP *Üçüncü Programı*'nda ordu konusuna yanaşımı eleştirerek şunları yazdı:

"Programın Türk burjuva ulusçuluğunu okşayan, kesinlikle düzeltilmesi gereken bir önemli bölümü de ordu üstüne görüşlerin öne sürüldüğü bölümdür.

"Önceki bölümlerde yaptığımız gibi, bu konuda da ilk olarak Programın ilgili bölümünü okuyarak başlayalım:

" '1. Türkiye Komünist Partisi, orduyu emperyalistlerin, NATO'nun, işbirlikçilerin, militarist kliğin elinden kurtarmayı öngörür.

" '2. Ordunun ana yığını, erleri ve assubayları ile halktan, emekçi yığınlardan gelmedir. Ordu, memlekete dalan emperyalistlere karşı Ulusal Kurtuluş Savaşı'nda kurulmuştur. Bundan ötürü görevi emperyalizme karşı, işbirlikçilere karşı savaşmak, yurdun bağımsızlık, egemenlik ve halkın demokratik haklarını savunmaktır.

" '3. Oysa ordu, emperyalistlere dayanan işbirlikçiler, militarist klik eliyle, sıkıyönetimlerle, halka, işçi sınıfına, bütün öteki devrimcilere karşı vurucu güç olarak kullanılmaktadır.

" '4. Yurtsever subayların, erlerin yeri, halkımızın yanındadır. Anti-faşist, anti-emperyalist cephenin içindedir.'

"Hiçbir komünist partisi, Marksizm-Leninizme bağlı olduğu sürece, burjuva ordusunu egemen sınıfların *'elinden kurtarmayı'* öngöremez, düşünemez, düşleyemez! Hem de devrimden sonra! Ciddi bir komünist, devrimle birlikte ancak burjuva ordusunun dağıtılmasını, yerine halk ordusunun kurulmasını öngörebilir.

"Sonra, 'ordu, memlekete dalan emperyalistlere karşı ulusal kurtuluş savaşında kurulmuştur. *Bundan ötürü* görevi emperyalizme karşı, işbirlikçilere karşı savaşmak, yurdun bağımsızlık, egemenlik ve halkın demokratik haklarını savunmaktır' demek ayıp bir demagojiden başka birşey değildir. Burjuvazi, hem dışta, hem içte düşmanlarına karşı ordu kurmuş diye bu ordu halkın çıkarlarını savunur mu? Onun görevinin,

varoluş nedeninin ne olduğu hem bilim hem yaşam açısından ortada değil mi?

"Programın ordu bölümü açıktan Kemalist liberal burjuvaziye hoş gözükme çabası içindedir. Orduyu kırıp parçalamadan, 'içindeki gericileri, faşistleri temizleyerek' onun halk ordusu yapılabileceğini öne sürüyor.

" 'Bu ordu bölümünün işçi sınıfı ve onun bilimi önünde suçunu iyice ağırlaştıran bir nokta da, bu bölümün programda *İleri demokrasi* ana bölümünün içinde yer almasıdır. Yani, ileri demokratik halk devrimi öncesinde yapılabilecek bazı reformları değil, *devrimden sonra*, devrim programı içinde yapılacak şeyi anlatıyor." (R. Yürükoğlu, *İşçinin Sesi Yayınları*, "Üçüncü Program ve Görevlerimiz, Eylül 1979, s.58-60)

Bunların yazılmasından kısa bir süre sonra ve Türkiye'de devrimci durumun varlığını inkar etmelerine "haklı gerekçeler" bulma gereksiniminin baskısı altında menşevikler orduya yaklaşımlarına yeni bir "teorik" öge eklediler: "Döneme devrimci durum diyebilmek için üst yapının çökmesi, ordunun, polisin bölünmesi gereklidir."

Buna karşı *İşçinin Sesi* şu görüşü getirdi ve savundu:

"Kapitalizm öncesi devrimlerde, yeni toplum düzeni eskinin bağrında gelişirdi. Kapitalizmden sosyalizme geçişte ise işçi sınıfının önce erki ele geçirip, eski üst yapıyı parçalaması, yeni üst yapıyı ve alt yapıyı kurması gerekir. Kapitalizmde eski üst yapı çatlar, çözülmeye başlar ama hiçbir zaman kendiliğinden yıkılmaz. Çünkü sosyalizm kapitalizmin bağrında gelişmez.

"Bu nedenle değil devrimci durum var demek için, ileri demokratik halk devrimine beş kala bile burjuva üst yapısının kendiliğinden tümüyle çökmesini, yıkılmasını, erkin elimize 'düşmesini' bekleyemeyiz. Özellikle devletin ordu gibi can alıcı kurumları için bu hiç beklenemez. Lenin bu yüzden 'vurmadan devrilmez' diye vurguluyor. Devrimci durum var demek için en can alıcı burjuva üst yapı kurumlarının armut gibi parçalanıvermesini beklemek, devrimi ortadan kaldırmak demektir.

(...)

"Ordunun bölünmesi, devrimci durumun değil, devrimin üst bir aşamasının göstergesidir. Ayaklanmanın bir biçimidir. Ordu içinde kaymalar ve bölünmeleri yığınsal devrimci svaşım ve örgütlü yığınların somut fiziksel gücü yaratır. Bu savaşımın bir parçası da ordunun tabanını kazanma savaşımıdır. Savaşımın başarısı, yaratılan kaymalar ve bölünmeler, erki kesin olarak ele geçirmenin koşullarını yaratır." (*İşçinin Sesi*, sayı:117-118)

İşçinin Sesi, aynı zamanda şunu da ekledi:

"Neresinden tutarsak tutalım, Türkiye'de devrimci durumun varlığını reddetmeye çabalayan tüm yeni oportünist 'teoriler' mantıksal olarak kaçınılmaz bir biçimde Marksist-Leninist devrim teorisinin yadsınmasına varıyor. Oportünist mantık özünde devrim kavramını, yığın eylemini, devrimci savaşımı ve proletarya diktatörlüğünü yadsıyor. Onlar devrimci durumu ilerletecek ve derinleştirecek yığın eyleminin, devrimci savaşımın yerine, 'devrimin' kendilerine gümüş bir tepsi içinde hediye edilmesini bekleyen pasif bir anlayışı yerleştiriyorlar. 'Döneme devrimci durum diyebilmek için üst yapının çökmesi, polisin ve ordunun bölünmesi gerekir' diyen anlayışın ardında yatan mantık budur.

"Kaldı ki, Türkiye'de ordunun ve polisin bölünmesi süreci başlamıştır. Bunu görmemek için kör olmak gerekir. Toplum polisinin durumu ortadadır. Bu bölünmenin daha ilerleyebilmesi, ordusuyla, jandarmasıyla, polisiyle tam bir bölünmeye, hareketsizliğe varabilmesi için, kapitalizmin bekçisi bu kurumların, önlerinde yığınların somut-örgütlü-fiziksel gücünü görmeleri gerekir. Bu da bizim görevimizdir." (*agy*, s.9)

12 Eylül darbesiyle ordu sorunu yeni bir anlam kazandı. Emir-komuta zinciri içinde ordu ülke üzerinde diktatörlüğünü kurdu. Daha doğrusu, *üniformalı finans-kapital* kendi doğrudan ve açık şiddete dayanan diktatörlüğünü kurdu.

"Üniformalı finans-kapital" formülasyonu, finans-kapital ve ordunun üst kademeleri arasındaki yakın bağı çok güzel anlatıyor. Yaşam menşeviklerin orduyu yöneten sınıftan "kurtarma" görüşlerinin ne denli büyük bir saçmalık olduğunu gösterdi.

Ama menşevikler kendi saçmalıklarına çok "sadık"tırlar. Yeni çıkardıkları menşevik *Program*'a göre, "ulusal demokrasi, yurtsever erlerin, assubay ve subayların, aydınların ve gençliğin..." işbirliği ile kurulacak. Hem de bu "ulusal demokrasi" altında "devletin demokratikleştirilmesi", "ordu'nun ulusal bağımsızlığı ve demokratik kazanımları korumakla görevlendirilmesi; ordunun iç yapısının demokratikleştirilmesi; baskı, dayak vb. uygulamaların kaldırılması" sağlanacak.

Sanki bir faşizm dönemi yaşanmamış gibi menşevikler ordu konusunda başladıkları yerde duruyorlar! Hâlâ orduyu kurtarmakla uğraşıyorlar!

Menşeviklerle tartışmak bu yazımızın amacı değildir. Burada yalnızca şunları vurgulamak istiyoruz:

1. Marksizmin temel sorunlarından olan ordu sorunu, *İşçinin Sesi* ve menşevikler arasındaki temel ayrışma noktalarından birisidir.

2. *İşçinin Sesi*, devrimci durumda ve faşizm döneminde, günün koşullarının gerektirdiği gibi ve onların ışığında ordu sorununu ele aldı ve aydınlattı.

3. Bugün Türkiye'de yeni bir dönemeç yaşıyoruz. Bugünkü yeni koşullarda ordu sorununa yeniden bakmakta büyük bir yarar ve gereksinim vardır.

Bir kez, rejim çözülme süreci içindedir. Ordu açık diktatörlük görevinden geri adım atmak zorunda kalıyor.

Bu ordu aynı zamanda görülmedik bir boyutta ve görülmedik bir hızda "modernleştiriliyor".

Bir süredir Türkiye sınırlarında, özellikle İran ve Irak sınırlarında harekete geçti ve geçiyor.

Şimdi biz bu yeni gelişmelerin ışığında ordu sorununa bir daha bakalım.

II

Bazı genel sorular

Ordu ve devlet

Devletin temel bir aygıtı olarak ordu tanımından başlayalım. Biliyoruz ki "devlet uzlaşmaz sınıf çelişkilerinin bir ürünü ve anlatımıdır". Devlet, "toplumun üstünde duran bir kamu gücüdür." Üretimin dışsal koşullarını güvence altına almak ve bu yüzden de özellikle sömürülen sınıfı varolan üretim biçimi içinde belirlenmiş baskı koşullarında tutmak amacıyla özel bir sömürücü sınıfın örgütüdür." (F. Engels, *Anti-Dühring*'den aktaran Lenin, *Devlet ve Devrim*)

Devlet erkinin temel araçları ordu ve polistir. Bu "özel silahlı güçlerin" yanısıra hapishaneler ve her tür baskı kurumları da devletin öteki aygıtları arasındadır.

Ordu ve devlet arasındaki ilişkide, ordu ve onun bugünkü rolünü anlamamız açısından önemli üç nokta vardır. Bunları şöyle sıralayabiliriz:

Önce, nasıl devlet biçimleri ve yöntemleri bir üretim biçiminden diğerine değişiyorsa ve gelişiyorsa, aynı şekilde ordu biçimleri ve yöntemleri de değişir ve gelişir.

Lenin, *Devlet* adlı yazısında bunu şöyle anlatıyor:

"Bu aygıt, diğerlerini yöneten bu insanlar gurubu, bu şiddetin insanlara karşı ilkel bir sopayla mı, köleci toplumdaki daha mükemmel silah tipleriyle mi, Orta Çağlarda ortaya çıkan ateşli silahlarla mı, ya da son olarak 20. yüzyılın teknik şaheserleri olan ve modern teknolojinin en son buluşları olan modern silahlarla mı uygulandığına bakmaksızın her zaman belli baskı ve fiziksel güç araçlarına sahiptirler. Şiddet yöntemleri değişti, ama devletin varolduğu her yerde, her toplumda yöneten, hükmeden, güçlerini korumak için dönemin teknik düzeyine uygun fiziksel baskı araçlarına, şiddet araçlarına sahip olan bir insanlar gurubu vardır." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, İng. basım, c.29, s.478)

Hem devlet, hem ordunun gelişmesinin altında ekonomik gelişme yatıyor. Engels bu ilişkiyi şöyle anlatıyor:

"Güç salt iradi bir eylem değildir, ama işleme konulmadan önce çok gerçek ön koşulların varlığını gerektirir, yani *araçları*. Bunların en mükemmeli, daha az mükemmel olanından daha üstündür. Ayrıca bu araçların üretilmesi gereklidir. Bu ortak olarak silah adı verilen daha mükemmel güç araçlarının üreticisinin, daha az mükemmel araçların üreticisine daha üstün olmasını sağlar. Tek bir cümlede gücün zaferi, silah üretimine dayanır. Bu da genel olarak üretime, 'ekonomik güce', 'ekonomik duruma' gücün avucundaki maddi araçlara dayanır." (F. Engels, *Anti-Dühring*, İng. basım, s.199-200)

"Kısaca, her zaman ve her yerde gücü zafere ulaştıran ekonomik koşullar ve ekonomik güç araçlarıdır. Bu araçlar olmadan güç, güç olmaktan çıkar." (*agy*, s.204)

Çeşitli üretim biçimlerini ekonomi, ekonomik yapı ve sömürü biçimiyle tanımlıyoruz. Bu üç öge üretim biçimlerinin belirleyici özellikleridir. Güç ve onun örgütlenmesi (ordu) yalnızca bu ögelerin belirlediği ve bu ögelere bağlı olan bir araçtır.

"Amaç, ona ulaşmak için kullanılan araçlardan nasıl 'daha temel'se, tarihte, ilişkinin ekonomik yönü siyasal yönünden daha temeldir." (Engels, *agy*, s.192) Diğer bir anlatımla, ekonomik gücün düzeyi daha yüksekse, doğrudan gücün üretimde oynadığı rol daha azdır. İnsanlık köleci toplumdan feodalizme ve oradan kapitalizme ilerledikçe, üretimi ve sömürüyü yürütmenin aracı olarak fiziksel zorun rolü azaldı, dolaylı ekonomik zorun rolü arttı. Feodal serf köleden "daha özgür"dür, üstündeki fiziksel zor daha azdır. Ücretli işçi serften daha özgürdür ve genel olarak üstünde fiziksel baskı yoktur. Bu gelişme çizgisi devletin ordusu ve polisiyle erimesiyle son bulacaktır.

Bununla birlikte bu gelişme çizgisi düz bir çizgi değildir. Bu, sınıf savaşı, iç savaşı da içine alan savaş ve devrim çerçevesinde ilerler. Bu nokta bizi devlet ordu ilişkisinde *ikinci* önemli konuya bağlıyor. Yukarıda sözünü ettiğimiz uzun tarihsel dönemi ele alırsak, görüyorüz ki, insanlık daha alt üretim biçimlerinden daha üst üretim biçimlerine doğru ilerledikçe gücün ve ordunun rolü düşme eğilimi gösterir. Daha üst düzeyde bir ekonomik gelişmede, fiziksel zorun yerine daha büyük ölçülerde bir ekonomik zor geçer.

Ama özel bir üretim biçimi içinde "sömürülen sınıfı varolan üretim biçiminin belirlediği baskı koşullarında tutmak" için kullanılan doğrudan fiziksel zorun derecesi, sınıf savaşının düzeyine bağlıdır.

Devlet ve ordu egemen sınıfın ellerindeki araçlardır. Egemen sınıfın çıkarları genel olarak ekonomik gelişmenin ve toplumun çıkarlarıyla üst üste düştüğünde araçlarla (güç) amaç (üretim ve ekonomik gelişme) arasında bir çelişki yoktur. Ancak egemen sınıfın çıkarları ekonomik gelişmenin çıkarlarıyla artık üst üste düşmediği zaman, araçlarla amaç çelişkiye düşer. Bu üretim güçleriyle üretim ilişkileri arasındaki çelişkinin bir diğer anlatımıdır.

Böyle bir dönemde, egemen sınıf, ekonomik ve toplumsal gelişme *pahasına* kendi erkini ve ayrıcalıklarını korumak için zora, "silahlı güçlerine" başvurur. Gelişmeye *karşı* savaştığını şu gerçek de gösteriyor: Erkini sürdürmek için kullandığı araçlar (zor) zaten ekonomik gelişmenin kendisinin giderek eskittiği araçlardır.

Egemen sınıfların *karşı devrimci* güç kullanımına karşı devrimci sınıfın *devrimci* zor kullanımı başlar. Engels bunu şöyle açıklıyor:

"Zor, yeni bir topluma gebe her eski toplumun ebesi, ... toplumsal hareketin onun yardımıyla kendisine yol açarak ilerlediği, eski, fosilleşmiş siyasal biçimleri yıktığı bir araçtır." (Engels, *agy*, s.220)

"...Her devrim, devlet aygıtını parçalayarak, çıplak sınıf savaşını, egemen sınıfın *kendisine* hizmet eden özel silahlı güçleri restore etmek için nasıl çabaladığını ve ezilen sınıfın, sömürenlere değil, sömürülenlere hizmet edebilecek bu çeşit yeni bir örgütlenme yaratmak için nasıl uğraştığını bize açıkça gösterir." (Lenin, *Devlet ve Devrim*)

İngiltere'de bugünkü durum bu ikilemin en güncel örneklerinden birisidir. Bir yandan güç, üretimde uzun süredir doğrudan bir rol oynamıyor. Bu ülkede yıllardır sınıf savaşı göreceli olarak düşük bir düzeydedir ve barışçıl biçimler almıştır. Bu durum, sömürülen sınıfı baskı altında tutmak için egemen sınıfa geleneksel olarak bir dizi daha dolaysız ve daha ince biçimler kullanma olanağı tanıdı.

Ancak bu ülkenin yıllarca toplumsal kontrolün "uygar" bir örneği olarak gösterilen silahsız polisinin, zor kullanımı son yıllarda görülmemiş bir artış gösterdi.

Bu bizi ordu konusunda *üçüncü* önemli noktaya götürüyor. Ordu, devletin elinde bir güç aygıtı olarak *ikili* bir role sahiptir: Zaman zaman diğer devletlere karşı bir savaş aracı olarak kullanılan ordu, ülke içindeki düşmanlarına karşı devletin her zaman silahlı bekçiliğini yapıyor. Lenin şöyle diyor:

"Her yerde, tüm ülkelerde düzenli ordu, yabancı düşmana karşı, iç düşmana karşı kullanıldığı kadar çok kullanılmaz. Her yerde düzenli ordu gericiliğin silahı, emeğe karşı mücadelesinde sermayenin uşağı, halkın özgürlüğünün celladı olmuştur." (Lenin, *Toplu Yapıtlar*, c.10, s.56)

Ordunun bu ikili rolü nedeniyle bir devletin dışarıda savaşı yükseltmesi ve ülke içindeki sınıf savaşımının düzeyi arasında yakın bir bağ ve karşılıklı bağımlılık vardır. "Silahlı taburlarını" nereye yerleştireceğine karar verirken devlet bir yandan iç cepheyi, öte yandan da dış cepheyi dikkate almak durumundadır."

Bir yandan şunu söyleyebiliriz:

"Bir ülkedeki sınıf savaşı ayaklanma aşamasına ulaşmışsa, devlet silahlı güçlerinin büyük bir kısmını dışarda bir savaş için kullanma 'özgürlüğü'ne sahip değildir." (*İşçinin Sesi*, sayı: 264)

Öte yandan ordunun dışarıda bir savaşla uğraşması, ülke içinde ordunun baskıcı rolünü oynama yeteneğini sınırlar, özellikle savaş başarısızsa ülke içinde devlet erkini ve burjuvazinin yönetimini zayıflatır.

Ordunun savaşta zayıflaması, özellikle savaştaki başarısızlığı çoğu kez devrimci mücadeleyi hızlandırmaya ve ülke içinde devrimci sınıfın utkusunu kolaylaştırmaya yardımcı olmuştur. Ordu Rusya'da Ekim devriminde ve Çin'de 1949 devriminde böyle bir rol oynadı. Son olarak, Falklands (Malvinas) savaşında Arjantin ordusunun başarısızlığı Arjantin'de faşist rejimin çöküşünü getirdi.

Genel olarak yukarıda açıklamalar getirdiğimiz orduyla ilgili bu üç noktayı aklımızda tutarak, özel olarak burjuva ordusunun özelliklerine kısaca değinelim.

Burjuva ordusu

Bugün burjuva ordusunun yapısını ve rolünü değerlendirmede yardımcı olabilecek üç nokta vardır. Bunlar bugün burjuva ordusunun *gerici* karakterini

anlamada bize yardımcı olmalıdır. (Şunu baştan açıkça koyalım ki, burjuva ordusunun gericiliği, hem emperyalist ordular, hem de emperyalist olmanın kıyısında olan ya da emperyalist olma uğraşında olan gelişmekte olan ülkeler orduları için geçerlidir.)

Önce, şunu söyleyelim: Nasıl kapitalizm ve burjuva devletleri feodalizmle ve feodal devletle karşılaştırıldığında tarihsel olarak ilericiyse, burjuva ordusu da feodal orduyla *karşılaştırıldığında*, ama *yalnızca karşılaştırıldığında* tarihsel olarak ilericidir.

Feodal orduyla karşılaştırıldığında burjuva ordusunun ilericiliği, iki nedenden kaynaklanıyor: Birincisi ordunun parçası olduğu burjuva devletin göreceli ilericiliği. İkincisi, tarihte ilk göründüğü şekliyle burjuva ordusunun yığın karakteri ve halk ordusu olma özelliği. Engels ve Marks burjuva ordusunun bu özellikleri konusunda şunları yazıyorlar:

"Amerika bağımsızlık savaşı (1786) ve Fransız devrimi (1789), 'savaşın insan malzemesindeki bir değişmenin sonucu olan yeni bir savaşma yöntemi' getirmişti. Bu savaşlar tüm halkı silahlandıran devrimci bir sistem getirdiler." (Engels, *Anti-Dühring*, s.202-203)

"Modern savaş Fransız Devrimi'nin gerekli bir ürünüdür. Onun ön koşulları burjuva ve küçük köylülerin toplumsal ve siyasal kurtuluşudur. Burjuvazi parayı, küçük köylüler askerleri sağlarlar. Günümüzün dev ordularının yaratılması için her iki sınıfın feodal ve lonca zincirlerinden kurtulması gerekiyor. Ayrıca modern ordulara gerekli silahları ve yeterli miktarda eğitimli personel sağlamak, askerlere belli düzeyde bir eğitim vermek, toplumsal gelişmenin bu aşamasıyla bağlı bir zenginlik derecesi ve eğitimi de aynı şekilde gerekli kılıyor." (Marks, Marks-Engels *Toplu Yapıtlar*, İngilizce basım, c.10, s.550)

Kısacası, daha üstün bir üretim biçimi daha üstün bir orduyu getirmiştir.

Marks, burjuva ordularının feodal ordulara göre iki üstün yeteneğinden söz etmektedir. Hareket üstünlüğü ve yığın karakteri.

Feodal ordulardaki uyuşukluğa karşın "hareket üstünlüğü" her yönüyle burjuva ordularının bir özelliğidir. Ama hareketlilik, ordunun yığın karakterinin tamamlayıcı ve gerekli parçası değildir. Sık sık onun yerine geçer.

"Yığın karakteri hareket üstünlüğü kadar modern uygar orduların önemli bir özelliğidir." (Marks, *agy*, c.10, s.552)

"Hareket üstünlüğü gibi, saldırının yığın karakteri, toplumun daha üst bir aşamasının gerekli bir sonucudur ve özellikle günümüzde silahlı yığının toplam nüfusa oranı, daha aşağı toplum düzenleriyle uyuşmayacak kadar fazladır.

"Modern savaş burjuva köylülerin kurtuluşunu öngörür. O bu kurtuluşun askersel anlatımıdır." (Marks, *agy*, c.10, s.553)

Burada bizim için önemli nokta yalnızca feodal toplumla karşılaştırıldığında burjuva toplumun ilericiliğini görmek değil, bu ilericiliğin *geçici, tarihsel, kısa ve sınırlı* olduğunu, ilericilikten gericiliğe doğru yol aldığını görmektir.

Burjuvazinin ve burjuva devletinin ilerici rolü sona erdiğinde, burjuva devleti bir kez gericileştiğinde, onun aygıtı, burjuva ordusu da gericileşir. Burjuva devletin gerici doğası orduya yansır.

Devleti korumakla işlevlendirilen ve "sınıf egemenliği aygıtı"nın silahlı parçası olan ordu artık ulusal, devrimci ve yığınsal bir ordu değildi. Bir yandan insansal savaş malzemesi değişti: "Bütün halkı silahlandırma devrimci sistemi (zenginlerin bedel ödeyerek kendilerini kurtardıkları) zorunlu askere gitme sistemine indirgendi. Bölgedeki büyük devletlerin çoğu bu sistemi kabul etti." (Engels, *Anti-Dühring*, s.203)

Öte yandan yığınsal orduların azalması ve sanayinin gelişmesiyle birlikte vurgu silahlara yöneldi. Silah üretimi geniş ölçekli endüstrinin bir kolu oldu:

"Modern savaş gemisi, büyük ölçekli endüstrinin yalnızca bir ürünü değil, aynı zamanda onun bir örneği, yüzen bir fabrikasıdır... Savaş gemisinin... yalnızca yapımı değil aynı zamanda kullanılması da modern büyük ölçekli endüstrinin bir kolu oldu." (Engels *agy*, s.207)

Savaş gemilerinin geliştirilmesini, onların hava ve karadaki karşılığı olan savaş uçakları ve tankları geliştirilmesi izledi.

Bir yandan, bu teknolojik gelişme, savaş yöntemlerini ve örgütlenmesini olduğu kadar yengi ve yenilgiyi de ekonomik koşullara, "nüfusun nitelik ve niceliğine ve teknik düzeye" doğrudan bağımlı kılmıştır. (Engels, *Anti-Dühring*, s.205)

Öte yandan, teknolojik gelişme kendisini, askersel alanda da kapitalin aynı yoğunlaşması, sabit sermayenin büyümesi (makineler, vb.) ve endüstride görüldüğü gibi insan unsurunun eylemden alıkonulması olarak yansıtıyor.

Endüstride, "her bir önemsiz fabrika işçisinin özel hüneri bilimle birlikte son derece küçük bir nicelik olarak yok olur. Fabrika mekanizmasında vücut bulan dev fiziksel güçler ve emek yığını o mekanizmanın kendisiyle birlikte 'efendi'nin erkini oluşturur." (Marks, *Kapital*, c.1, s.423)

Savaşta erler yığınıyla ilgili olduğu kadarıyla, her bir askerin "özel hüneri" savaş silahlarının büyümesiyle yok olmaya doğru eğilim gösterir. "Kendi" tarafının askersel gücü önünde cüceleştirilen herbir asker "diğer" tarafın askersel gücü karşısında da "topun ağzına" sürülüyor. (Bu "gelişme" 1. Dünya Savaşı'nın siper çatışmasında "en yüksek" noktasına ulaştı. Ufak bir askersel amaç ya da kazanım için yapılan koskoca katliamlar 1. Dünya Savaşı'nın diğer bir özelliğidir. Aynı durum bugün İran-Irak savaşı için de söz konusudur. Modern savaşı kara ve hava güçlerindeki gelişmeler izledi: (Tanklar ve uçaklar)

Bir yandan bu teknolojik gelişmeler, savaşın örgütlenmesi ve yöntemlerini, zaferi ve yenilgiyi ekonomik gelişmeye, "nüfusun nicelik ve niteliğine, teknik gelişmesine" çok daha doğrudan bağımlı kıldı. (Engels, *agy*, s.205) Öte yandan bu, aynı sermaye yoğunlaşmasını, sabit sermaye (makineler, vb.) büyümesini ve endüstride oluşmaya başlayan insan ögesinin giderek öneminin azalmasını savaş meydanında yansıttı.

Nasıl teknolojinin gelişmesi, kapitalizmin temel özelliklerinden biriyse, aynı şekilde silahların ve askersel teknolojinin gelişmesi üstüne vurgu da burjuva ordusunun temel özelliklerinden biridir. Bugün burjuva ordusunun gerici karakterini göstermede ikinci önemli noktadır.

Bugün askersel teknoloji öyle yüksek düzeyde bir "mükemmelleşme"ye ulaşmıştır ki, bu teknolojiye sahip olan burjuvazilerin temel sorunu, onu dünyayı ve kendilerini tahrip etmeden kullanma yolunu bulmaktır.

Günümüzde nükleer silahları içine alan güçlü askersel teknolojinin kullanılıp kullanılmayacağı, varlığı ve hatta daha ileri gelişmesi ve "mükemmelleşmesi" dünya çapında bugün burjuvazinin gerici karakterini çok iyi yansıtan bir kanıttır.

Bunun başka bir yönü vardır. Bu bizi günümüzde burjuva ordusunun *üçüncü* temel özelliğine bağlıyor. Bu özellik, ordu beslemenin fiyatı ve topluma dayattığı ekonomik yüktür. Bu yöne Marks şöyle işaret ediyor: Ordular "toplumun vazgeçemeyeceği en pahalı kurumlar haline geliyor. Toplumun en güçlü, en yararlı kesimlerini emiyor. Toplum üretici olmayan bu kesimleri beslemek zorunda bırakılıyor." (Marks, Marks-Engels, *Toplu Yapıtlar*, c.4, s.249)

Bu gözlem bugün 100 yıl önce olduğundan çok daha doğrudur. Hem gelişmiş (emperyalist) hem de az gelişmiş ülkelerde silahlanma yarışı yalnızca fiziksel olarak yok olma tehlikesini getirmekle kalmıyor, aynı zamanda ülkeleri ve halkları ekonomik olarak yutmakla tehdit ediyor.

"Az gelişmiş ülkelerde ordu" konusu

Birşeyi tekrarlayalım: Yukarıda burjuva ordusunun gerici karakteri üstüne söylediğimiz herşey günümüzde, hem burjuva emperyalist devletlerin orduları hem de emperyalist olmaya çabalayan burjuva devletlerin orduları için geçerlidir.

Dünya komünist hareketinde ve Türkiye'de yansıdığı gibi ordunun "ulusal" ve "yurtsever" olduğu görüşü uzun süredir varolan bir eğilimdir. Türkiye'de olduğu gibi diğer bir dizi az gelişmiş ülkelerde ordunun bunun tersini kanıtlayacak bir tutumu olursa bu, "küçük gerici bir kliğin" ya da emperyalizmin etkisine bağlanarak açıklanıyor ve ordunun "ulusal", "yurtsever" kesimleri ona karşı mücadeleye çağrılıyor.

Az gelişmiş ülke ordularının doğal olarak milliyetçi ve yurtsever oldukları görüşü genel olarak bir ya da iki görüşe dayanıyor. Birinci görüş şunu savunuyor: Dünya emperyalist hiyerarşisinde bağımlı ya da bağlı konumda olan bu ülkeler bu bağımlılıktan dolayı emperyalizme karşı mücadele ederler. Bu mücadele, yabancı düşmana karşı tüm sınıfları ve katmanları birleştiren bir "ulusal kurtuluş" mücadelesidir.

Diğer ulusları ezen ve dışarıya genişleme çabasında olan ülkelerin ulaştıkları kapitalist gelişme düzeyi *İşçinin Sesi*'nde yıllarca tartışıldı ve yanıtları verildi. Bu nedenle burada bu tartışmaya girmeyeceğiz. Şunu söylemekle yetinelim: Bir kez bir ülke böyle bir kapitalist gelişme düzeyine ulaştığı zaman ortak ulusal çıkarlara sahip bir proletarya ve burjuvazinin varlığından söz edilemez. Böyle bir ülkede artık "ulusal" burjuvazi, "ulusal" devlet, "ulusal" ordu olamaz.

Az gelişmiş ülke ordularının otomatik olarak "ulusal" ve "yurtsever" olduğunu savunan ikinci görüşe göre, ordu öncelikle halk yığınlarından gelen askerlerden oluştuğundan, ordunun yapısını bu yığınlar belirliyor.

Bu görüş *Atılım*'da yıllarca sık sık savunuldu:

"Fakat ordunun gövdesi, er ve subaylar, özellikle genç subaylar, memleketin bağımsızlığından, halkın özgürlüğünden, demokratik bir düzenin kurulmasından yanadırlar.

"TKP silahlı kuvvetleri devrimci hareketin önemli bir kolu saymaktadır. Faşizmi yumruk yapan Demirel'in karma hükümetini alaşağı etmek ve ilerici, halkçı bir hükümet kurmak için sürdürülen savaşa ordu destek olmalıdır." (*Atılım*, Nisan 1975, s.3)

Orduyu parçası olduğu ve hizmet ettiği devletle, toplumda ordunun oynadığı nesnel role bakarak açıklamak yerine, bu başaşağı duran yaklaşım, herşeyi tepetaklak ediyor, orduyu onun içinde yer alanların sosyal konumlanıyla tanımlamaya çalışıyor. Bu temel mantıksal çarpıtmaya bir diğer çarpıtma eşlik ediyor: Gelişmekte olan ülkelerin ordularının işçi ve emekçi yığınlardan oluşması gelişmekte olan ülkelere özgü birşeymiş gibi ele alınıyor. Oysa ki kapitalist dünyanın her yerinde her ordunun tabanını halk sınıflarının üyeleri oluşturur.

Açıktır ki Marksist bir ordu anlayışı, orduya hiçbir "yurtsever", "devrimci" ya da "ilerici" misyon yüklemez. Ordu, yalnızca aleti olduğu devlet ve sınıf kadar devrimci ve ilerici olabilir.

Ordunun ya da ordunun bir bölümünün egemen sınıfın aracı olmayı bırakması, ordunun kendisinden kaynaklanmaz (emirlere itaat etmeyi reddetmek, ordunun yapısına aykırıdır), ülkedeki genel siyasal ve toplumsal durumun ordudaki etkisinden kaynaklanır. Ülkedeki yüksek düzeyde sınıf savaşımı, orduyu aynı şekilde etkileyecektir. Belki yalnızca ülkedeki bütün diğer toplumsal kurumları etkilediği gibi daha doğrudan etkileyecektir. Sınıf savaşının iç savaşa yükselmesi, orduyu da içine alan tüm toplumsal kurumlarda bir bölünmeyi getirecektir.

Aynı mantık az gelişmiş ülkelerdeki askersel darbeler ve askersel diktatörlükler için de geçerlidir. Askersel darbeler çoğu kez "devlet darbeleri"dir. Bu durumda darbeler "devleti elinde tutan egemen sınıfın kendi arasındaki iktidar kavgasını yansıtır. Bu kavgada belirleyici olan devlet mekanizması içindeki güçler dengesidir." (Emine Engin, *Afganistan Devrimi*, s.26) Egemen sınıfların çeşitli kesimleri arasındaki bir mücadeleyi temsil etmek yerine, askeri darbeler egemen sınıfın "at değiştirmesi" ya da yöntem değiştirmesi biçiminde de olabilir.

Öte yandan, gerçek devrimlerin askeri darbeler *biçimini* alması ya da askeri darbeler olarak *görünmesi* de olanaklıdır.

"Ancak, ezilen sınıflardan yana, geniş yığınların katılımıyla gerçekleştirilebilecek radikal değişiklikleri savunan devrimci görüşlerin eski devlet aygıtı içinde güçlenebilmesinin tek yolu, yığınların psikolojisinin, devrimci potansiyelin devlete yansımasıdır. Devrimci görüşler, eski devlet aygıtı içinde yığınlardan kopuk olarak güçlenemezler ki bu güce dayanıp, 'yığınlardan kopuk', darbe yapsınlar. Bu nedenle *devrimci* darbeler, ya küçük bir gurubun, kolayca bastırılacak başarısız girişimidir, ya da biçimsel olarak, örneğin, bir askersel darbeye benzese de gerçekte örgütlü öncüsünü ordu içindeki küçük burjuva devrimci asker kadroda yaratan bir devrimdir. Tarihte, bu tür örnekler; ertesi günü yığınları sokağa döküp, kendilerinin nesnel olarak temsil ettikleri potansiyeli patlatmışlardır. Nasıl İran'da devrim öznel ögesini mollalarda bulduysa, ordu içindeki devrimci subaylarda da bulabilir. Böyle durumlarda iktidarı alış biçimiyle darbe görünümünde, ama özünde küçük burjuva asker kadroların öncülüğünde devrim söz konusudur. (Küçük burjuva devrimcilerinin öncülüğünde devrimin geleceği ayrı bir konudur.)" (Emine Engin, *agy*, s.26)

Bütün bu durumlarda ve genel olarak, ordunun üstünlüğü, az gelişmiş kapitalist ülkelerin siyasal yaşamında oynadığı açık ve etkin rol burjuva erkinin ve bu ülkelerdeki burjuva devletlerin iflasında, dengesizliğinde ve gerici karakterinde, sınıf savaşının yüksek düzeyinde saklıdır. Kendi ülke ekonomilerini geliştiremeyen, hatta burjuva demokratik siyasal kurumları geliştiremeyen Türkiye ve tüm büyük Latin Amerika ülkelerindeki gibi burjuvazi, tekrar tekrar doğrudan askeri ve faşist diktatörlüklere başvurur.

Engels'in 1870'de Almanya için söyledikleri bu ülkeler için de geçerlidir:

"Geç kalmış olmak Alman burjuvazisi için talihsizliktir... O, diğer Batı Avrupa ülkeleri siyasal olarak çöküş dönemine girerken çiçekleniyor... Üç Avrupa ülkesinin yüksek düzeyde artan karşılıklı ilişkisinden dolayı, bugün Almanya'da burjuvazi için burjuva erkini, bu erk İngiltere ve Fransa'da yararlılığını tükettikten sonra, rahat bir biçimde yerleştirmek artık olanaksızdır." (Engels, "Almanya'da Köylü Savaşına Önsöz", *Seçme Yapıtlar*, s.241)

"Artık sürekli bir burjuva üstünlüğünü kurmak çok geçtir. Büyük ölçekli endüstri ve onunla birlikte burjuvazi ve proletarya öyle bir dönemde gelişti ki, hemen hemen burjuvaziyle aynı zamanda proletarya da siyasal sahneye bağımsız olarak çıkabildi. Sonuçta iki sınıf arasındaki mücadele, burjuvazi tam ve tüm bir siyasal güce erişmeden önce başladı." (Engels, *Tarihte Zorun Rolü*, s. 96-97)

Böyle ülkelerde burjuvazi yalnızca birşeyi tam yapabilir:

"İşçiler kımıldamaya başlar başlamaz, vahşice saldırmak." Büyük oranda

bunu başarabilirler ve daha büyük emperyalist kardeşlerinden yardım alabildiklerinden dolayı erklerini koruyabilirler.

Bu bizi yukarıda sözünü ettiğimiz gelişme düzeyine ulaşan kapitalist ülkelerde ordunun gerici yapısıyla ilgili başka bir noktaya götürür. Bu orduların silahları, eğitimleri ve örgütsel biçimleri giderek artan oranda büyük emperyalist güçlerden doğrudan ya da dolaylı olarak ithal edilmektedir. İthal edilen silahlar F-16 avcı uçaklarından, Super Etendardlar ve Stinger füzelerden nükleer bomba üreten maddelere kadar herşeyi içeriyor. (Arjantin, Pakistan, Hindistan, Brezilya ve Irak halihazırda nükleer silah üreten ya da üretmeye hazır durumda olan az gelişmiş ülkeler arasındadırlar.) Bu açıdan da az gelişmiş ülke orduları dünya çapında burjuva ordularının gerici karakterinden pay alırlar.

Aynı şey bu ülkelerdeki askersel harcamaların korkunç yükü düşünüldüğünde de geçerlidir. Çoğu durumda bu az gelişmiş ülkelerde askeri harcamalara ayrılan gayri safi milli hasılanın payı, büyük emperyalist ülkelerde askersel harcamalara ayrılan gayrı safi milli hasılanın payının *üstündedir.*

Bu harcamalar, "ileri" emperyalist ülkelerde gerici ve geri çekici bir rol oynamakla birlikte, o kadar ileri olmayan, böyle bir harcamayı ülkenin ekonomik gelişmesini sakatlamadan yapabilecek ekonomik temele sahip olmayan ülkelerde çok daha gerici ve geri çekici bir rol oynamaktadır.

Şimdi az gelişmiş kapitalist ülkelerde ordu üstüne söylediklerimizi kısaca özetleyelim:

1. Ordu devletin bir aracıdır, karakteri, devletin karakteri tarafından belirlenir. Aracı olduğu devlet kadar gerici ya da ilerici olur.

2. Kapitalist gelişmenin orta derecede bir gelişmeye ulaştığı ülkelerde, ordunun şu nedenlerle *üç kat* gerici olduğu söylenebilir: Bir nedeni, burjuva devletlerin ve yerli burjuvazinin gerici karakteridir. İkincisi, burjuvazi orduyu, işçi sınıfı ve halka saldırmak için doğrudan, fiziksel olarak ve vahşice kullanır. (Türkiye ve Latin Amerika orduları bunun klasik örnekleridir) Son olarak, bu orduların silahları, eğitim ve örgütsel biçimleri emperyalist ülke ordularından ithal edilir. Yalnızca kendi başına gerici değildirler, aynı zamanda onları ithal eden ülke ekonomilerinde oynadıkları geri çekici etki nedeniyle de gericidirler. Silah ithali bu ülkeleri büyük emperyalist ülkelere daha çok bağladığı için de gerici bir rol oynar.

3. Bu ülkelerde askersel darbeler ve diktatörlükler, hizmetinde oldukları devletin sınıf karakteri ve ülkedeki sınıf savaşının düzeyi açısından değerlendirilmelidir.

III

Türkiye ordusu

Türkiye ordusu ve ordunun Türkiye'de oynadığı role kısaca bakmaya geçerken genel olarak ordu ve devlet, burjuva ordusu, az gelişmiş kapitalist ülkelerde ordunun rolü üstüne söylediklerimizi akılda tutmak gerekiyor.

Ayrıca yazıya girerken sözünü ettiğimiz bugünkü durumun üç özelliğini de ele almak zorundayız. Bu özellikler şunlardır:

— Devletin "demokrasiye dönüşü" ve orduların "kışlalara" dönüşü,

— Orduyu modernleştirmek için yürütülen yoğun kampanya,

— Ordunun artan sınır eylemleri.

Ordunun kışlalara dönme hızı ve kışlada ne kadar kalacağı herşeyden önce ülkedeki sınıf mücadelesinin düzeyine bağlıdır. Burjuvazi başka araçlarla erkini sürdüremediği, ekonomiyi geliştiremediği, burjuva siyasal kurumları kuramadığı sürece ordu "sömürülen sınıfı baskı altında tutmak" için doğrudan ve açık bir rol oynamayı sürdürecektir. Burjuvazinin başka bir seçeneği yoktur.

Son 30 yıldır Türkiye'de ordunun örgütsel yapısı, devletin iç düşmanlara karşı savaş rolünün üstünlüğünü yansıtmaktadır.

İç savaşa dönük örgütlenmenin yasal ve yasal olmayan biçimleri bir arada kullanılmaktadır. Yasal görünümlü bölümlerin bir bölümü şunlardır:

1. Büyük kentlerdeki ve işçi yataklarındaki "garnizon" örgütlenmesi güçlendirilmekte ve bu garnizonlar bütün savaş planlarını halka karşı yapmaktadırlar. (İstanbul'da III. kolordu, Ankara'da IV. kolordu gibi).

2. Jandarma genel kumandanlığına bağlı özel komando birlikleri işçi yataklarında üstlendirilmektedir.

3. Kara kuvvetleri komando birlikleri esas olarak halka karşı hazırlanmaktadır.

Kullanılan "yasa dışı" biçimlere ise en güzel örnek Özel Harp Dairesi'dir. Bu örgüt yalnızca ordu içinde değil, sivil kesimler içinde de gizli olarak örgütlenmekte, sivil kişileri iç savaş için eğitmekte ve şimdiden "karşı-devrimci" unsurlar için gizli silah depoları hazırlamaktadır.

Silahlı kuvvetlerin teknik örgütlenmesindeki bu değişiklik, subayların sosyal kökenlerinin biçimindeki değişikliğe paralel olarak yürümüştür.

Silahlı kuvvetlerin teknik örgütlenmesinde ve sosyal bileşimindeki değişikliğe ek olarak ordudaki ideolojik eğitimin vurgu yönleri de değişmiştir. Daha önceleri vulgar Türk milliyetçiliği ve yurtseverlik duyguları güçlendirilirken, bugün buna ek olarak daha açık bir sınıfsal ideolojik eğitime ağırlık verilmektedir.

12 Eylüllerin tek alternatifi, burjuvazinin ekonomik bunalımı yenmedeki "başarısı"dır. Ama o bunu yalnızca emperyalist olarak yapabilir! Ancak diğer ülkeler üstünde kendi egemenliğini ve baskısını kurarak, ordusunu diğer devletler ve halklara karşı kullanarak emperyalist olabilir.

Burjuvazi "başarsa" da başarmasa da fiyatını ödeyecek olan Türkiye işçi sınıfı ve halkıdır. Burjuvazinin yararına ve onun erkini güçlendirmek için savaşlarda, "barış operasyonları"nda savaşmaya zorlanan ve ölen onların oğulları ve kızları olacaktır. Burjuva erkini güçlendirmek için varolan faşist terörün çizmesiyle sürekli olarak yüzyüze gelecekler.

Bu ikilemden tek kaçış, burjuvaziyi, devletini ve ordusunu devirmek için devrimdir.

Geçerken şunu söyleyelim. Burada ordunun kışlasına döneceği ve orada bir süre kalacağı varsayımı üstünde konuştuk. Bu varsayımın gerçekleşeceğini düşünsek bile ordu hâlâ kışlasından gerici burjuva devletinin bekçisi olma rolünü sürdürecektir. Türkiye gibi bir ülke için "demokrasiye dönüş" ve ordunun kışlasına dönmesi çok göreceli birşey olabilir.

Türkiye ordusunun modernizasyonu sorununa geri dönersek, aşağıdaki noktaları ele almak gerekiyor:

1. Bu modernizasyon ülke ekonomisi ve halkı için korkunç bir yüktür.

Türkiye bütçesinin %20'si savunma harcamalarına ayrılmaktadır. 1983'te savunma bütçesinin toplam tutarı 444 milyar TL'yi bulmuştur. 120.000 civarındaki jandarma güçlerine yapılan harcamalarla bu tutar 522 milyar TL'ye ulaşmaktadır. Bu rakamlar, yıllık ulusal bütçenin %25'ini ve gayri safi milli hasılanın %5'ten fazlasını oluşturmaktadır. *(NATO'nun 16 Ulusu,* Ocak 1983) Kişi başına düşen gelir 1200 dolarken, kişi başına düşen silahlanma harcamaları yaklaşık 75 dolardır. Bu NATO ülkeleri içinde en yüksek tutardır.

Bu rakamlar, Marks'ın dediği gibi ordunun kapitalist toplumun en pahalı kurumu olduğunu doğruluyor.

Bunun dışında bu modernizasyon için gerekli olan malzemenin çoğu, emperyalist ülkelerden, özellikle ABD'den ithal edildiğinden bu, Türkiye'nin büyük emperyalist güçlere ekonomik ve askersel bağlılık ve bağımlılığını arttırıyor. Özel olarak da Türkiye'nin uluslararası emperyalist ağa ekonomik ve askersel entegrasyonunu ilerletiyor.

2. Resmi propagandaya göre Türkiye ordusunun modernizasyonu ve bölgedeki "operasyonları" hem Türkiye adına, hem de geri kalan Batı dünyası (yani kapitalist ülkeler) adına yürütülmektedir. Resmi propaganda, Türkiye'nin komünizme ve yıkıcılığa karşı "tampon" ya da "cephe" olduğunu söylemektedir. Örneğin, Nurettin Ersin NATO dergisine verdiği bir demeçte şöyle diyor:

> "Türkiye'nin güçlerini modernleştirmede ve savunma kapasitesini güçlendirmede ona yardımcı olmak, yalnızca Türkiye için değil bağlaşıkların tümü için güvenliği arttıracak borcu geri ödenecek bir yatırım olarak düşünülmelidir. Diğer bir sözle, eğer Türk Silahlı Kuvvetleri'nin yüksek düzeyde kalifiye insan ögesi modern silahlarla donatılırsa, İttifak'ın bu duyarlı bölgesinde NATO çok güvenilir bir deterrence kapasitesine, savaşta çok etkili bir savunma gücüne sahip olacaktır." *(NATO'nun 16 Ulusu,* Ocak 1983)

Türkiye'nin gerici ve iflas etmiş durumda olan burjuvazisinin benimsediği bu stratejinin tehlikeleri açıktır. Bu stratejiye göre, sosyalizm ve batılı emperyalist ülkeler arasındaki çatışma sürdükçe ülke savaşın eşiğinde olacaktır:

> "Ülkenin stratejik konumunu satışa çıkarma siyaseti bölgede sürekli bir gerilim, tehlike, Sovyetler Birliği ile Batı arasında savaş olasılığı *olduğu sürece* 'satış gücü'ne, 'kredi'ye sahiptir. O yalnızca, savaş tehlikesinin yoğunluğu, keskinliği ölçüsünde 'başarılı'dır. 'Sonul başarısı' da savaşı *gerektirir.*
>
> "Bu *leş kargalığı* düzeyine yükseltilmiş bir iflastır". *(İşçinin Sesi,* sayı:264, s.10)

3. Ordunun bu modernizasyonunun ve modern silah birikiminin yanısıra Türkiye'nin yarım milyon dolayında sayısal olarak güçlü bir orduya sahip olduğunu da belirtmek gerekir.

Modern askersel teknolojinin ortaya çıkışının teorik ve tarihsel olarak orduda insan unsurunu, yani tabandaki askeri *önemsizleştirdiğini* gördük. Başka bir sözle, nasıl modern endüstri teknolojisi fabrika işçisini ucuz ve harcanabilir bir işçi statüsüne sokuyorsa, aynı şekilde modern askersel teknoloji de askeri ucuz ve harcanabilir yapıyor. Endüstride teknoloji endüstri yedek ordusunu üretir. Onun askeri alandaki paralel ürünü, tabandaki askerleri topun ağzına koymaktır. Kısaca, eğer Türkiye herhangi bir ciddi savaşa katılırsa bu savaş, binlerce Mehmetçiğin hayatına malolacak. İran-Irak savaşı yakın bir örnektir.

Hangi yönden bakarsak bakalım Türkiye ordusunun modernizasyonu, Türkiye halkı için büyük bir tehdit unsurudur.

Böyle olduğu da ordunun, Türkiye sınırlarında, özellikle de İran-Irak sınırında oynadığı aktif rolden bellidir. Bu artan aktifliğin nelere yol açacağı şimdiden bellidir. Sınır "operasyonları" savaşın tohumlarını taşıyor. Ama sorun bundan da ciddidir. Bu yalnızca "ufak" bir savaşın başlaması ve bitmesi sorunu değildir. Sorun bölgede bir dizi savaşların ya da genel bir savaşın başlamasıdır. Türkiye, İran, Irak ya da bölgedeki diğer ülkelerin basitçe savaşa başlayabileceğini, karşıdan tepki gelmeksizin, ya da Sovyetler Birliği ve ABD'yi dışarıda bıraksak bile, bölgedeki diğer ülkelerin müdahalesi olmaksızın savaşı "kazanabileceğini" kim düşünebilir?

Bu senaryo çok kötüyse, alternatifin ne olduğunu tekrar soralım. "Tercih edilebilir" alternatif ya da "optimist" senaryo, Türkiye dahil bölgedeki ülkelerin görüşmeler, diplomasi ve yeni bir statüko sağlayacak "sınırlı operasyonlar"la bir çeşit anlaşmaya ulaşmasıdır. Bu bölgedeki burjuva devletlerin geçici olarak korunması ve güçlenmesi anlamına geleceği için çelişkileri derinleşen, patlamayı bir süre için engelleyen gerici, karşı-devrimci bir statüko olacaktır.

Hem Türkiye, hem de bölgedeki halklar için militarizmden, militarist bekçilikten, askersel harcamalardan, sürekli savaş tehdidinden tek kaçış yolu devrimdir. Bu, ölüm kalım sorunudur.

IV

Komünistlerin tutumu

Tüm bunlar gösteriyor ki, komünistlerin birinci görevi, burjuva ordusunun gerici yapısı ve rolünü anlamak ve açığa çıkarmaktır. Bu propaganda ordunun hem ülke içinde işçi sınıfının mücadelesi, hem de ülke dışında burjuva yayılmacılığı ve saldırının aracı olarak oynadığı rol göz önünde tutularak yapılmalıdır. Bu görev, az gelişmiş ülkelerin komünistleri için de aynen geçerlidir.

Bunun ötesinde onların burjuva ordusu ve burjuva devletiyle ilgili temel bir görevi de, orduyu ve devleti çözülmeye, parçalanmaya götürecek olan koşulları yaratmaktır. Buna giden yol, işçi sınıfı ve halkın bilinç düzeyini yükseltmek, onları devrimci sınıf savaşına çıkarmak ve örgütlenmektir. Yalnızca bu mücadelenin ulusal direniş ve isyan düzeyine çıkarılmasıyla ordunun bölünmesi ve parçalanması olanaklı olur.

Bu salt ordu içinde çalışarak gerçekleştirilemez. Bu ne orduyu "demokratlaştırma" kampanyasıyla, ne de orduyu içeriden bölmek için yürütülen konspirasyonel çalışmayla sağlanamaz.

Ordunun yapısı nasıl yalnızca devletin bir aygıtı ve sınıf mücadelesinin etkilerine açık bir kurum olarak anlaşılabiliyorsa, ordudaki komünist çalışma da yalnızca sınıf mücadelesinin devlete karşı genel devrimci eylemin bir parçası ve bir bütün olarak, toplumda sürüp giden sınıf savaşının düzeyi ve yoğunluğuna bağlı bir parçası olarak görüldüğünde bir anlam kazanabilir.

Ordunun bölünmesi ve parçalanmasının sınıf savaşının en yüksek aşamasında ulusal çapta ayaklanma ve iç savaş aşamasında meydana gelen birşey olduğunu söyledik.

Bu, mücadele o aşamaya ulaşana kadar komünistlerin orduda çalışmayacakları anlamına gelmez. Bu yalnızca, o aşamaya kadar komünistler çalışmalarının önemli sonuçlar doğurmasını beklemeyezler demektir. Karşıt bir yanaşım, karşıt beklentiler, umutsuz, soyutlanmış eylemlere ya da moralsizliğe götürür.

İşçi sınıfını ve halkı baskı altında tutma işlevi taşıyan bir kurum olan ordunun demokratikleştirilmesi onun parçalanmasından ayrı düşünülemez. Hele Türkiye gibi bir ülkede bu daha büyük bir ağırlıkla geçerlidir. Ancak şu acil istemler ileri sürülebilir ki bunlar da demokratikleştirme değildir:

1. Herşeyden önce ordunun siyasal yaşamdan tamamıyla çekilmesi. Ordunun kışlalara çekilmesi.

2. Eylül 1980'den bu yana terörden sorumlu tüm askersel emir-komuta zincirinin kovuşturulması ve cezalandırılması. Bunun General Evren'den başlayarak Türkiye'deki son askeri hapishanenin son işkencecisine kadar uzanması.

3. Ordunun özgürce seçilmiş sivil bir hükümete bağımlı kılınması. Parlamentoda tartışılan ve karara bağlananlar dışında askeri "operasyonlara" son verilmesi.

4. Ordudaki ulusal ve etnik ayrımcılığa son. İlke olarak herkesin oturduğu yere yakın bir birlikte askerlik yapma hakkı.

5. Tüm silahlı güçlerin Kuzey Kıbrıs'tan derhal çekilmesi.

6. Bedelli askerliğe son.

Bunların tümünün başarılması gerçekte Türkiye ordusunu demokratikleştirecek değildir. Ancak bunlar bile Türkiye'de bugün devrimsiz gerçekleştirilemez. Bu gerçeğin kendisi Türkiye'de devlet ve ordunun ne kadar gerici olduğunu başlıbaşına gösteriyor.

Küçük burjuvazi, üretici güçlerin gelişmesinden dehşete kapılıyor

İlerlemeye gerici gözlüklerle bakıyorlar

Sizlere TSİP'li bir gurupla yaptığım bir tartışmadan söz edeceğim. Dünyada ve Türkiye'de ortaya çıkan yeni gelişmeler bizlerin ve bir başka siyasetin yanaşımı arasındaki farkı iyi yansıttığı için tartışmayı kısaca aktaracağım.

Serbest rekabetçi kapitalizmin tekelci kapitalizme göre ekonomik ve siyasal açıdan daha ilerici olduğunu söylüyorlar. Rekabetçi kapitalizm üretim süreci üstünde hegemonya kurmadığı ve de insan emeğini özgürleştirdiği için daha ilericiymiş.! Tarihsel açıdan bakıldığında rekabetçi kapitalizmin "ulusal" bir ilericiliği varken uluslararasılaşan tekelci kapitalizm "gerici"miş! Marksizme ters böyle bir düşünce buram buram küçük burjuva ulusçu özlemleri yansıtıyor. Bir kez tarihsel olarak feodalizme göre, kapitalist üretimin her iki aşaması da ilericidir. Ama daha ileri bir sistem olan sosyalizme göre her ikisi de gericidir. Kapitalist sistemin kesimsel aşamaları olarak ele alındığında ise, ikinci aşama, yani tekelci kapitalizm, sosyalizmin maddi ön koşullarını yarattığı için rekabetçi kapitalizme göre daha ilericidir.

Bilimsel teknolojik devrime karşı tutum da ilginçtir. Teknolojik ilerlemeye karşı değilmiş gibi görünüyorlar. Ama bugünkü teknolojik ilerlemeye, insanlığın yararına kullanılmadığı, az gelişmiş ülkelerin sömürüsü temelinde ilerlediği, kapitalizmi düştüğü bunalımdan kurtarmaya yaradığı için karşı çıkılabilir, diyorlar. Bilimsel teknolojik devrimin sonuçlarının, komünizmi dünya çapında giderek yakınlaştırması, komünizmi pratik olarak kavranabilir bir duruma getirmesi, dünya devrimine olan gerekliliği arttırması, dünya işçi sınıfını yaratması, enternasyonalist savaşımını dünden daha gerekli bir duruma getirmesi vb. görüşlerin, kapitalizmin restorasyonunu gizlemeye çalışan burjuva görüşleri olduğunu ileri sürüyorlar. Bütün bunların altında ise rekabetçi kapitalizme geri dönüşü özleyen küçük burjuva görüşler yatmaktadır.

Onlara göre, uluslararası tekellerin teknoloji transferi de "ulusal" kalkınmanın önünü tıkayan ciddi bir engeldir. Her konuda bir ulusçu gözlük taktıkları buradan da bellidir.

Yoldaşlar bu küçük tartışmada ortaya çıkan ilginç fikirler daha da sıralanabilir. Küçük burjuva görüşler, emperyalizm dönemindeki kapitalizmin yol açtığı yeni gelişmeleri bilimsel olarak yorumlayıp bunlara devrimci çözüm yolu önermiyorlar. Önlerine çıkan her yeni sorunda hâlâ eskiyi savunma alışkanlıkları sürüyor. Küçük burjuva görüşlerin tutuculuğu da zaten burada yatıyor. İşçi sınıfı ise tekelci kapitalizmin sosyalizm için yarattığı maddi ön koşulları, insanlığı devrimle komünizme götürmek için kullanacaktır.

Sonuç olarak şunu bir daha vurgulamak istiyorum. Önümüzdeki gelecek yeni dönem yoğun bir ideolojik çalışma, yoğun bir ideolojik kavga gerektiriyor. Bu kavgaya hazırlanalım.

T. Çeker

Öğrenci gençlikte yeni bir devrimci başkaldırışın filizleri yeşeriyor

Öğrenci gençlik içindeki çalışmaları hızlandıralım

Bir süre önce öğrenci hareketleri, örgütlenmeleri, öğrencilerin devrim savaşımındaki konumu ve geçmişten çıkarmamız gereken dersler üstüne çalışmamız istenmişti.

Benimle ilişkiye geçileli kısa bir süre oldu. Örgüt disiplinini hemen özümseyemediğimi söyleyebilirim. Bana verilen bu görev, başlangıçta bir dolu işin arasında pek önemi olmayan bir işmiş gibi görünmüştü. *Nereden Başlamalı, Bir Yoldaşa Mektup* ve *Ne Yapmalı*'yı sindirerek bir daha okuyunca en önemsiz gibi görünen bir işin bile zamanında yapılmasının, kişinin kendi öz disiplinini ve örgüt disiplinini geliştireceğini daha iyi öğrendim. Teorik olarak doğruluğunu kabul ettiğimiz herşeyi gerçek anlamıyla uygulayabilmek için örgüt disiplini, sorumluluk ve bilinç düzeyini geliştirmek gerekiyor.

Geçmiş dönemde öğrenci çalışmalarına ve örgütlenmelerine kıyısından köşesinden her öğrenci bulaştı. Burjuva devletinin resmi ve sivil kurumlarına karşı etkin bir mücadele yürüten öğrenci gençlik, üniversiteleri devrimcilerin kalesi yaptı. Ama bu yetmedi.

Yanıtlamak istediğimiz soru, öğrenci hareketlerinin sınıf savaşımına katılımının ne düzeyde gerçekleşmiş olduğudur. Biz soruyu olabildiğince genel düzeyde yanıtlamaya çalışalım.

Ülkemizde öğrenci hareketlerinin tarihi, 1900'lerden bu yana öğrencilerin genel olarak ilerici bir konuma sahip olduklarını gösteriyor. Osmanlı toplumunda düzen karşıtı örgütlenmeler, üniversitelerde olmuştu. Günümüze dek öğrenci gençlik, eylemci ve düzen karşıtı olma konumunu gelenekselleştirdi.

On yıl kadar önce, oldukça saf ve akademik nedenlerle ortaya çıkan öğrenci eylemleri, derhal siyasi bir havaya büründü.

Çünkü akademik-demokratik istemler bile varolan "demokratik" sınırları aşan istemler oluyordu. Bu eylemler, karşısında devletin siyasal gücünü, polisini, ordusunu buluyordu. Bu ortamda öğrenci hareketleri gelişti, büyüdü. Sorunlar da büyüdü. Üniversiteler, sınıf mücadelesi yürüttüklerini söyleyen, bunun gerektirdiği biçimde örgütlenemeyen ve sırtını proletaryanın örgütlü savaşımına dayayamayan siyasal çizgiler arasında bir savaş alanına dönüştü. Bu durum, beraberinde birçok öğrencinin demokratik üniversite kavgasından uzaklaşmasını getirdi, devrim savaşımının sınırlarını daralttı. Amaçları öğrenci kitlesine kavratılmadan yapılan boykot, işgal gibi eylemler devrimci içeriğini kaybediyordu. Öğrenci hareketleri devrim savaşımının ancak bir parçası olabilirdi. Oysa devrim mücadelesinin biçim ve yöntemleri, öğrenci hareketlerinin sınırlarına sığdırılmaya çalışıldı. Sonuçta bu savaşım alanı kendi işlevini bile yerine getiremez bir duruma geldi.

Biliyoruz ki devrim, tüm savaşım yöntemlerini birbiriyle uyum içinde uygulayabilen, denetim altında tutabilen, gücünü proletaryadan alan, Marksçı-Leninci bir bu komünist partisiyle kalıcı utkuya ulaşabilir. Öğrenci hareketleri ve örgütlenmeleri komünist partisinin yalnızca bir savaşım alanıdır. Bu alandaki savaşımın sınıf savaşımına ne kadar entegre edilebildiği sorusu bu işin ne kadar başarılabildiğinin yanıtını verir. İşte yakın geçmişte, güçlü bir işçi sınıfı olduğu halde, başı çeken güçlü, devrimci bir komünist partisinin olmaması nedeniyle öğrenci gençlik hareketi de çıkmaza girmiştir.

Ülkemizde öğrenci gençlik genel sınıfsal kökeni gereği kolayca bunalıma düşüyor, toplumdan soyutlanabiliyor. Çabucak keskinleşip, çabucak umutsuzluğa kapılabiliyor. Devrimci kesime, doğru devrimci teori götürülmediği ölçüde bu sorunlar devrimci harekete de yansıyor. O zaman da öğrenci gençliğin devrimci, ilerici potansiyelini işçi sınıfının devrim savaşımı yoluna akıtabilmek zorlaşıyor. Bu kez bu zorluğun önünü kesmek gerek.

Günümüzde öğrenci gençlik, varolan akademik ve demokratik haklarının da ortadan kaldırıldığı bir dönemde, devrimci bir başkaldırının filizlerini içinde taşıyor. Şimdilik öğrenci gençlikteki hareketlilik sosyal çalışmalara ya da başka alanlara kayıyor, ama yine de bir birikime yol açıyor. Bu hareketliliği sağlıklı bir potaya aktarabilmemiz ise bugünden yapacağımız çalışmalara bağlıdır. Bu alanda da legal ve illegal çalışmayı uyum içinde yürütebilmeli, öğrencilerin günlük sorunlarına eğilmeli, başkaldırı filizlerini özenle büyütmeliyiz.

Kemal Çağlar, Ankara

Gençliği komünizme kazanma görevi

Bir süre önce *İşçinin Sesi* ile tanıştım. *İşçinin Sesi*'nin şu ana kadar on kadar sayısını okudum. Yani sizi yeteri kadar tanımıyorum. Ama komünizm için militan mücadele veren bir devrimci hareketin okuyucu mektuplarına verdiği önem, benim de bir devrimci olarak bu sorumluluğu duymama neden oldu.

Size 12 Eylül öncesi devrimci hareket içinde yer alan birçok öğrencinin, günümüzde ne yaptıklarını anlatmaya çalışacağım.

12 Eylül'den hemen sonra zaten yetersiz olan örgütlülük düzeyinin ortadan kalkması ilerici öğrencileri bunalıma itti. Komünist bilinci yeteri kadar edinememiş, küçük burjuva sınıf karakterinin bütün özelliklerini üzerinde taşıyan bu kesimin eli kolu bağlanmış, bir çıkmaza girmişti. Bunun sonucunda ilerici öğrencilerin çoklukla katıldığı entellektüel faaliyetler yaygınlaştı. Tiyatrolarda, konferanslarda, konserlerde, sergilerde vb. aynı kişileri görür olduk. Birçok sanat ve edebiyat dergileri yayınlanmaya başladı. Bu dergilerin birçoğu, sayısı küçümsenmeyecek bir okuyucu kitlesi edindiler. Bu okuyucu kitlesinin çoğunluğunu da ilerici öğrenciler oluşturuyor. Çok sayıda öğrenci, uğraşlarını komünizme kanalize edemedikleri için gitgide komünizmden uzaklaşarak yalnızca entellektüel faaliyetler içinde boğuldular.

Tüm baskılara ve bezdirme siyasetine rağmen devrimciliğini korumaya çalışan öğrenciler de var. Örgütlülük dışında olan bu öğrenciler bireysel çabalar içinde. Bunların da sayısı oldukça kabarık. Bence bu kesim ikiye ayrılıyor.

İlkini, entellektüellere ve entellektüel faaliyetlere tepki duyan ama küçük burjuva keskinlikten kurtulamamış unsurlar oluşturuyor. Komünist ideolojiden yoksun oluşları onları büyük tutarsızlıklar içine itiyor. Kendi yaşamlarını sınırlıyor ve dar kurallar içinde davranıyorlar.

İkinci gurup, entellektüel faaliyetler içinde kısmen yer alıyor. Komünist önderlikten yoksun oluşları birçok hatalar yapmalarına neden oluyor. Bunlar sınıf karakterlerinden dolayı disiplinli bir yapı içinde çalışmaya çekiniyorlar. Fakat toplumda gelişen hareketliliğin farkında oldukları için çok yavaş da olsa komünist harekete yaklaşıyorlar.

Bizim görevimiz, küçük burjuva zaaflardan arınmaya çalışan bu insanlara çabalarında yardımcı olmak, onları komünizme kazanmaktır.

Yaşasın komünizm!

Balabey, Ankara

Küçük eylemler bize deneyim kazandırdı

Yoldaşlar,

Bu mektubumda işyerimizde yürüttüğümüz savaşımın gelişimini anlatmaya çalışacağım.

İlk istemlerimiz yemek saatlerinin bir düzene sokulması ve duş alma olanağının sağlanması oldu. Ardından sabah işbaşı yapma saati konusunda işverenden kaynaklanan gecikmeleri iş saatleri içinde saydırdık.

Daha sonra yönetim, bizi ekiplere bölüp, daha fazla üretene prim var, dedi. Biz de kendi aramızda anlaşıp bütün ekiplerin aynı işi üretmelerini sağladık. Böylece aramıza rekabet sokma girişimlerini engellemiş olduk. Ayrıca çalışma hızımızı ayarlayabileceğimizi de öğrenmiş olduk. O zaman istemlerimizi kabul ettirebilmek için işi yavaşlatma eylemine başvurmaya başladık. Yönetim parçabaşı taktiğine başvurunca bütün işçiler buna kararlı bir biçimde karşı çıktı. Yönetim bütün işçileri toptan çıkarmayı da göze alamadı. Ama başka yollara başvurarak önde gelen işçileri polise ihbar edeceği tehdidine başvurarak bu işçileri istifaya zorladı. Bu süreç şimdilik böyle noktalandı.

Bu olayları yaşadığımız günlerde *Ne Yapmalı*'yı okumamıştım. Yoldaşlar bu kitabı bana özel olarak verdiler. Böylece birçok şeyi daha iyi gördüm. Kendiliğinden bir hareket başlamıştı ve yine kendiliğinden bitti. Ama yine de bazı kazanımlarımız oldu. İşçiler birlikte savaşımın önemini kavradılar.

"Hazırlık okulu"nun çok yeni bir öğrencisi olarak hepinize yoldaşça selamlar.

K. S., Marmara

Grev bitince sıcak köşelerimize çekilmeyeceğiz. Çünkü savaşım, bu grev yarın sona erse bile sürecek. Her grev, yeni savaşların ancak başlangıcıdır.

Utku madencilerin olacak

Maden işçileri Türkiyeli ilericilerin, komünistlerin savaşıma destek olmak için yürüyüşe katıldığını öğrenince yüzleri ışıldıyor. Maden suyu getiriyorlar, gelip sarılanı, yanımızda yürüyeni var.

Mercan Köklü

İngiltere'nin kömür, madeni ocaklarında çalışan binlerce işçi altı aydır yiğit bir kavgayı, burjuvazinin tüm baskı ve bölücülük çabalarına karşın sürdürüyor.

Maden işçileri grevinde son olarak, Güney Galler yöresi maden işçileri, 18 Ağustos tarihinde büyük bir yürüyüş örgütlediler. Bölgenin çok sayıda vadiye dağılmış maden ocaklarında biraraya gelen kadınlı-erkekli, çocuklu işçi gurupları Newport kentinde toplandılar. Kentin dışında uzun bir konvoy oluşturan topluluk daha sonra kent merkezi yakınındaki bir parkta miting yaptı. Bu yığınsal gösteride İTİB militanları her zaman olduğu gibi proletarya enternasyonalizminin gereği olan tutumu aldılar. Yürüyüşe yığınsal olarak katıldılar. Madencilerin, hükümetin maden ocaklarını kapatma kararına karşı yığınsal bir yanıt niteliğini taşıyan gösteri yürüyüşünde, yabancı örgüt olarak yalnızca İTİB ve Türkiye Demokratik Hakları Savunma Komitesi vardı. İTİB olarak "Birleşmiş işçiler hiçbir zaman yenilmez", "Madencilerin kavgası bizim de kavgamız", "Bütün dünya işçileri birleşiniz", "Utku madencilerin olacak" belgilerimizi haykırırken, yerli halk, bizim bu enternasyonalist tutumumuzu alkış ve sevgi gösterileriyle karşıladı.

İTİB militanlarının bir kısmı yürüyüşten bir gün önce, bundan bir süre önce ziyaret ettiğimiz *Six Bells* ocağı işçileriyle buluştu, aynı gece yapılan maden işçilerinin dayanışma gecesine katıldı. İşçilerle sohbet etti.

Bu sohbetlerde maden işçilerini yaşamları, düşünceleri ve şaşmaz sınıf tutumlarıyla bir kez daha yakından tanımak olanağını bulduk. Türkiye'deki maden işçilerine ve genel olarak Türkiye işçi sınıfına, İngiltere maden işçilerinin deneyimlerini, birikimini anlatmanın yararlı olacağı düşüncesiyle bazı izlenimlerimizi burada aktarmalıyız.

Güney Galler bölgesi, yeşil çayırları, küçük ama yüksekçe tepecikleri, upuzun vadileri ile şirin bir doğaya sahiptir. Her yerde alıştığımız yerleşim düzeni, burada ocaklara yaklaştıkça uzun sıradağlar gibi yanyana dizilmiş ev öbekleri halinde kendini gösteriyor. Bu düzen elbette birbiri ardısıra vadilere dizilmiş olan köylerdeki işçilerin yaşamının daha da kollektifleşmesine katkıda bulunuyor.

Maden İşçileri Sendikası'nın *Six Bells* ocağındaki sorumlusu ve şube başkanı olan işçi arkadaşın bizi götürdüğü evde ilk bakışta yoksulluk göze çarpmıyor. Çünkü ev temiz, derli toplu. Ancak yavaş yavaş, evde aslında çok fazla mobilya olmadığını, işçi ailesinin yoksulluktan çoğu yeri onaramadığını farkediyoruz. Bugünlerde elde avuçta ne varsa, herşey grev savaşımı için harcanıyor.

İşçilere son günlerde burjuvazinin televizyonlarda öne çıkarmaya çalıştığı grev kırıcıları hakkında ne düşündüklerini soruyoruz. 15 yılı aşkın bir süredir maden ocaklarında çalıştığını söyleyen bir işçi arkadaş hemen atılıyor: "Burada böylelerine raslanmaz. İşçilik bizim yaşam biçimimizdir. Her işçi ailesinde dede babaya, baba oğluna, anababa toruna sınıfın değerlerini, savaşım geleneğini aktarır. Grev kırıcılığının bir insanın, bir işçinin yaşamında en kahredici şey olduğunu daha beşikte çocuğuna anlatır. Bu bölgeler, bu vadiler, yüzyılları içine alan uzun savaşımların tarihiyle doludur. Maden işçileri arasında grev kırıcıları çıkmaz. Çıktı diye ortaya sürülenler, ancak egemen sınıfın bizleri bölme çabasının maşalarıdır".

Aynı arkadaş konuşmasını şöyle sürdürüyor:

"Örneğin ben televizyonun 'iyi bir işçi' olarak tanıttığı biri olmak istemem. Eğer TV ekranına çıkardığı bir işçi liderini olumlu olarak tanıtıyorsa bunun altında mutlaka bir çapanoğlu yatıyordur. Eğer televizyon bana 'iyi' diyorsa kendime 'acaba ne yanlış yaptım' diye sormam gerek. Benim ve tüm diğer işçi liderlerinin 'iyi' olup olmadığının değerlendirmesini işçi sınıfı kendisi yapmalıdır, yapar. Sınıfın benimsediği bir işçi liderini de zaten televizyon olumlu birisi olarak tanıtmaz. Çünkü onlar bizim denetimimizde değiller. Hükümete çalışıyorlar."

Bu işçinin söyledikleri, ister istemez Lenin'in "eğer burjuvazi bizim iyi yolda olduğumuzu söylüyorsa bir yerlerde yanlışlık yapıyoruz demektir" yönünde söylediklerini anımsatıyor. Yaşam, ne güzel, ne somut öğretiyor!

Sohbet arasında gerekirse askerlerin madencilere karşı kullanılacağı şeklindeki sözleri nasıl yorumladıklarını soruyoruz.

Six Bells ocağındaki sendika sorumlusunun gözleri hemen ışıldıyor. "Ah keşke yollasa. Ama böyle bir hatayı yapmaz ki! Ah bir yollasalar askerleri üzerimize. Ne güzel olur biliyor musun arkadaş? Şu gördüğün vadide, çevre vadilerde yaşayan herkes öyle bir ayağa kalkar ki. Öyle güzel, öyle harikulade birşey olur ki bu o zaman. Ahh, ahh, bir gönderseler. Ama göndermezler. Böyle bir fahiş hatayı işlemezler. Bizim elimize bu kadar büyük bir silah vermezler." Böyle bir olasılığın onu nasıl heyecanlandırdığını, nasıl içini coşkuyla doldurduğunu görüyoruz. "İki günde hükümet düşer be o zaman, yer yerinden oynar" diyor.

Bütün bu sözler, bu sohbet işçi sınıfının burjuvaziyle hesaplaşmaktan, çatışmanın en yüksek düzeye sıçramasından *sınıf* olarak hiç çekinmediğini, ama önderliğin olmadığı durumlarda da bunun güzel bir özlem olarak kalabildiğini yaşamda gösteriyor.

On bin maden işçisi, bugün sürdürdükleri grev savaşımıyla, inanç ve direnciyle, tek başına koca İngiltere işçi sınıfının gerçek çıkarlarını temsil ediyor. Yığınların temsilcisi oluyor. Sendikal savaşımın kendiliğindenliğinin sınırları içinde bile olsa, komünistlere, Türkiye işçi sınıfına engin dersler çıkarma olanağını tanıyor.

Newport'taki yürüyüşe Nottingham ve Kent bölgelerinden, Londra'dan, Leicester'den de maden işçileri ve destekçi guruplar katıldı. Kaldığımız evlerden birinde, Nottingham'dan gelen işçi arkadaş bize sınıfın üyelerinin birbirleriyle sıkı dayanışmasının ne denli önem taşıdığını anlatıyor. Burjuvazinin Nottingham işçilerini bölüp parça parça edebilmek için ne kurnaz taktikleri uygulamaya çalıştığını dile getiriyor. Kendi kullandığı terimler çerçevesinde proletarya enternasyonalizminin yaşamsal önemini vurgularken, bir başka işçi atılıyor. Deneyimler içinde arıtılmış sınıf tutumuyla savaşımın ülkelerin parçalanası sınırlarının çerçevesini ne denli aşmış olduğunu anlatıyor:

"Ben bütün tanıdığım işçilere söylüyorum" diyor, "bizim grevimiz, bizim savaşımımız yarın, ya da gelecek hafta anlaşmaya varırsak bitecek bir savaşım değildir. Grev bitince sıcak köşelerimize çekilmeyeceğiz. Çünkü savaşım, bu grev yarın sona erse bile sürecek. Her grev, yeni savaşların ancak başlangıcıdır. Biz bu grevle aslında Bolivya'daki, Şili ve Güney Afrika'daki, Türkiye'deki işçilerin savaşımını da sürdürüyoruz. Onların sürdürdüğü savaşım da bizim savaşımımızdır. Bence bu grev de, İngiltere'deki işçilerin kavgası da bu çerçevede düşünülmeli."

Newport'ta kente bakan bir tepede yürüyüşçüler toplanıyor. Çevre vadilerin işçileri flamaları, bayrakları, sırtlarında ya da bebek arabasında taşıdıkları çocuklarıyla dolmuşlar ortalığa. Bir kamyon dolusu çocuk geçiyor yanımızdan. Kamyonun içi silme çocuk dolu. Yüzleri ocakların kömür tozuna bulanmış. Kafalarında madenci kaskları, üstlerinde işçi tulumları. Belgiler haykırıyorlar. Yaşları 10-12. Kamyonun içinde, bu gösteri için hazırlanmışlar. Ama aslında yakın geleceklerinde *gerçek yaşamları* haline gelecek olan durumun oyununu oynuyorlar.

İTİB ve TDHSK kolu, proleter enternasyonalist bu eylemlerinde belgilerini haykırırken, işçiler birbirlerine "kim bunlar" diye soruyorlar. Pankartımızda yazılanları çözmeye çalışıyorlar. Türkiyeli ilericiler, komünistlerin, madencilerin savaşımına destek olmak için yürüyüşe katıldığını öğrenince yüzleri ışıldıyor. Maden suyu getiriyorlar, gelip sarılanı, yanımızda yürüyeni var.

Biz komünistliğimizin gereğini yapıyoruz. Bugün biz Galler'de, Yorkshire'da, Ruhr havzasında, Lorraine'de işçi savaşımına omuz veriyoruz. Çünkü onların savaşımı, onların kavgası bizim de kavgamız.

Savaşım sürüyor. Grevlerinin altıncı ayı dolarken İngiltere'nin maden işçileri deneyimlerini artırıyor, yaşamdan öğreniyor.

Biz Türkiyeli komünistler ise maden işçilerinin savaşımından ders çıkarıyoruz. Yarın Anadolu devriminin kızıllığında İngiltere'nin, Galler'in işçilerinin bize omuz vereceğini bilmek gücümüze güç katıyor, inancımızı çelikleştiriyor.

Utku madencilerin olacak! Gelecek işçi sınıfının, onun için savaşanlarındır!

Güney Afrika'da zulüm devrime ebelik ediyor

Güney Afrika Cumhuriyeti'nde yapılan son iki "seçim" aslında ırk ayrımcılığı rejiminin varlığını sürdürmek ve korumaya yardımcı olacak yeni *"tampon"* mekanizmaların kurulması için planlanmıştı. Seçimlerin ilki "yalnızca beyazlar için" olan parlamentonun yerini alacak "renkliler" meclisinin üyeleri için, ikincisi ise "Hintliler" meclisinin üyeleri içindi. Böylece üç meclisli yeni bir parlamento oluşturulmuş olacak. Toplumun siyah çoğunluğu ise hem seçimlerin hem de yeni parlamentonun dışında bırakıldı.

Ancak, hem seçimlerin gelişme çizgisi hem de seçimler çevresinde meydana gelen olaylar, yeni "reforma" uğramış ırk ayrımcılığı rejiminin daha baştan bunalımlar, çelişkiler içinde çalkalanacağını ve ülkenin çoğunluğunun bu sisteme karşı direnişiyle karşılaşacağını gösteriyor.

Bir kez bu seçimlerde, "renkli" seçmenlerin yalnızca yüzde 18'i oyunu kullandı. "Hintliler" meclisi için yapılacak seçimlerdeki katılmanın ise aynı ölçüde zayıf olacağı bekleniyor.

Seçimlerin kendisine karşı gösterilen direnç ve seçimlerin boykot edilmesi için düzenlenen kampanyalar o kadar yaygındı ki, kendini "reforma" uğratmış ve "demokratik" davranmaya çalışan ırk ayrımcısı hükümet, bütün ülkede "renkli" ve "Hintli" bölgelerinin yanısıra siyahların yaşadığı kasabalarda, okullarda boykota kalkışan yüzlerce öğrenciyi, bu arada da muhalefet partilerinden 35 yöneticiyi tutuklamak zorunda kaldı.

Seçimlere katılan "renkli" ve "Hintli" partiler bile, ırk ayrımına dayanan sistemi parçalama mesajıyla ortaya çıktılar.

Görünen o ki, bu partiler verdikleri sözleri tutsalar da tutmasalar da (ırk ayrımcılığı rejiminin bütün amacı, bu seçimler yoluyla "renkli" ve "Hintli" parlamento liderlerini satın almaktır), düzenlenen seçimler rejime güvenlikli bir tampon mekanizma yaratmak yerine, sisteme karşı verilen savaşıma yeni boyutlar getiriyor.

Güney Afrika, zenci çocuklar için bir yanda düzendeki yerlerini benimsetici resmi beyin yıkama eğitiminin, öte yanda, bu düzene karşı silahlı savaş eğitiminin olduğu keskin çelişkiler yumağıdır

Mahmut Civan

"Güney Afrika'da bir Afrikalıyı evinin önünde öldüren beyaz madalyaya layık görüldü. Sütçü için ayırdığı paranın alındığını gören bu kişi silahını çekerek ateş etti. Olaya el koyan Yüksek Mahkeme de 'toplumsal görevini' yerine getiren beyazı madalyaya layık gördü." *(Guardian*, 25 Mayıs 1984)

Böyle haberler Güney Afrika basınında olağan haberlerden sayılır. Afrikalıları öldürmenin "halk hizmeti" sayıldığı bu ülkede, ırkçı azınlık yönetimi Afrikalıları her türlü şiddetle sindirmeye çalışıyor.

Güney Afrika emperyalist yönetiminin her türlü uluslararası protestoya karşın işgal altında tuttuğu Namibya'da da durum farklı değil. Yine Güney Afrika kontrolündeki Namibya mahkemesinin bir kararı durumu anlatmaya yetiyor. Bir Afrikalı kadına tecavüz eden iki asker, kadının kendilerini engellemeye kalkan kocasını da diri diri yakıyorlar. "Suçlu bulunan" askerlere verilen ceza, aşırı sürat yapan sürücülere verilen cezanın dörtte birinden az. *(Guardian*, 11 Mayıs 1984)

Haziran ayı, Soweto ayaklanmasının yıldönümüydü. 16 Haziran 1976'da Sowetolu öğrenciler ırkçılığın eğitim sistemine karşı ayaklandılar. Beyaz azınlık için bedava olan eğitim, Afrikalı çoğunluğa gelince paralı. Üstüne üstlük, Afrikalı öğrenciler yetersiz okullarda, kalabalık sınıflarda okumak zorunda. Ayrıca eğitim sistemi, Afrikalılara ta küçükten ırkçı düzendeki yerlerini kabul ettirmek için özel olarak hazırlanmış.

Bu gerici ve aşağılayıcı eğitim sistemine karşı biriken kinle Soweto gençliği sokağa döküldü. Polis silahsız gençleri yaylım ateşine tuttu. Üç gün içinde yüzlerce öğrenci öldürüldü. Bu olayla birlikte, ülkenin her yanını saran gösteriler başladı. Asyalılar, Afrikalılar ve beyazların bir bölümü ülkenin tanık olduğu en büyük gösterileri gerçekleştirdiler.

Hazirandan yıl sonuna kadar olan dönemde polis ve ordu bine yakın göstericiyi öldürdü. Gene bu sürede, yüzlerce komünist, sendikacı tutuklandı, işkenceden geçirildi. Örgütsüz başkaldırının bir yere varmayacağını gören yüzlerce genç, gene bu dönem içinde Afrika Ulusal Kongresi'nin silahlı örgütüne katıldılar.

Soweto ayaklanmasında Afrikalılar, Asyalılar, melezler ve bir bölüm beyaz omuz omuza savaşarak ırkçılık düzeninin en temel kuralını da hiçe saydılar. Bu başarı üstüne beyaz azınlık melez ve Asyalılara yeni anayasada, son derece kısıtlı da olsa, bir takım haklar tanıyarak ortak savaşımı bölme çabalarına girişti.

Başkaldırının Soweto'dan gelişmesi boşuna değildir. Soweto, başkent Johannesburg yakınında, 1 milyondan fazla Afrikalıyı barındıran "modern" bir gecekondu kentidir. Soweto halkı, ırkçılığın aşağılayıcılığını her an yaşar. Yetersiz tren servisinin yol açtığı aşırı izdiham nedeniyle meydana gelen kazalarda onlarca Afrikalının ölmesi sık rastlanır bir olaydır. Soweto'da evlerin çoğu mum, gaz lambalarıyla aydınlatılır. Evlerin ancak 15'te birinde elektrik, 4'te birinde su ve 7'de birinde banyo vardır.

Soweto'da bekarlar için özel olarak yapılan barakalardaki durum daha da aşağılayıcıdır. Hiçbir ziyaretçinin kabul edilmediği, çevresi tel örgülerle çevrili bu barakalarda, beyaz bölgeye çalışmaya gelen işçiler yaşarlar. Ayrıca zorla yer değiştirmeler sırasında yalnız olarak bulunan kadınlar, kocası ölen, ya da kocası tarafından terkedilmiş kadınlar bu barakalarda kalmaya zorlanırlar. Binlerce kadın ve erkeğin kaldığı bu barakalar pislik ve bakımsızlıktan yaşanmaz haldedir.

Tüm Johannesburg ve çevresi için, Soweto da dahil, Afrikalılara ait yalnızca bir hastane vardır. Bölgenin tek doğumevi de bu hastanededir. Beyaz mahallelerde çalışan Afrikalı kadınların o mahallelerde doğum yapmaları yasaktır. Çünkü İzin (Paso) Yasası gereği doğan çocuk doğduğu bölgenin sakini sayılır. Doğan çocuğun beyaz bölge sakini olmasını önlemek için çocuk bu özel doğumevi aracılığıyla annesinin geldiği yerleşim bölgesine gönderilir ve böylece beyaz bölgenin "beyaz" kalması sağlanır. Anne ise ya bereketsiz topraklara geri dönecek ya da beyaz bölgede çocuğundan ayrı çalışmaya devam edecektir.

Soweto'da yaşayan çocukların sağlık durumu alabildiğine kötüdür. Kalp romatizması, dünyada en yüksek oranda Sowetolu çocuklar arasında görülür. Önlem alınmazsa bu hastalığın sonu ölümdür. Bu hastalığın en önemli nedeni ise kalabalık yerlerde yaşamaktır.

Yalnızca Afrikalılara "ait" yerleşim yerleri kurarak onları oralarda tutma fikri, Avrupalıların Siyah Afrika'yı işgali kadar eskidir. Öyle ki, Afrikalılar bu yerlerden yalnızca beyazlara hizmet için ayrılmalıdırlar. Bu fikrin altında yatan, ülkenin tüm doğal kaynaklarını, cazip yerlerini beyazların hizmetine sunma, Afrikalıları ise verimsiz topraklarda yaşamaya "ikna" etmektir. Bu uygulamaya göre, nüfusun yüzde 80'inini oluşturan Afrikalı çoğunluk Güney Afrika'nın yalnızca yüzde 13'ünü oluşturan kurak topraklara hapsedilmiştir. Ülkenin geri kalanı ise beyaz "üstün ırk" içindir. Afrikalılar buralara ancak çalışmak için girebilir.

Afrikalılar çoğu zaman kabileler halinde sürgüne zorlanıyorlar. Resmi rakamlar bile 2 milyon insana zorla yer değiştirildiğini itiraf ediyor. Gerçek rakam bunun kat kat üstündedir.

Bu sürgünlerin amacı, çalışamayacak durumda olan Afrikalıları açlığa mahkum etmektir. Aktif olarak çalışamayan ya da işsiz kalan kadın, çocuk ve yaşlılar buralarda kaderleriyle başbaşa bırakılıyorlar.

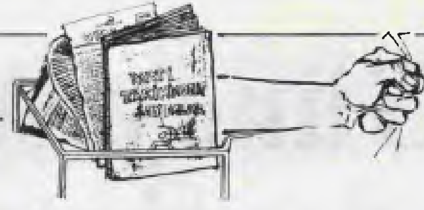
Güney Afrika yasaları kadınları işsiz varsayıyor. Öte yandan iş bulma umuduyla beyaz bölgelere giden erkekler genellikle iş buldukları bölgeden uzun aylar boyunca ayrılamıyorlar. İş bulabilen kadınlar, çoğu zaman çiftliklerde, çok düşük ücretle çalıştırılıyor. Aynı zamanda ister çalışsın ister çalışmasın Afrikalı kadının hiçbir garantisi yok. İzin yasasına göre, kocası öldüğünde ya da onu boşadığında kadın çalışma izni ve oturma hakkını kaybediyor. Ve sürgün bölgesine gönderiliyor.

Irkçı-sömürgeci düzenin tüm baskılarına karşın Güney Afrika halkının savaşımı kararlılıkla sürüyor. Irkçılığa başkaldıran yığınlar, silahlı savaşım veren örgütlerinde yerlerini alıyorlar.

Bugün nükleer silahlanmasıyla da en başta Afrika'nın başbelası olan Güney Afrika emperyalizmin kıtadaki en önemli dayanağıdır. Güney Afrika, Ortadoğu ve Hint Okyanusu'nun kontrolü açısından da Batı'nın en önemli kalesidir. Pentagon raporlarında Güney Afrika'nın ABD donanmasına sağladığı kolaylıklardan sık sık söz edilir.

Güney Afrika'da devrim ırkçılığa son verecek, bu devrim emperyalizme, ırkçılığa büyük bir darbe olacaktır. Güney Afrika komünistlerinin ve Afrika Ulusal Kongresi'nin kararlı savaşımı bunun habercisidir.

PARTİ TARİHİNDEN SAYFALAR

Bu sayımızda, TKP İstanbul Vilayet Komitesi'nin çıkardığı *Kızıl İstanbul* gazetesinin 15 Mayıs 1935 tarihli sayısını sunuyoruz. Fiyatı 100 para olan *Kızıl İstanbul*'un baş belgisi "Bütün memleketlerin ameleleri birleşiniz!" Ayrıca sayfaların başında da birer belgi yer alıyor. Birinci sayfalardaki belgi "Yoldaş grev yapmak suretile grev hakkını al", ikinci sayfadaki ise "emperyalizme ve Kemalizme karşı amele köylü hakimiyeti için mücadele". *Kızıl İstanbul*'un ikinci sayfasında, bu sayımızda yer veremediğimiz bir kara listenin bir bölümü yer alıyor ve devamının "gelecek sayıda" verileceği belirtiliyor.

KIZIL İSTANBUL

TKP İstanbul Vilayet Komitesi'nin gazetesi

İş kanunu

1-Mayıs üstü yine iş kanunu havası esti. Birçok gazeteler ballandıra, ballandıra kanun maddelerini neşrettiler. Amelenin hayatı her taraftan garanti edilecekmiş? Birde biz bakalım.

Grev yasak. Yani, amele hakkını almak için hiç bir şey yapamaz, patronun elinde paçavra olarak kalır ve ameleyi ezmek işi kanuna uydurulmuş olur.

İçtimaî sigorta pek güdük. Masrafın dörtte üçü de amelenin gündeliğinden kesilecek. Gençlerin emeğini koruyacak hiç bir şey yok, hakeza kadın işçilerinde böyle. Gündelikler yine patronların elinde. İş saati iktisat vekâletine bırakılıyor. Para cezaları yine kalıyor. Gice işleri hesaba katılmıyor. İşsizlere yardım yok. Ameleye teşkilatlanmak hakkı verilmiyor. Bu kanunun tatbikatını kontrol işide, sonunda, polisin ve adliyenin eline veriliyor ve saire...

İşte Halk partisi hükûmetinin ameleye vereceği iş kanunu. Bu, ameleyi koruyan bir kanun değil onun ayağına vurulan bir bukağı ve, eşekçe soygunu ve barbarca ezgiyi kanunlaştırmaktır.

Onlar sözde bütün halkın adamıdırlar. İş üzerinde, asla bütün halkın adamı olamazlar. Onlar, patronların adamıdırlar ve hükümetin kendisi de patrondur.

İş kanunu havası esince amelenin haklarına karşı propaganda da başladı. Profösör yapmacığı Ağaoğlu Ahmet aldı kalemi eline. Karl Marks ve Lunaçarski yoldaş burjuvaziyi severlermiş. Tarih ve hakikat namına bu derece sahtekârlık, görülmüş şey değil. Bütün dünya burjuvazisinin nefrettetiği; Hitlerin, eserlerini cayır cayır yaktığı; burjuvazinin kafasını ezmek ve hükûmeti eline almak için proletaryaya ihtilal yolunu gösteren burjuva düşmanı Marks ve sovyet proletaryasının kızıl komseri Lunaçarski yoldaş burjuvaziyi severlermiş.

Ağaoğlu Ahmet bu sahtekârlığı neye yaptı? Burjuvalara karşı teveccüh uyandırmak ve kabil olduğu kadar ameleyi istismarlarını tahdid ettirmemek için.

Ağaoğlunun yımırtladığı ikinci yımırta: Yerli sanayii korumak için, amelenin hakkını vermemek lazımmış? Ne mantık değilmi? Sakınha patronların beylerin ve paşaların otomobillerine, sayfiyelerine, metreslerine, şampanya şişelerine dokunulmasında, amelenin kuru ekmeğinin yarısı daha alınsın. Efendilerinin bu ücretli uşakları için her sahtekârlık ve şarlatanlık mübah.

YOLDAŞLAR, HÜKÜMETİN İŞ KANUNU ELİNİZİ, KOLUNUZU BAĞLIYOR! HAKKINIZI KORUYACAK BİR İŞ KANUNUNU ANCAK KENDİ ELİNİZLE ALABİLİRSİNİZ!

GREV, METİNG VE NÜMAYİŞLER YAPARAK BÖYLE BİR KANUN İSTEYİN!

Bu yıl çok vergi toplanmış

Burjuva gazeteleri boyuna propaganda yaptılar, vekiller beyanatta bulundular: bu yıl çok vergi toplanmış. Amma nasıl toplanmış? Birde biz bakalım.

Bir hükûmetin bütçesi artar: 1) halk zenginleşir ve kolayca vergi verirse; 2) hükûmet yeni vergiler keserse; 3) vergiye karşılık halkın sırtındaki yorganıda alınırsa.

Türkiyede bunlardan hangisi oluyor? Halk zenginleşti mi? Hayır! Hele köylünün vaziyeti pek kötü. Vergi verenlerin çoğu ise köylüdür. Bunun için, burada olan ikinci ve üçüncüsüdür. Hem yeni vergiler kondu, hemde halkın sırtındaki yorganı bile alıyorlar.

Bandırmanın Karacabey köyü. Tahsildar ve jandarma köylüden, vergi karşılığı, yatak ve yorganını hacze gitmişler. Bunu haber alan köylü tabancasını tavan arasından çıkarmış, eşyaları alıp çıkarlarken ikisini de devirmiş bir kurşunda kendi beynine sıkmış. İşte vergiler bu suretle arttırılıyor.

Kuru çeşmede kömürcüler grevi

Kuruçeşme kömür depolarında 400'den fazla amele çalışmaktadır. Bu ameleler 1933'e kadar 2 lira gündelik almaktaimişler. O yıl 150 kuruşa indirmişler ve 1935'e kadar böyle çalışmışlar. Fakat, marttan sonra iş değişmiş. İşi götürüye — ton başına 25 kuruşa çevirmişler. Amele bakmış, 12 saat çalıştığı halde, ancak 75 kuruş alabiliyor. Bundan başka, bir amele haftada 3-4 gün çalışıyor, kalan günler boş duruyormuş.

Bıçak gırtlağa dayanmış. Grev var. 14-15 şuurlu amele grevin başında. Fakat, sırmalı köpekler haman yetişiyor ve bu şuurlu ameleleri dayakla otomobile yükleyip, müdüriyete götürüyorlar, orada da adamakıllı dövüyorlar. Kabahatları ne bu adamların? Grev yapmak! Türkiyede amele hakkını arayamaz. Bakın halk partisi hükûmeti ameleyi nasıl koruyor? Bu ezgi üzerine grev de maglup oluyor.

YOLDAŞLAR, YILMAYIN! BU GÜN MAGLUP OLDUNUZ, YARIN GALİP GELİRSİNİZ!

YALNIZ, SİZ BÜYÜK KUSUR ETTİNİZ. ARKADAŞLARINIZI POLİSE TESLİM ETMİYECEKTİNİZ! POLİS SİZİ DEĞİL, SİZ POLİSİ DÖVECEKTİNİZ! DÖRTYÜZ KİŞİSİNİZ, HERİFLERİN ANASINI AĞLATIRDINIZ.

Deniz amelesinin çektiği

Vapurculuk şirketinin vapurlarından birinde çalışan bir amele *Haber* gazetesinde yanıp yakılıyor. Kaç aydanberi aylıkları verilmiyormuş. Bundan başka, yılda bir aylıklarını da kesiyorlarmış. Bu da ne demek anlamadık. Ne diye bir aylığını kesiyorlar amelenin? Amelenin bir yardım kassası varsa, o kassa için ayda küçük bir şey kesilir. Pek açık ki bu eşekçe bir soygun.

İş bununla da kalsa iyi. Meğer yalnız seferdeki günlerin ücreti veriliyormuş! Vapur rıhtıma yanaştı mı ameleye diyorlarmış: boğaz tokluğuna vapurda kalırsanız kalın, istemezseniz gidin! Ve bir hafta sonra, vapur sefere kalkarken yeniden amele alıyorlarmış. Bu da nerede görülmüş yahu?

Diyoruz ve diyeceğiz: amele halk partisi hükûmetinden medet umarsa bu hal sürüp gider. O, yalnız gazete sahifelerinde bütün halkın hükûmetidir, iş başında patronların. AMELE KENDİ HAKKINI YALNIZ KENDİ KOLLARIYLE ALABİLİR! El birliği yapmak. "Deniz işçileri cemiyetini" halk partisinin elinden almak ve grev kırıcılarla mücadele etmek lazım.

Muallimlerin istekleri

Muallimler Birliği'nin yıllık kongrası oldu. Kongrada muallimler hallerinden şikâyetettiler. Evvelce verilen makam maaşlarıyle harcırahların tekrar verilmesini istediler. Bu maksatla da Ankara'ya başvurdular.

Mesele nerede? Muallimler sefalet çekiyorlar. Hele İstanbul gibi büyük şehirlerde aldıkları 35-40 lira ile yaşanmaz. Onlar maaşlarının artmasını istiyorlar. Bu isteklerinin yerine getirilmeyeceğini bildikleri için bunu söylemediler. Makam maaşlarıyle harcırahlardan kimler istifade edecek? Baş muallimler yer değiştirenler ve saire... Yani küçük bir azınlık. Halbuki geride kocaman muallim ordusu — küçük muallimler var. Bu çokluk sefalet çekiyor. Büyük muallimlerin tıkırı yolunda.

Hükûmet ne yapacak dersiniz! Marif vekâletinin bütçesi pek cılız. Bu bütçe ile muallim maaşlarına zam yapılamaz. Halbuki milli müdafaa vekâletinin bütçesi boyuna artıyor. Zabitlerin maaşları da durmadan artıyor. Muallim yoldaşlar, bu gidişle zam beklemeyin!

Küçük muallimler her taraftan korunmalıdır. Fakat bunu hükûmet yapmaz. O, büyük muallimlerin hükûmetidir. Aylıklarınıza zam yaptırabilir misiniz? Yaptırırsınız! Ancak mücadele yoluyla. Yani:

Bütün küçük muallimler el birliği yapmalı. Büyük muallimlerle işiniz yok. Onları içinizden atın. Bakın bir tayyare yaptırmak istiyorsınız! Biz eminiz ki bu, onların işi. Efendilerinin gözüne girmek isterler. Küçük muallimler "muallimler birliğini" ellerine almalılar, yahut yeni bir birlik kurmalıdırlar!

Aylıklarınızın artmasını isteyin, yapmazlarsa umumî bir grevle karşı koyun ve derse girmeyin! Bunu yalnız İstanbul' daki muallimler yapabilseler maaşlarınız haman artar. Fakat, dediğimiz gibi, mücadeleci olmak, korkmamak lazım.

Talebe mücadelelerinden

Universiteli atılgan gençler bir gazete çıkarıyorlarmış: Geçenlerde, hazırladıkları gazeteyi bastırmak için matbaya gitmişler. Fakat, daha evvelinden gelmiş olan polis köpekleri gazeteyi müsadere ediyor ve çıkarmıyacaksınız, diyorlar. Neye? Gazetede, kendini diktatormu ilan ettin, diye bir yazı varmış. Kastettikleri de, matbuat umum müdürü — provokato Vedat Nedimmiş. Fakat, Abdülhamit zabıtası gibi çiğden nem kapan polis Mustafa Kemale diktator deniyor sanmış. Böyle dense imiş sanki iftira olurmuşta!

Gençler, bunun üzerine, polis müdürüne gitmişler o da ben yasak ettim çıkartmam demiş. Yahu mahkeme, müddei umumî var bizim de imtiyazımız var, gazeteyi müddei umumiden başkası yasak edemez, diyorlar. Ne gezer! İşlerine gelmedi mi kendi çıkardıkları kanunları bile ayak altına almaktan çekinmez bu herifler. Az mı cumhuriyet idaresinin bu gibi derebeylikleri?

Universiteli gençler, haklarınızı alabilirsiniz. Başka memleketlerdeki inkilapçı meslekdaşlarınızı örnek alın. Onların sınıfları bir mücadele sahnesidir. Demokratik haklarına el sürülmesine asla göz yummazlar. Aranızdaki burjuva çocuklarını atın, mevcut cemiyetlerinizi elinize alın. UNİVERSİTELİ

HALK ÇOCUKLARI BİRLEŞMELİDİRLER!

İşittiğimize göre bir arkadaşınızı da içeri almışlar. Toplanıp hükûmet önüne gidin arkadaşınızı ve gazetenizi isteyin!

Haniya lokaut yasaktı

Adapazarı Ticaret bankasının dört tütün deposu var. Bu depolarda yüzlerce amele çalışmaktaidi.

İşlenen tütün, köylüden yok pasına alınıp, senelerce inhisar idaresinin depolarında kalmış çürük tütünlerdir. Yarısı ıskarta çıkıyor. Bu tütün, elbet, güç işlenir ve iş de az çıkar. Kârını yüzde ikiyüze çıkarmak isteyen banka, polis kuvvetinden, amelenin birliksizliğinden ve işsizlikten istifade ederek, kaime paldır, behanesile, gündelikleri indirmeye karar veriyor. Ve depoları kapayarak, ameleye, kırık gündelikle çalışmak isteyen gelsin istemeyen gelmesin diyorlar. Yalnız usta ameleler işi bırakıyor, kalanları çalışıyorlar. Bu hadise burjuva gazetelerine de geçti.

Bizim fikrimiz. Patron gündelikleri indirmek istiyor. Buna grevle karşı koymak lazım. Bunun için de bütün amelenin, hiç olmazsa yüzde yetmişbeşinin grevi istemesi, greve hazır olması lazım. Siz ne yaptınız? Yalnız usta ameleler işi bıraktınız. Çokluk çıraklarda idi, onları da arkanızdan çekmeliydiniz. Amelenin greve dayanabilmesi için biraz da para lazım. Daha 15 gün evvelinden bu mesele malum idi. Daha o zamandan para toplamağa başlamalıydınız. Sonra, grev esnasında fabrika ve depo harp cepesi demektir. Depolardan ayrılmamak, grev kırıcıları içeri sokmamak ve polis kuvvetleriyle mücadele etmek lazım. Bilhassa bu işsizlik zamanında bu işin büyük ehemmiyeti var. Halbuki siz derhal evlerinize ve kahvelere dağıldınız.

İşte muvaffakiyetli ve okkalı mücadele böyle olur. Sizin yaptığınız kuru gürültü idi. Burjuva gazetelerine baş vurmaktan bir şey çıkmaz.

* * *

YOLDAŞLAR! "KIZIL İSTANBUL" SİZİN GAZETENİZDİR. ONA VERECEĞİN 100 PARAYA ACIMA. O ANCAK SENİN YARDIMINLA ÇIKACAKTIR. ONU OKU VE GÜVENLİ ARKADAŞLARINA DA OKUT. ONA YAZI YAZ, AMELE İÇERSİNDE GEÇEN BÜTÜN MESELELERİ ONA BİLDİR.

* * *

Netewiti

Memet Kurtalan — Kasım Zorlu

I. Pêşketın

Mısra kevn da fıkrandınên tu kesi jı ser çiyayên Libya û Erebıstanê ra darbas nedıbun. Ev çiyana çep û rastê welatta wek duwareki bılıd dıbun. Merıvan hew dızanıbun ku ger wêda herrın ruberê ezmin yê xılas bıbe û ewên bıkevın nav valahiyê. Mısıriyên kevn, jı ber ku dı nav dınya xwe da tışteki wek wi nedıditın jı Nil'ê ra dı gotın "Çem" û jı xwe ra jı dıgotın "Merıv".

Dur dereng rojeki rasti medeniyeta Babil'iya hatın. Bıvi va ditın ku ruberê dınê jı zanebuna wanji fıreye û dı wır da hebunên wek wan dıjin. Disa çemeki wek Nil'ê ji lı wır ditın. Lê, ew çiye, ev çema ji bakur rodıbe nivro. Lê çem goti wek Nil'ê gere ji nivro robe bakur. Jı bo ku vê ecêbê nebiyên wan jı bızanıbın bı emrê firewin Tutmos'ê yekemin lı ser mabud a xwa wuha nıvisandın: "Dı Fırat de av ters zıvırye û berbı para rodıbe".

Çaxê ku Mısriyên kevn rasti Babiliyan hatın ew mırov xesıbandın yan na hê kıfş nine. Lê salên paşin ku dınya dereva va eleqetiyên wan pêşta çu sala beri İsa 3000 a da dem a Ehnaton da lı ser mabudan nıvisan a "mırov" xuyakır. Berê hew dızanıbun ku tav tenê jı bo wan dertê. Dema Ehnaton da tav: "Hey tav a ku me û mırovên dınê rohn dıke." bu.

Jı hev durbun a komên merıvon gele qwırne ajot. Bı pêşveçuyina hêzên gihiştevan û zêdebuna eleqetiyan va komasiyan hev nas kırın. Komasiyên mezıntırin teşkil bun. Ruberê dınyay "fıre bu."

Disaji eleqetiyên medeniyetên ku derkete meydanê hındık bu. Her yeki diroka xwe jiya. Jı ber ku ev komasiyan jı bo çêkırın û gihiştandınên jiyan a xwe ne mıxtaci eleqetiyên nav komasiyan bun. Jı bo wê yekê hebunên wan komasiyan xısyeteki bı cih xwıdi dıkır.

Bı zayina kapitalizmê va tevayi jı bo bıhevva gırêdanên komasiya û jı derketınên sinorên netewi û gihiştınên nav tewitiyê ra şertên nemaze ji xwe da kıfş kırın. Kapitalizm berê bazar a netewi, paşê ji jı bo hevgırêdana pazar a dınyay dest kar kır. Bı pêşveçuyina hêzên gıhiştevan û parevekırın a kar va tevayi herbere hê zêde merıv ketın nav çengelên bazara dınyay. Jıhevbuna erd û komasiyan dıst bı rabunê bu. Bı vi tehri dirok, bı Kapitalizmê va tevayi bu diroka merıvan. Edi em bêjın icada qazanên hılm û gulmê lı İngılıstanê ne tenê lı wır lê belê lı hemdınyay da dıbu jı bo pêşketın a mırovan bıngeheke mezın.

Hıne xwıdanfıkrên ku jı beri kapitalizmê jiyabun ev yeka xıs kırıbun. Jı bo viya jı dıgotın: "Mırov bıla lı ser fırqiyên xweda werın, lı vê dınyayda bı bırati bıjin." Xeta tevgera jı beri yekitiya Komünistan ji wek vê gotınê dıgo: "Merıv gışk bırane."

Ev gotına xısyetê kapitalizmê ye navnetewi bı rasti nedani meydanê. Pêşveçuyina dınyayê ya diroki Manifesta Komünist wuha dıda ber çavan: "Karkerên hemu welatan yekbın!"

Jı gotına vê gotınê xeya iroyin dınya geleki guhıri. Çêbunên komasiyan iro êdi bı domdariyên navnetewi va tên kıfş kırın.

Dema kapitalizma bıraqıb bazara dınyay dıspêrya kırin fırotanên malan ev yeka bı emperyalizmê va kurayike ximli qezenç kır. Ji singê danıstandınên aboriyên netewi, hê kurayi da, temamiyeke u xwe dısparine gihiştınê za. "Sistema dınya kapitalist teşkil bu." Şoreşa zanyari û tekniki domdariyên gihiştandınê berbı navnetewiyê bır, ewi ev gotına dewlemend kır, "Karkerên hemu welatan yekbın!" Sala 1847'tan da lepe mırov ev gotına fam dıkır, iro laleş dı jiyana xwe da vê menzilê dıbine.

II. Netew-Komara Netewi

Dınya dı cihê xwe da nasekıne û tım dıguhıre. Kapitalizm her dem xwe nû dıke. Ev yeka meselên nuh derdıxe pêşya komünistan ku ew ser van meselan ra derkevın. Meseleyên ku hêviya bersivane jı wan yekji tesira şoreşa zanyari û teknike ku bı navnetewitiyê va tevayi jı hevvebun a netewiya ye...

Jı bo ku em vê yekê hê baş fam bıkın dıvê em heri berin netew, komara netewi ra kurtasi bınhêrın.

Netew çiye?

Derketına meydanê ya netewiyan Terifa netewi Stalin gelemperi wuha daye:

"Netew lıser hebuna ximê çar xısyetan, komasiyeke bıryariye ku bı diroki hatye teşkilbunê. Ev xısyetana evın: Zımaneki tevayi, axeke tevayi, jiyaneke abori ya tevayi û hebuna psikolojike tevayi ku bı çanda netewi va tê kıfşbun." (Stalin, Efrandınên kombuyi, çapa İngılizi, c.11, p.348)

Netew dema ku feodalizm derbazi kapitalizmê dıbe, bı serketına kapitalizmê va tevayi derketye meydanê. Ev teşkilbuneke dirokiye ku bı pêşketına hêzên gihiştevan va tevayi xwe nişan dıde. Bı gotın a Lenin va; "netew, dı dema qurna sermiyandariyê da nemaze buyin a şıkleki komasiyan e."

Jı bo xıkımdariya kapitalizmê, serketına gihiştandın a metayan jihevbuna nıfus, qetbuna hêzên gihiştevanan, jıhev durketınên mıntıqan dıvê dawi bıdita. Sermiyandara ku bı diroki komasi pêşve xıstın, ev erka ani cih. Marx û Engels dı Manifesto ya Komünist da vê yekê wuha dınvisın: "Sermiyandaran her bere jıhevbun û hevketınên nıfus, xwıdibun a mılk, jı meydanê rakır û nıfus yek kır. Xwıdibuna mılk xıste nav destên hındık kesan û hacetên gihiştandınê navendi kırın. Navendibun bı zora vê yekê xwe nişanda. Yên ku serbıxwe, xıkmatên wan cıhê, bı hevra mexkem negırêdayi, qanun û sistemên wan ê mali jıhevcıhê bun anin berhevdan. Netewike, yek xıkmat, bı yek sistema siyasal, yekbı kar, wxidi yek sinor û xwedi yek gımrık hat teşkil kırın." (Marx-Engels, *Afırandınên helbıjarti*, çapa İngılızi, c.1, p.39)

Komara Netewi

Derketına sermiyandaran bı çiniti, jı bo lı ser lıngan mayin û bın kırına feodalizmê dıvê dı mezınaya netewide xwe saz bıkıra. Jı bo sazbuna sermiyandaran baştırin komara netewi bu.

Lenin evê yekê wuha dınvise:

"dı gışkiyê dınyayda serketına Kapitalizmê ye dıji feodalizmê gırêdayi hereketê netewi ye. Jı bo serketına gihiştandın a meta, sermiyandar dıvê pazara navin dest bıxwe bıxe, jı bo vêya ji dıvê meydaneke ku bı siyasi bıhevvabuye nemazeye. Himê hereketên netewi dı vırda radızê...

"Jı bo viya mêla tım hereketên netewi berbı çêkırına komarên netewiye Tesirên aboriyên here kur berbı vê armancê davdıde û jı ruyê wi da netenê jı bo Evrupa Rojav lê ji bo welatên medeni yên xemdınyayê ra komara netewi dı dema kapitalizmê de komareke tipik û tabii ye..." (Lenin, *Efrandınên tomeri*, çapa İngılizi, c.20, per,396)

Pêşve Guhurandına Netew û Komara Netewi

Zayina Netewan, derketına dewletên netewi, jı bo ku pêşya pêşve çuyina hêzên gıhiştevan vekırye bı duroki kareki pêşveru ditiye. Heval Yörükoğlu wuha dıbêje:

"Şoreşa Fransıza ya mezın ku dı sala 1789 da çê bu û xeya 1871 da ku Komün a Paris ê sazbu ev dema demeke ku çina sermiyandaran bılınd buye. Ev dema gelemperi dema demoqratik a burjuvazi yê û bı teybeti dem a hereketê burjuvazi ya netewi ye. Vê demê da binayên feodalizmê hılweşyan û komarên netewi derketın meydanê jı bo wiya ev dema demeke şoreşger û pêşveruye. Jı bo peşveçuyina komasiyê şertên maddi anye cih û bı dıjmınê himi va şerkari kırye. Vê menê da xeya Komün a Paris ê (1871) mırov dıkare jı sermiyandarên rojava yê ra bıbêje sermiyandarên netewi" (R. Yörükoğlu, *İşçinin Sesi*, per, 113-114)

Burjuvaziyên netewi çawa ku pêşveruyiti ya xwe ye diroki ani cih, pıştı wi disa paşva ket. Jı bo dema pıştı 1871 ê ji heval Yörükoğlu wuha dıbêje:

"Dema dudyan mabeyna 1871 xeya 1914 (Şerê yekeminê parevekırın a emperyalizmê ye dınyayê ye.) dıgre. Ev dema dema xıkımdari ya kapitalizmê û darbasbun a wi ye emperyalizmê ye. Kapitalizma raqıpdar cihê xwe dıda kapitalizma finansiyê, emperyalizmê. (...) Bı vê demê va tevayi burjuvazi êdi 'burjuvaziya netewi' nine". (Nıvisara Nav derbasbuyi, per, 113-114)

Vê demê da burjuvazi xısyet ê xwe yê netewi wunda dıke. Hatına dema sêyemin da wezyet bı temami guhurye.

"Qırna yekanda komara burjuvazi ya netewi jı bo pêşketına gihiştevanên mırovatiyê bıbun davdaneki, lı dı qırna sısyanda lı ber pêşveçuyina hêzên gıhiştevan buneduwareki. Burjuvazı jı çineke bılındbuyi û pêşveru derketye, buye çineke paşvaçuyi, paşveru û puçbuyi." (Lenin, End. per, 149, c.21)

Dıji burjuvaziyê paşveru êdi çina karkeran heye û ew ala pêşdaçuyinê dıkşine. Lê belê hewzanin a hınekan cihê burjuvazi ya netewi peroleteryaye netewi nagre. Careki burjuvazi ye netewi zuda derbasbuye, xısyeteki kozmopolit qezenc kırye. Alyê dınê çina karkeran netenê yek buye lê dıji kozmopolitizma burjuvaziyê wek yek-bedeneki bı enternasyonalizma proleteryay va sekınye.

III
Wezyeta Roja Me

Pıştı kurtasi gotınên derheqa netew û komara netewi nıha ji buyin û çuyinên dı roja me da em pırtuka heval Yörükoğlu bı navê-Wezyet û Erkên Me-ku sala 1983'yada hatye çap kırın emê bı kurtasi bıdın:

1. Kırin û fırotanên navnetewi

a. Gihiştandınên meta û xızmetan dı bazara kapitalizmê da sedi panzde dıçe kırin û fırotanên navnetewi.

b. Jı welatên paramayi malên xam dıçın welatên emperyalistan û jı wır malên çêkıri tên welatên paramayi. Vê kırin û fırotan a ku berêda berdewame van salên dawin da nav guhurandınekidaye. Welatên hındıkpêştaçuyi ji her bere malên çêkıri hê zêde dırfoşın.

c. Kırin û fırotan a navnetewi her bere dıbe kırin fırotanên nav yekdestiyên (monopol) navnetewi û çıqlên wi yê ku lı her welati hene. Kırin û fırotanên navnetewi êdi bı pilanên yekdestiyên hemdınyayê va tê çêkırın.

2. Mevduatên Dereva: Mevduatên yekdestiyên emperyalist hê bı gırani navhevdaye. Tenê herbere mevduatên lı welatên hındıkpêştaçuyi û bı teybeti nivpêşveçiyida mevduatên wan zêde dıbe.

3. Cih guhurandına gihiştınê: Ev xwe kıfş kırına şıxwılparevekırın a navnetewiye.

a. Pırıni wuha xuya dıke, İngılistan fabırke tê gırtın lı Nijeryay tê vekırınê.

b. Sermiyan mezın dıbe û tê wan meydanan jı welatên kapitalista dıstine ku ev şıkla geleki neziki Tırkiyê ye.

Edi bıçuk, mezın her şırikatiyên ku dıxwezın lı piya bıminın dıvê gihiştandınên xwe herbere bılındayi ya navnetewi da saz bıkın. Domdariya gihiştandınê êdi iro tê behs kırın a çina dınyay da saz bıbe. Sinor bı temami roleke paşveru dılizın, êdi iro t ê behs kırın a çina karkereke dınyayê ye bı rasti. Em dıkarın gotınên xwe yê xeya vır bı gelemperi wuha bıbêjın:

"Aboriya kapitalizmêye dınyay (wek ku me heleqa jar da *Zayıf Halka* dabu nasin) komasiya aboriyên netewi yên otonom nine. Ev aboriyên yeko yek organeke sistema aboriya kapitalizma xemdınyayne.

"Jı bo viya yeko yeko dı nav aboriyada, yanji dı nava welatên emperyalist û welatên pêştaneçuyi da, dı nav aboriya dınyayê ye gelemperda hevtesirdayinek heye. Her perçeyek dı nav tomeriyê da hevdu tesir dıkın. Dawiya gelempere tesirkırınê da aboriya kapitalizma dınyay tê kıfşkırın Careki ku ev hat kıfkırın wezyeta welatên yeko yek êdi jı serida kıfşbuye." (R. Yürükoğlu, *Durum ve Görevlerimiz 1983*, per, 23-24)

IV
Navnetewibuyin û mesela netewitiyê

Me bı kurtasi wezyeta roja me bı pırtuka hevalê me va ani zıman. Jı bo têma nıvisara me lı ser navtevitibunê bı gele aliya va dıvê em bısekının.

Cara berin danisibuyin a netew da, yekitiya jiyana abori êdi jı çarçova netewitiyê derbasbuye û dest bı çêkırına ximê navnetewibunê çêdıke. İro jiyana aboriya navnetewi hebuneke û her bere mezın dıbe. Bı gırêdahi viya ji, iro lı ser yek-zımani ya dınya hê zêde tê xeberdan.

Hebuna netew dı nav navnetewibunêda her bere dıxele û bı vê menê û va jıhev dıbe. Hebuna komasi ya dınyay derdıkeve pêşyê û ximê netewiti û nıştımanitiyê her bere jar dıbe, cihê wi himê navnetewitiyê tê avêtın û herbere bılın dıbe.

Ya dıdya, ev domdari hê ku xıkımdariya emperyalizmê berdewame dajo. Lê sermiya navnetewi sinorên netewi derbas bıbe ji ew nabe pêşveru. Bı teybeti bı hebuna sosyalizmê ya reel va kapitalizm jı bo ku hılneweşe dıvê herdem pêşva gav bavêje. Lê vê pêşveçuyinê çina pêşveru û sistema sosyalist dıkare bê jan bıbe seri, ger evê sermiyandari bıxweze bıke wê şaxê ev bı serê xwe dıbe paşveruyiti. Bı rastiji jı bo kara kapitalizm a finansi ev pêşve çuyin jı bo gelên dınyayê buye kana janê. Navnetewibuna netewiyan, pelçıqandına yên jar bı destên xurtan, mıjandınan jaran, bı rêya şeran û helweşendınan va dıçe seri. Nıha em lıviya bı nêziki bınhêrın.

(Dûmahik heye)

12 Eylül faşist darbesinin dördüncü yılında

Yeni devrimci saldırılara hazırlanıyoruz

12 Eylül faşist darbesinden bu yana dört yıl geçti. Bu dört yıl genel olarak topluma, ama asıl olarak işçi sınıfına paha biçilmez değerde deneyimler kazandırdı.

Halkımız, işçi sınıfımız burjuvazinin "son şansımız" diye dört elle sarıldığı faşist yönetimle de yönetemezliğini gördü. Son on yılda, sırasıyla denenen sosyal demokrasinin de, Demirel demokrasisinin çeşitli kombinezonlarının da iflasından sonra 12 Eylül açık terörist diktatörlüğü de toplumu ardında toparlayamadı.

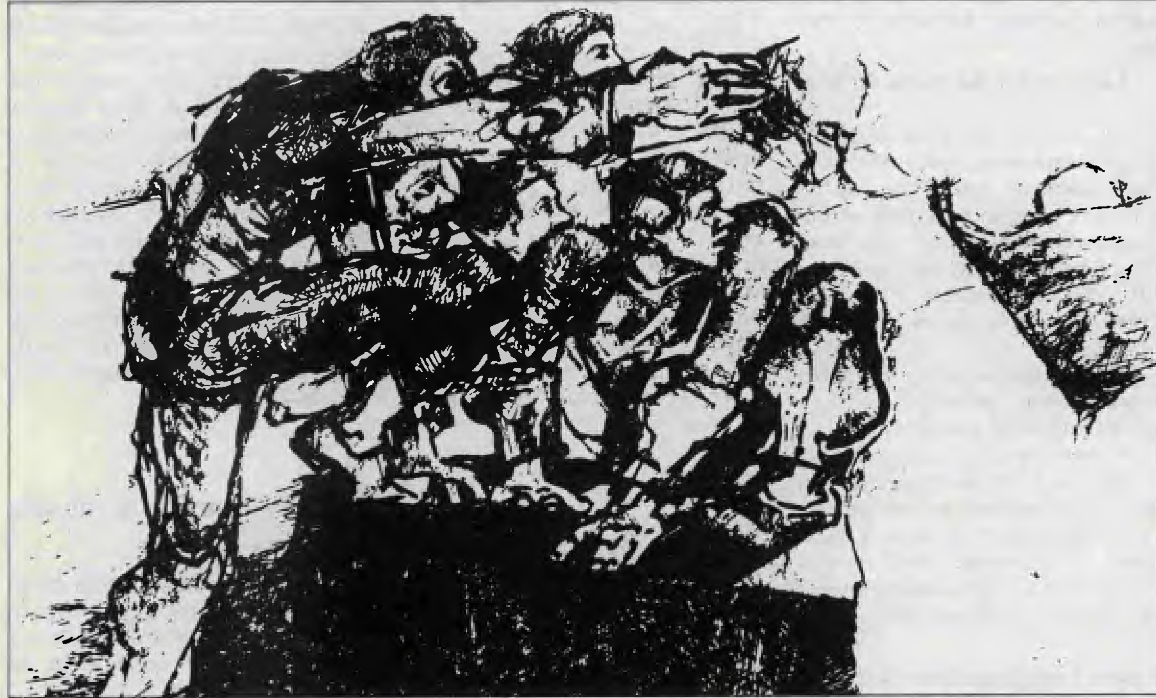
Faşizmin çözülme sürecinin hızlandığı şu dönemde burjuvazi topluma son on yılda denediği yönetim almaşıkları dizisinden başka birşey gösteremiyor. Eski almaşıklar, pespaye bir taşra tiyatrosu görünümünde toplumun önüne çıkıyorlar.

Ancak bu kez, daha da parçalanmış ve aralarındaki çelişkiler iyice derinleşmiş bir tarzda "gemiyi kurtarma"ya soyunuyorlar. Burjuva kamptaki derin çelişkiler ve geriye dönüşsüz gibi görünen parçalanmışlık ortamı, işçi sınıfının toplumu kurtarıcı eylemi için olanakları genişletiyor. Legal savaşım alanında, budanmamış devrimci görüşleri yükseltebilmek için henüz zaman erkendir. Ama komünistlerin önündeki uçsuz bucaksız özgürlükler alanı, illegal alan alabildiğine verimlileşiyor. Bu bir yarıştır. İşçi sınıfımızın budanmamış devrimci siyasetini yığınlara götürme yarışıdır. İşçi sınıfımızı *gerçek* bir iktidar alternatifi konumuna yükseltebilmek, topluma bunu kanıtlayabilmek için önümüzde açılan bu dönem bulunmaz bir fırsattır.

Türkiye gibi çelişkiler yumağı ülkelerde böyle fırsatlar az olmaz. Ama ilk kez bu dönemde budanmamış bir devrimci siyasetle ve belli bir örgütsel birikimle sonuç alıcı savaşları karşılıyoruz.

12 Eylül'ü lanetleme gösterileri yeni devrimci saldırımız için güçlü bir atılım olsun.

S.E., Londra

Hollanda Türkiyeli İlericiler Birliği'nin 12 Eylül faşist darbesini protesto eylemiyle ilgili olarak hazırlayıp dağıttığı bildiri:

12 Eylül'de faşizme karşı sesini yükselt

Emperyalizm ve tekelci burjuvazi bundan dört yıl önce 12 Eylül'de devrimci durumdan karşı-devrimle çıkabilmek, derin ekonomik-toplumsal bunalımı tersinden çözmek amacıyla, gerici generaller eliyle faşist bir darbe yaptı. Faşist cunta ilk andan başlayarak parlamentoyu, anayasayı ve siyasal partileri feshetti, görülmemiş boyutlarda tutuklamalar yaptı, ilerici olan tüm kuruluşları kapattı, yayınlarını yasakladı. Bu dört yıllık dönem içerisinde yüzlerce devrimci tutuklandı, zindanlarda devrimcilere, demokratlara olmadık ağır işkenceler yapıldı. Operasyon adı altında birçok devrimci demokrat kahpece kurşunlanarak öldürüldü. Faşist generaller çetesi bir insanlık suçu olan idamlarla devrimcilere kan kusturdu.

Öte yandan faşizm altındaki dört yıl içinde burjuvazi Türkiye'nin ekonomik-toplumsal bunalımını çözmede kalıcı adımlar atamadı. 6 Kasım seçimleriyle birlikte rejim çözülme sürecine girdi ve 25 Mart seçimlerinin sonuçlarıyla da bu süreç hızlandı. Bu çözülme "demokratikleşme" değildir, bu çözülmenin nasıl bir süreç izleyeceği ise en başta halkın faşizm üstündeki basıncının ağırlığına ve yönüne bağlıdır.

Türkiye bugün siyasal hareketliliğin, legal çalışma olanaklarının içeriği budanmış biçimde de olsa arttığı bir dönemden geçiyor. Devrimci-komünist hareketin üstündeki terör ve baskı hafiflememiştir. İşçi sınıfının budanmamış görüşlerinin su yüzüne çıkması yönünde legal bir ortam yoktur. Ancak bu görüşlerin sızdırılabileceği olanaklar artıyor.

Türkiye'de burjuvazi sıra sıra seçenekler denedi. Bugün gündeme sosyal-demokrasi gelmiştir. Halkın faşizme karşı yükselen kinini burjuvazi sosyal demokrasi eliyle bastırma manevralarını yoğunlaştırıyor. Bugün sosyal-demokrasi yığınların bilincini bulandırarak devrimci alternatifi "eritme" çabasındadır, sosyal-demokrasiye karşı savaşım bu dönemde geleceği devrime bağlamada büyük önem taşıyor.

Faşist cuntaya karşı savaşta amacımız 11 Eylül 1980'e dönmek değildir. Faşist cuntanın ayaklar altına aldığı tüm demokratik hakları sonuna dek savunmak ve bunları devrim savaşımına bağlamak için 8 Eylül'de Köln'de yapılacak protesto yürüyüşüne daha yığınsal ve güçlü katılalım.

Zürih'te yapılan 12 Eylül eylem birliği toplantıları üstüne notlar

Değerli yoldaşlar,

12 Eylül faşist darbesini protesto etmek için düzenlenecek merkezi eylemleri belirlemek amacıyla, Zürih'te çeşitli siyasetlerin katıldığı bir dizi toplantı düzenlendi. Sizlere bunlar hakkında kısaca bilgi vermek istiyorum.

İlk toplantı PKK ile *Kıvılcım*'ın yaptığı ortak çağrı üzerine yapıldı. Toplantıda İsviçre çapında merkezi eylemler üstüne tartışılacaktı. Ancak toplantının başında PKK, toplantıya merkezi düzeyde değil, Zürih birimi olarak katılacaklarını bildirdi. Bu açıklamayı toplantıyı çağıran bir örgütün yapması havayı baştan bozdu. Ayrıca toplantıya katılım da azdı.

Daha sonra, *Devrimci İşçi*, "Avrupa'da gelişen bazı olaylar" nedeniyle toplantıya ancak gözlemci olarak katılacaklarını bildirdi. Avrupa'da gelişen olaylar dediği, PKK'dan ayrılan Enver Ata'nın PKK tarafından öldürülmesiydi.

Partizan ise PKK ve TKP resmilerin bulunduğu bir platformda yer almayacaklarını, ancak eylemleri destekleyeceklerini açıkladı.

Bütün bu açıklamalardan sonra toplantıdan bir sonuç alınamayacağı ortaya çıktı ve PKK, *Kıvılcım* ve *Gerçek*-AK'nın yeni bir toplantı düzenlemesi kararı alındı ve dağılındı.

İkinci toplantıda katılım oldukça yüksekti. Toplantının başında *Devrimci İşçi* söz alarak tüm hareketleri "Avrupa'da gelişen son olaylar" için tutumlarını açıkça belirtmeye çağırdı. Zaten toplantı öncesinde bu olayla ilgili, birinde menşeviklerin de imzası olan iki bildiri dağıtılmıştı.

12 Eylül'ü protesto eylemleri için yapılan toplantı, böylece içerik değiştirdi. Sırayla söz alan hareketler PKK'yla ve son olayla ilgili tutumlarını açıkladılar. Biz de söz aldık ve gazetemizde, olayla ilgili olarak çıkan yazı doğrultusunda görüşlerimizi açıkladık.

Toplantıdan önce bildiri dağıtan menşevikler tutum belirtme sıraları geldiğinde, gündemimizde böyle bir sorun yoktur, ama bu konuda başka bir toplantı olursa tutumumuzu açıklarız, dediler. Aynı şekilde, tutum belirtmeyen başka hareketler de oldu. Bunlar *Kıvılcım*, DİB (TİP), *Gerçek*-AK, *Birlik Yolu*, THOK, KKDK'ydı.

PKK ise, bir provokatörün tezgahladığı oyun tüm Avrupa'da olduğu gibi burada da aynen sergilenmektedir, diyerek düzenlediği toplantıyı terketti. Bunun üzerine, tartışmayı açan *Devrimci İşçi*, amaçlarının PKK'yı toplantıdan dıştalamak olmadığını, yalnızca tutum belirtme çağrısı yaptıklarını söyledi. *Kıvılcım* ise, PKK yoksa biz de yokuz, dedi. Böylece toplantıyı düzenleyenlerden biri daha platform dışına çıktı.

Daha sonra HK söz aldı, bu platform oportünist ve revizyonist bir platformdur, dedi ve toplantıdan ayrılacaklarını söyledi. Kalan siyasetler, toplantıyı protesto ederek ayrılan siyasetlere yeni bir çağrı yapılmaksızın bir başka toplantı düzenleme kararı alıp dağıldılar.

Üçüncü toplantı, hemen hemen tümüyle menşeviklerle bizim aramızda geçen bir tartışma toplantısı gibi geçti. Tartışma şuradan çıktı: Toplantı platformunun sonunda yer alan maddede, "eylemin siyasal içeriği ve talepleri çerçevesinde her türlü propaganda ve ajitasyon serbesttir" deniyordu. Menşevikler buna karşı çıktılar ve eylem sırasında yalnızca saptanan belgilerin atılmasını, ortak bildiri dışında bir bildiri ya da yayın dağıtılmamasını vb. savundular.

Tabii ki, buna karşı çıktık, "oldu olacak bari tek flama altında yürüyelim" dedik. Bunun üzerine menşevikler "eylemde birlik, ajitasyonda birlik" "ilkesinin" Lenin'e ait olduğunu savundular. Lenin nerede demiş, ne zaman demiş, o yok!

Biz, bu platformun aralarında görüş ayrılıkları olan çeşitli örgütlerden oluştuğunu, bu nedenle maddenin olduğu gibi kalması gerektiğini, o dedikleri ilkenin ancak bir komünist partisi içinde geçerli olabileceğini söyledik.

Tartışmanın uzaması üzerine bir TSİP'li, burada bir saattir bir hareketi ikna etmeye çalışıyorsunuz, bu hareket çıksın gitsin, dedi.

Yeniden söz alıp bu tutumun hem yanlış, hem de devrimciye yakışmayan bir tutum olduğunu belirttik. Öneriyorsanız, toplantı böyle bir karar alsın, biz de tutumumuzu belirleriz, dedik.

Devrimci İşçi araya girdi ve *İşçinin Sesi*'ne esneklik tanımamız gerekir, dedi. Sonunda madde şöyle değişti: "Eylemin siyasal içeriği ve talepleri çerçevesinde her örgüt alınan kararlar doğrultusunda ***hareket etmelidir."***

Menşevikler, daha çok bir dilek ifade eden "hareket etmelidir" sözlerini, maddenin yazılması sırasında uyanıklık edip, "hareket etmek zorundadır" olarak değiştirmeye kalktılar. Bunun üzerine bir konuşma yaptık.

Bu konuşmadan sonra platform metninin yazımı bitirildi. Ve toplantı sona erdi. Platform metni daktiloya çekilir çekilmez size göndereceğim.

Yoldaşlar, biraz uzun oldu ama, bence üç toplantıda da olanlar devrimci hareketin bugün genel olarak içinde bulunduğu durumu anlatmak açısından öğreticidir. Yoldaşça selamlar.

Z. Çakır, Zürih